Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská
Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Regionální a socioekonomické aspekty v dřevařském průmyslu

Disertační práce

Autorka: Ing. Bc. Petra Palátová
Školitel: doc. Ing. Václav Kupčák, CSc.

2019

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ DISERTAČNÍ PRÁCE

Ing. Petra Palátová

Řízení a ekonomika podniku

Název práce

Regionální a socioekonomické aspekty v dřevařském průmyslu

Název anglicky

Regional and socio-economic aspects of woodworking industry

Cíle práce

Úvod, rozbor problematiky:
Ve vazbě na Národní lesnický program, v jehož rámci je zdůrazňována multifunkční role lesů, kdy při rozvoji venkova dochází k naplňování ekonomické, ekologické a sociální funkce, se práce zaměřuje převážně na funkci ekonomickou a sociální.
Úloha a význam dřevařského sektoru jsou často upozaděny ve prospěch lesnického sektoru. Tato dvě odvětví není možné oddělit, neboť lesnictví vytváří pro dřevozpracující podniky produkci, která je podstatou jejich činnosti a obráceně platí, že stav dřevařského sektoru odráží kvalitu sektoru lesnického. Dopady dřevozpracujících podniků na regionální ekonomiku jsou často velmi významné.
V rámci České republiky dochází ke koncentraci těchto podniků do určitých oblastí, kde často vytváří jednu z mála možností zaměstnanosti (často pro osoby s nižšími stupni vzdělání). Významná role poskytovatelů pracovních míst snižuje negativní dopady nezaměstnanosti na celý kraj. V některých regionech patří dřevozpracující podniky k největším zaměstnavatelům, což je případ i vybraného podniku- pily v Ptení. Je oprávněné předpokládat, že se dřevo díky svým charakteristikám (obnovitelná surovina s malým dopadem na životní prostředí) stane do budoucna častěji využívanou surovinou a vytěžené objemy dřeva by mohly zvýšit produkci dřevozpracujících podniků. Významným způsobem pak mohou napomoci ke zlepšení ekonomické situace nejen v regionálním, ale i národním měřítku.
K faktorům, které mají potenciál v rozvoji regionů, patří zejména přírodní zdroje a přírodní prostředí, infrastruktura, inovace, využití informačních a komunikačních technologií, institucionální prostředí a v neposlední řadě i lidské zdroje s příslušnou úrovní odbornosti a dovednostmi (Jánský, 2012). Všechny tyto determinanty mají vliv na vývoj regionů a tím i na jejich disparity.
Cíle práce:
- Implementace ekonomických a sociálních aspektů v dřevařském sektoru
- Analýza socioekonomické situace dřevařského sektoru, určení regionálních disparit
- Vyhodnocení situace pily Javořice, návrh dalšího postupu

Metodika

Popis řešení:

- literární rešerše, shromáždění a analýza vstupních dat

- SWOT analýza a finanční analýza podniku

- Diskuze výsledků

- Návrh řešení pro existující regionální disparity

Harmonogram řešení:

2015: Shromáždění podkladů k danému tématu

2015-2017: Studium odborné literatury

2015-2016: Kontakt a spolupráce s vybraným podnikem

2015-2016: Analýza a zpracování výsledků

2016- 2017: Publikace výsledků

2017: Zpracování výstupů a kompletace disertační práce

Doporučený rozsah práce

100-200

Klíčová slova

Socioekonomické faktory, nezaměstnanost, dřevozpracující průmysl, region

---

Doporučené zdroje informací

Možnosti řešení disparit v mikroregionech České republiky, Jaroslav Jánský a kol., Brno, 2012
Národní lesnický program, http://www.uhul.cz/images/NLP/NLP_II_final_CZ.pdf

---

Předběžný termín

2018/19 LS – FLD – SDZ

Vedoucí práce

doc. Ing. Václav Kupčák, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky a řízení lesního hospodářství

Elektronicky schváleno dne 9. 8. 2015

doc. Ing. Václav Kupčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 8. 2015

doc. Ing. Václav Kupčák, CSc.

Předseda oborové rady

Elektronicky schváleno dne 9. 8. 2015

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.

Děkan

V Praze dne 04. 03. 2019

Prohlašuji, že jsem disertační práci na téma Regionální a socioekonomické aspekty v dřevařském průmyslu vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací a doporučení školitele.
Souhlasím se zveřejněním disertační práce dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Praze dne 4.3.2019

Ing. Bc. Petra Palátová

Na tomto místě bych chtěla poděkovat školiteli své disertační práce, doc. Ing. Václavu Kupčákovi, CSc., za cenné rady, které mi v průběhu zpracování disertační práce poskytl. Dále děkuji Ing. Janu Vařekovi a Jiřímu Portešovi za spolupráci týkající se společnosti Javořice, a.s. a obce Ptení. V neposlední řadě děkuji Mgr. Evě Palátové a Jarmile Vaculíkové za podporu během celého mého vysokoškolského studia.

Abstrakt, klíčová slova

Abstrakt

Disertační práce se zabývá tématem regionálních a socioekonomických aspektů v dřevařském průmyslu. I když je v posledních letech význam dřevozpracujících podniků pro region a jeho okolí zdůrazňován v řadě strategických dokumentů, přesto není této situaci věnována dostatečná pozornost. Dopady činnosti podniku na region jsou analyzovány na příkladu pilařského provozu Javořice, a.s., který sídlí v obci Ptení v Olomouckém kraji. Jedná se o jeden z největších pilařských provozů na území České republiky. Pozornost je věnována zejména ukazateli nezaměstnanosti. Nelze totiž opomenout, že odvětví zpracování dříví má významnou úlohu z hlediska zajišťování zaměstnanosti, zejména v regionech, kde jsou jiné možnosti zaměstnání pro pracovníky s nižším stupněm kvalifikace hůře dostupné.

Klíčová slova

Socioekonomické faktory, nezaměstnanost, dřevozpracující průmysl, region, disparity

Abstract

Dissertation thesis deals with the topic of regional and socio-economic aspects in the wood-working industry. In recent years, the importance of wood-working companies for the region is emphasized by several strategic documents, although the attention paid to this topic is insufficient. The impacts of the company activities is analysed in a certain case of company Javořice, Ltd. It is a sawmill situated in Ptení in Olomouc Region and belongs to the biggest sawmilling capacities in the Czech Republic. The main aim is devoted to the unemployment situation. Wood-working industry has an important role in providing employment, mostly in regions where other work possibilities for lower qualified workforce are not easily available.

Key words

Socio-economic factors, unemployment, wood-working industry, region, disparities

Obsah

1 Úvod 4

2 Cíle práce 6

3 Metodika 7

3.1 Nezaměstnanost 7

3.2 Spolupráce s podnikem Javořice, a.s. a obcí Ptení 8

3.3 Dotazníkové šetření 9

3.4 Nástroje strategického managementu 10

3.5 Shluková analýza 11

4 Rozbor problematiky 12

4.1 Regionální aspekty 12

4.1.1 Region a regionální politika 12

4.1.2 Disparity v regionech 14

4.1.3 Regionální rozvoj 16

4.1.4 Podnikatelská činnost v regionu 18

4.1.5 Lokalizační faktory 20

4.2 Obec Ptení a podnik Javořice, a.s. 22

4.2.1 Vybrané socioekonomické charakteristiky obce Ptení 22

4.2.2 Charakteristika podniku Javořice, a.s. 27

4.3 Dřevozpracující průmysl v České republice 33

4.3.1 Vývoj pilařských kapacit v ČR 33

4.3.2 Pozice České republiky v exportu dříví 35

4.3.3 Konkurence 36

4.3.4 Potenciál dřevozpracujícího průmyslu v České republice 37

4.3.5 Asociace působící v lesnicko-dřevařském sektoru 40

4.4 Lesopolitické dokumenty s přesahem do dřevařského průmyslu 41

4.4.1 Národní lesnické programy 41

4.4.2 Ministerské konference o ochraně evropských lesů a jejich dopad na region ... 44
4.4.3 Podpora sektoru lesního hospodářství a zpracování dříví ... 44
5 Výsledky ... 47
5.1 Konkurence – zhodnocení vybraných charakteristik podniků ... 47
5.2 Nezaměstnanost ... 52
5.3 Nástroje strategického managementu ... 59
5.3.1 SWOT analýza ... 59
5.3.2 Hodnocení finanční situace podniku ... 62
5.4 Shluková analýza ... 66
5.4.1 Shluková analýza – obyvatelstvo ... 67
5.4.2 Shluková analýza – průměrný věk obyvatel ... 69
5.4.3 Shluková analýza – saldo obecního rozpočtu ... 70
5.4.4 Shluková analýza – nezaměstnanost ... 71
5.5 Dotazníkové šetření ... 73
5.6 Opatření pro podnik ... 77
5.7 Opatření k řešení disparit ... 78
6 Diskuse ... 80
7 Závěr ... 86
8 Seznam literatury ... 90
9 Seznam příloh ... 100
Seznam tabulek ... 101
Seznam obrázků ... 102

1 ÚVOD

Pilařské zpracování dříví v České republice patří k tradičním odvětvím, kde dostatek surovinové základny patří k jednoznačným komparativním výhodám. Zpracování na pilách probíhá po celém území republiky, mezi výrobci řeziva ale najdeme výrazné rozdíly vycházející z dostupné technologie, velikosti zpracovatelské kapacity apod. Problémem českých zpracovatelů je nízký stupeň finalizace výroby a značná orientace na export výrobků, a to i u menších provozů. Velkých provozů na českém území najdeme pouze několik. Jedním z nich je pila Javořice, a.s., na které byly analyzovány aspekty, jež byly předmětem této disertační práce.

Ve vztahu ke zpracování dříví je logická vazba na lesnictví, resp. sektor lesního hospodářství. Problémy, kterým jednotlivé sektory čelí, mohou tedy být provázané. V posledních letech je rovněž zdůrazňována nedostatečná úroveň domácí poptávky po dřevní surovině ve srovnání se zahraničím. Dřevo jakožto obnovitelná surovina má však velký potenciál a jsou hledány také nové alternativní způsoby jeho využití. Spotřeba dřevěných výrobků je podporována rovněž ze strany Evropské unie.

V České republice je Lesnictví je přiřazeno pod Ministerstvo zemědělství, dle oborové klasifikace ekonomických činností CZ NACE spadá do sekce A, tedy Zemědělství, lesnictví a rybářství. Zpracování dříví spadá pod Ministerstvo průmyslu a obchodu, kde Zpracovatelský průmysl v rámci odvětvové klasifikace ekonomických činností patří do Sekce C. Výroba pilařská je spolu s impregnací dřeva zařazena do skupiny 16.1 v oddíle CZ NACE 16 (druhou skupinu 16.2 tvoří výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku. Souvisejícími oddíly je CZ NACE 17 (výroba papíru a výrobků z papíru), výroba nábytku (CZ NACE 31) a ostatní zpracovatelský průmysl (CZ NACE 32).

Předmětné problematice se věnují Ministerstva průmyslu a obchodu (periodicky vydávanými zprávami jsou tzv. Panoramata zpracovatelského průmyslu), Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí. Činnosti a dopady sektoru lesního hospodářství a dřevozpracujícího průmyslu jsou tedy do značné míry meziresortního charakteru.

Regionální význam dřevozpracujících podniků spočívá zejména v existenci a tvorbě nových pracovních míst pro nejbližší okolí, což je zdůrazňováno v řadě dokumentů strategického významu. Primární zpracovatelé dříví vytváří pracovní příležitosti také v

regionech, kde jsou jiné zaměstnanecké příležitosti hůře dostupné, a to zejména z důvodu nižší profesní kvalifikace zaměstnanců.

Umístění firem zabývajících se zpracováním dříví bylo historicky ovlivněno zejména blízkostí surovinových zdrojů, a obecně vhodnými podmínkami umožňujících a podporujících zpracování suroviny v dané lokalitě. V této souvislosti je možné hovořit o lokalizačních faktorech. Jedná se o podmínky daného regionu, jako jsou například zdroje surovin, pracovní síla, infrastruktura a její úroveň a další. Tyto faktory pak významně ovlivňují rozdílnost jednotlivých území republiky, kdy i na základě odlišných lokalizačních faktorů dochází ke vzniku disparit mezi územími. Disparity chápeme jako nerovnosti, které se týkají určitých znaků, nebo procesů. Projevují se v různých oblastech jako například nezaměstnanost, životní úroveň, kvalita životního prostředí, vzdělanostní struktura atp. Disparity na úrovni regionu a jejich řešení jsou jedním z významných témat regionální politiky a regionálního rozvoje.

Tzv. magický čtyřúhelník, který vyžaduje v ekonomických systémech dosahování ekonomického růstu, rovnováhy platební bilance a vnější ekonomickou rovnováhu, zdůrazňuje také zaměstnanost. Zaměstnanost, resp. nezaměstnanost je jedním z důležitých socioekonomických ukazatelů této práce.

Práce je rozčleněna na několik částí, které respektují návaznost vymezení cílů práce a použité metodiky, literární rešerše a následně části zabývající se výsledky včetně části diskuzní.

2 CÍLE PRÁCE

Cíle práce vychází z uvedené – relativně široké problematiky pojetí regionálních a socioekonomických aspektů v konkrétních podmínkách českého dřevařského průmyslu. Složitost pojetí mj. také spočívá v sektorové propojenosti tzv. lesnicko-dřevařského sektoru – v rámci stávající národohospodářské odvětvové struktury. Na druhé straně – v národních i nadnárodních lesopolitických dokumentech je vedle produkce dříví, též systémově obsažena řada programových opatření k podpoře tuzemského zpracování dříví a souvisejících socioekonomických faktorů, vč. příčinně integrované a dlouhodobě akcentované potřeby rozvoje venkova.

Základní záměr disertační práce se skládá cílů, které je možné konkretizovaně formulovat následovně:

- Implementace ekonomických a sociálních aspektů v dřevařském sektoru
- Analýza socioekonomické situace dřevařského sektoru, zejména s ohledem na zaměstnanost
- Vyhodnocení konkrétní socioekonomické situace pily Javořice, a.s. a návrh dalšího postupu

Z pohledu lokalizačních faktorů je vhodné tyto cíle rozvinout o další podpůrné kroky, jako například analýza socioekonomické situace v obci Ptení a jejím okolí. V návaznosti na zjištěné skutečnosti je cílem práce také navrhnout postup pro řešení existujících regionálních disparit.

3 METODIKA

Na úvod disertační práce je provedena literární rešerše, která analyzuje vybrané sekundární informační zdroje a publikace, které tematicky souvisejí s regionálním rozvojem, disparitami a vazbou mezi lesnictvím a dřevozpracujícím průmyslem. Zjištěné informace jsou prezentovány v jednotlivých kapitolách dle jejich obsahové návaznosti.

Kapitola s výsledky se postupně zabývá konkurencí (viz kapitola 5.1), nezaměstnaností (5.2), SWOT analýzou a hodnocením finanční situace podniku (5.3), shlukovou analýzou (5.4) a výsledky realizovaného dotazníkového šetření (5.5) a dále navrženými opatřeními.

3.1 Nezaměstnanost

Socioekonomické a regionální aspekty jsou analyzovány zejména na příkladu pilařského provozu Javořice, a.s. Pro zhodnocení významu a vlivu podniku na jeho bezprostřední okolí má velký význam zejména zaměstnanost, resp. nezaměstnanost. V prvé řadě jsou tyto údaje reprezentovány veřejně dostupnými statistickými výkazy publikovanými Ministerstvem práce a sociálních věcí. Vzhledem k faktu, že veřejně dostupné statistiky neobsahovaly veškerá potřebná a relevantní data za vymezené časové období, obrátila se autorka práce také na příslušné Úřady práce a Český statistický úřad (ČSÚ).

V květnu 2016 byla pomocí veřejně dostupného emailového kontaktu oslovena Krajská správa ČSÚ. Na email ohledně dostupnosti údajů o nezaměstnanosti za obce a mikroregiony po roce 2010, které byly do té doby vykazovány jako tzv. Roční a pololetní zprávy, zareagovali z krajské pobočky ČSÚ. Vzhledem ke změně, ke které došlo v návaznosti na zřízení Úřadu práce České republiky, jsou následně roční a pololetní zprávy o trhu práce vykazovány pouze na úrovni krajů.

V červnu 2016 bylo přímo kontaktováno pracoviště Úřadu práce ČR – krajská pobočka v Olomouci. Získané údaje se týkaly nezaměstnanosti v obcích pro roky 2012-2014 (kromě ledna 2014, který není dostupný) a doplnily tak časovou řadu analyzovaného období. Vzhledem k veřejné nedostupnosti těchto dat však data nejsou zahrnuta do výpočtů v rámci shlukové analýzy (viz níže). Celkem dvakrát bylo emailem kontaktováno také pracoviště v Prostějově.

V říjnu 2016 byl rovněž kontaktován úřad, který se zaměřuje specifickým územím – oblastí Konicka, které bylo insolvencí podniku Javořice, a.s. také zasaženo. Informace, stejně jako ve výše uvedeném případě, měly poskytnout komplexnější pohled na vývoj

nezaměstnanosti bezprostředně po ukončení činnosti podniku pomocí názoru přímo zúčastněných subjektů. Ani v tomto případě se však nepodařilo obdržet žádnou odpověď.

Ve vazbě na výše uvedené okolnosti jsou využita dostupná data pro nezaměstnanost od roku 2008 do roku 2018. Výchozím rokem je rok 2008, zejména s ohledem na zajištění dostatečně dlouhé časové řady údajů, a také proto, aby počátek sledovaného období předcházel krizovému období podniku.

Na sledovaná data nezaměstnanosti má vliv rovněž změna metodiky vykazování dat týkajících se nezaměstnanosti z roku 2013. Tato změna se týká původně využívaného ukazatele "míra nezaměstnaných osob" (poměr dosažitelných uchazečů vůči ekonomicky aktivním osobám) oproti ukazateli "podíl nezaměstnaných osob" (podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let ze všech obyvatel stejného věku). Více ke změně metodiky je možné nalézt na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Kontinuálně by sice bylo možné data sledovat v časové řadě od roku 2005, nicméně tyto údaje jsou členěny pouze do úrovně okresů, což je pro účely této práce nepraktické a nedostatečné. Využita jsou tak data za jednotlivé obce, ale jak již bylo zmíněno, kvůli změně metodiky jsou prezentována období před a po změně metodiky odděleně. Sledované období končí v prosinci roku 2018. Celkem je využito 1166 číselných údajů popisujících nezaměstnanost v jednotlivých obcích, pro každou obec je to mezi roky 2008-2011 celkem 48 údajů, pro období po změně metodiky pak 58 údajů. Data byla zpracována v programu Excel. Podrobněji se těmito výsledky zabývá kapitola 5.2.

3.2 Spolupráce s podnikem Javořice, a.s. a obcí Ptení

Vypracování disertační práce bylo podmíněno také spolupráci se samotným podnikem – pilou Javořice, a.s. Osobní schůzky s vedením podniku se konaly v průběhu let 2016 a 2017 a vedle zásadních odvětvových informací byl jejich přínosem komplexnější pohled na situaci podniku doplněný o data týkající se (ne)zaměstnanosti, která jsou citována v práci.

Spolupráce probíhala také s obcí Ptení, kde je provoz pily katastrálně situován. Kontaktován byl přímo statutární zástupce obce (starosta). Diskutovány byly také dokumenty týkající se strategického rozvoje obce, územního plánu a spokojenosti života obyvatel v obci (výstup samostatného dotazníkového šetření, které provedla obec).

Významná byla spolupráce v rámci distribuce a realizace dotazníkového šetření (viz níže a kapitola 5.5).

3.3 Dotazníkové šetření

Dotazníky patří ke kvantitativním metodám šetření a jak uvádí Stávková a Dufek (2004), jsou také typickou metodou marketingového výzkumu. Je možné jej realizovat různou formou, v případě autorkou realizovaného dotazníku byla zvolena metoda online šetření. Formulace otázek závisela na zjišťovaných informacích (mj. význam podniku pro region; zda a do jaké míry respondenty zasáhla insolvence podniku; zkušenost s nezaměstnaností; hodnocení kvality života v obci, ve které žijí; subjektivní vnímání života v Olomouckém kraji) a také s ohledem na zachování přijatelné doby vyplňování a srozumitelnosti pro respondenta. Dotazník obsahoval celkem 28 otázek, většinou uzavřených, použity byly i škálové otázky. Znění dotazníku je uvedeno v příloze. Podrobným popisem dotazníkového šetření včetně výsledků se zabývá kapitola 5.5.

Pro oslovení co nejvíce respondentů z geograficky relevantního území bylo dotazníkové šetření realizováno za spolupráce s obcí Ptení. Odkaz na dotazník byl umístěn na webové stránky obce (www.pteni.cz) a povědomí o něm bylo zvýšeno prostřednictvím informace v úvodníku místního zpravodaje. Z tohoto důvodu nebylo nutné řešit jinou formu informační cesty pro občany, protože zpravodaj je distribuován do každé domácnosti v obci.

Následně byli osloveni také statutární zástupci okolních obcí – a to telefonicky a emailem. Kontakt s nimi probíhal v září a říjnu 2016 a jednalo se o obce obcí Zdětín, Přemyslovice, Stražisko, Suchdol, Konice, Brodek u Konice, Hvozd a Vícov. Pomocí emailu byly v dubnu 2017 osloveny také instituce, které mají sídlo na území vytýčených obcí (jednalo se o školská zařízení – mateřská škola Ohrozim, Prostějovičky – Plumlov, základní školy Plumlov, Kostelec na Hané, Horní Štěpánov, Brodek u Konice, Konice, Hvozd u Prostějova, Lipová – Suchdol u Prostějova, Přemyslovice. Ve třech případech se nepodařilo email doručit (ZŠ a gymnázium Konice, ZŠ a MŠ Hvozd u Prostějova a MŠ Prostějovičky – Plumlov) – pravděpodobně z důvodu neaktuálních emailových kontaktů, které instituce zveřejňují na svých webových stránkách. I přes příslib zveřejnění dotazníku na webových stránkách obce tak učinila pouze obec Suchdol.

3.4 Nástroje strategického managementu

Nástroje strategického managementu jsou v práci reprezentovány analýzou vnitřního a vnějšího prostředí, tj. SWOT analýzou, sloužící k identifikaci silných a slabých stránek podniku a příležitostí a hrozeb (výsledky v kapitole 5.3.1); hodnocením finanční situace podniku Javořice, a.s. a finanční analýzou ukazatelů rentability konkurenčních společností. Tyto společnosti byly vybrány na základě roční pořezové kapacity, která respektuje rozdělení pilařských provozů podle metodiky Detvaje (2003):

- Kapacita pořezu do 2 499 m³ (velmi malé pily)
- Kapacita pořezu 2 500 – 4 999 m³ (malé pily)
- Kapacita pořezu 5 000 – 9 999 m³ (menší pily)
- Kapacita pořezu 10 000 – 19 999 m³ (střední pily)
- Kapacita pořezu 20 000 – 49 999 m³ (větší střední pily)
- Kapacita pořezu 50 000 – 200 000 m³ (velké pily)
- Kapacita pořezu nad 200 000 m³ (velkopily)

Toto rozdělení se jeví jako vhodnější než standardně využívané dělení podniků dle počtu zaměstnanců a obratu, případně bilanční sumy (blíže viz např. EU a EK, 2006). Vybrané společnosti podle využité metodiky patří do segmentu velkopil.

K analýzám finanční situace byly vybrány a vyhodnoceny ukazatele rentability – rentabilita vlastního kapitálu (ROE), rentabilita aktiv (ROA) a rentabilita tržeb (ROS), které byly vypočteny dle vzorců:

- ROE = výsledek hospodaření za účetní období /vlastní kapitál
- ROA = výsledek hospodaření za účetní období/aktiva
- ROS = výsledek hospodaření za účetní období/(tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb + tržby za prodej zboží)

Posledním rokem hodnocení finanční situace podniku je rok 2016; aktuálnější údaje nebyly v době vypracování práce dostupné. Aby byla zajištěna srovnatelnost ukazatelů, byla z důvodu nestejně dlouhých účetních období využito přepočtu ukazatelů na měsíční hodnoty. Vstupní údaje byly získány z finančních výkazů v Obchodním rejstříku a následně byly také podrobeny statistickému testování pomocí korelační analýzy pro

posouzení závislosti vybraných ukazatelů. Výstup statistického testování z programu Unistat je součástí příloh.

Analýza ukazatelů rentability konkurenčních podniků byla provedena pro období let 2014 až 2017.

3.5 Shluková analýza

V práci je využita také shluková analýza, která reprezentuje vícerozměrnou statistickou metodu. Její základní postupy umožňují identifikovat skupiny, čili shluky podobných kategorií jedné proměnné na základě kategorií druhé proměnné, nebo zjišťovat vazby mezi kategoriemi obou proměnných (Řezanková, 2007). Do analýzy bylo zahrnuto celkem 11 obcí, jejichž výběr souvisí s výsledky realizovaného dotazníkového šetření a interních údajů společnosti týkající se míst trvalého bydliště respondentů a/nebo zaměstnanců. Těmito obcemi jsou Ptení, Přemyslovice, Malé Hradisko, Vícov, Zdětín, Stínava, Hluchov (všechny spadají pod obec s rozšířenou působností Prostějov) a Stražisko, Suchdol a Konice (obec s rozšířenou působností Konice). Využita jsou veřejně dostupná data – nezaměstnanost, počet obyvatel, průměrný věk a saldo obecního rozpočtu v období let 2008-2018. Zpracování shlukové analýzy probíhalo ve statistickém programu Unistat. Data byla vyhledána a uložena jako dokument typu Microsoft Excel, následně upravena pro potřeby zpracování v programu program Unistat. Výstup analýzy byl zvolen jako typ complete linkage *(*vybírá největší vzdálenost mezi dvojicemi prvků v každém shluku). Finálním výstupem je grafická forma shlukové analýzy – dendrogram. Ke shlukové analýze blíže v kapitole 5.4.

Součástí práce jsou také navržená opatření pro podnik Javořice, a.s. a sektor zpracování dříví.

4 ROZBOR PROBLEMATIKY

4.1 Regionální aspekty

4.1.1 Region a regionální politika

Region je ohraničené území v rámci vyššího celku, vyznačuje se integritou a autonomií, resp. suverenitou. Podle Kupky a kol. (2012) je pro region *„z hlediska sociálně ekonomického a politického důležitá i identita obyvatel regionu (pocit sounáležitosti). Další vymezení vedou k rozličné typologii regionů“*.

Kritéria dělení vymezující typologii regionů se týkají vybraných hledisek – věcného (výsledkem je informace o slabých, silných, či strukturálně postižených regionech), vnitřních vazeb, časového hlediska (rostoucí, upadající, či stagnující regiony) a komparativního hlediska – mluvíme o konvergenci, či divergenci regionů, případně o kompatibilitě, či konkurenci mezi regiony.

Souhrnným výsledkem analýzy je zjištění o rozdílech mezi regiony, které lze definovat jako disparity (poukazují na nehomogenní sociálně-ekonomický vývoj) a vlastní potenciál vycházející ze silných stránek a příležitostí (Kupka a kol., 2012).

Jak uvádí Jánský (2009), ve většině krajů (myšleno ve vazbě na prostorové rozdělení České republiky) existují poměrně velké vnitřní sociálně-ekonomické rozdíly v úrovni jednotlivých okresů či menších územních celků. Každý region se vyznačuje specifickými podmínkami, které dále determinují jeho rozvojové možnosti. Zároveň *„má každý region odlišné priority ve vztahu k dalšímu rozvoji. Co mají společné (ve věci regionálních politik), je snaha o zabezpečení ekonomického rozvoje a uspokojivých životních podmínek občanů“* (Svatošová, 2012).

Znalost výchozích podmínek regionu je bezpodmínečná pro další směřování regionální politiky. Důležitou úlohu mají také informace o tom, do jaké míry – a zda vůbec je možné disparity na regionální úrovni řešit.

Úloha vyhodnocení podmínek a stavu, v jakém se region nachází by ale neměla být pouze záležitostí založenou na vyhodnocení ukazatelů, ale také vyjádření občanů, kteří v dané oblasti žijí a problémy se jich tak bezprostředně týkají. Jak uvádí Červenka (2003), *„subjektivní pocity občanů by měly být vnímány a mělo by být bráno v úvahu, do jaké míry jsou naplňovány jejich potřeby.“* Metodologické přístupy k hodnocení subjektivních aspektů kvality života v různých regionech jsou předmětem publikace autorek Poláčková, Jindrová (2011).

Specifika rozvoje regionů závisí na území, technické a sociální infrastruktuře, přírodních podmínkách a na lidských zdrojích (Dufek, Minařík, 2009). Wokoun (2008) uvádí, že velmi negativním jevem, který brání rozvoji regionů je vysoká nezaměstnanost.

*„Regiony jsou základem národní konkurenceschopnosti, neboť právě na jejich úrovni dochází k přímému střetu mezi tvůrci znalostí a jejich uživateli“ (*Wokoun, Krejčová, 2013). Stejní autoři zvolili pro hodnocení konkurenceschopnosti regionů ukazatele hrubého domácího produktu (HDP), míry nezaměstnanosti, průměrného příjmu, podílu dlouhodobé nezaměstnanosti, hrubou přidanou hodnotu a počet obyvatel regionu.

Jedním z důvodů, proč dochází ke vzniku regionálních disparit, jsou lokalizační faktory. Nestejné podmínky, které v regionech panují jsou důvodem rozdílných výsledků v aktivitách regionu a často na ně poukazují rozdíly v běžně sledovaných socioekonomických ukazatelích. Mezi ně patří zejména ukazatele spojené s nezaměstnaností, příjmy obyvatel, životními podmínkami a regionálním HDP. Ukazatele jsou obvykle dostupné ze statistik Českého statistického úřadu, Ministerstva práce a sociálních věcí, Úřadu práce aj. Problémem může být jejich přílišná agregovanost, tj. na úrovni obce, či mikroregionu nejsou relevantní data dostupná. Problémem může být i časová prodleva, s jakou jsou zjišťovány a vykazovány (např. Sčítání lidu, domů a bytů jedenkrát za deset let; finanční ukazatele ve výročích zprávách apod.)

Horká (2013) uvádí, že *„problematika socioekonomické vyspělosti regionů je úzce provázána s nastavováním a hodnocením regionálních politik.“* Dále identifikuje faktory socioekonomické vyspělosti regionů, kam zařazuje trh práce a institucionální prostředí (zaměstnanost, dlouhodobá nezaměstnanost, vnímání korupce, vnímání efektivity vlády, ohrožení chudobou, počet lidí užívajících internet). Další faktor reprezentuje produktivitu práce, regionální HDP na obyvatele, disponibilní důchod domácností, ukazatele indikující zdraví obyvatel a souhrnně byl nazván jako Ekonomická výkonnost a kvalita zdraví. Faktor znalostní ekonomiky reprezentuje ukazatele výzkumu a vývoje, informační společnosti, částečně ukazatele ekonomická vyspělost. Růstový potenciál je specifikován růstem reálného HDP. Faktor demografickývývoj reprezentuje čistou migraci obyvatel.

Analýzy, které jsou zaměřeny na socioekonomickou oblast slouží jako podklad pro přípravu rozvojových dokumentů obcí a krajů [Tvrdý, 2004]. Je to logický důvod, neboť makroekonomické ukazatele se relativně dobře sledují a vyhodnocují. Tvrdý [2004] uvádí, že *„základními zdroji dat pro regionální socioekonomické analýzy jsou statistiky*

sledované Českým statistickým úřadem a úřady práce. Problémem je nedostatek těchto statistik v rámci ČSÚ na úrovni obcí a okresů.“ Některé dříve vykazované údaje, jako např. výkaz s označením „Práce 3-01“ byl zrušen již v roce 2002. Data v něm obsažená se týkala průměrného hrubého měsíčního platu, a díky tomu bylo možné sledovat vývoj rozdílů v rámci regionů.

Regionální rozvoj a realizace regionální politiky České republiky probíhá na úrovních regionů soudržnosti – NUTS 2, krajů – NUTS 3, okresů (regionální jednotky pro stanovení regionů se soustředěnou podporou státu), správních obvodů obcí s rozšířenou působností a obcí – obecní a městské úřady (Jánský, 2012).

4.1.2 Disparity v regionech

Dle Kutscherauera (2008) jsou *„disparity v nejširším smyslu slova rozdílností, resp. nerovností znaků, jevů či, procesů, jejichž identifikace a srovnávání má nějaký racionální smysl (poznávací, psychologický, sociální, ekonomický, politický).“* Tentýž autor dále uvádí, že uživatelská hodnota disparit je poznávací, motivační, operativní a rozhodovací.

Disparity se týkají životní úrovně, nezaměstnanosti, stavu a množství silnic, vzdělanostní struktury, životního prostředí a rozdílu urbánních a rurálních oblastí (Postránecký, 2010).

Jak uvádí Jánský a kol. (2012), „*regionálními disparitami se rozumí rozdíly v úrovni environmentálního, sociálního a hospodářského rozvoje regionů v míře, která je celospolečensky uznána za nežádoucí. Disparita může být motorem rozvoje a zdrojem komparativní výhody, přičemž se regionální management orientuje na využití šancí a mobilizaci místních zdrojů.“*

Podle Kutscherauera (2010) mohou být regionální disparity členěny na úrovni krajů, obcí s rozšířenou působností a obcí. Tyto disparity lze rozlišit například na materiální a nemateriální disparity, a u každé z těchto kategorií může být dalším dělení na tři kategorie, a to sociální, ekonomické a územní disparity. Materiální disparity se dále v rámci sociálních disparit člení na obyvatelstvo, sociální vybavenost, sociální patologii; ekonomické disparity se týkají ekonomického potenciálu, struktury, rozvojového a lidského potenciálu. Územní disparity zahrnují v dalších úrovních fyzicko-geografický potenciál, životní a přírodní prostředí, dopravní a technickou infrastrukturu.

Jak uvádí Hájek a kol. (2010), *„problematika regionálních disparit patří mezi významná témata vztahující se k otázkám rozvoje regionů, a to jak z výzkumného, tak politického hlediska“*. Jindrová (2015) uvádí, že identifikace a výzkum disparit jsou základem pro

nástroje regionální politiky. Dle autora Jánského (2012), je analýza disparit na úrovni regionů průkaznější. Pohled na disparity je průhlednější, analýza se dokáže zaměřit na konkrétní disparity lépe, a tím také lépe hledat jejich příčiny a řešení.

Projekty Ministerstva pro místní rozvoj zaměřené na problematiku disparit

Problematikou disparit se zabývaly projekty zastřešené Ministerstvem pro místní rozvoj. Konkrétně se jedná o projekty s označením „WD výzkum pro řešení regionálních disparit“, mezi které můžeme zařadit například vybrané výzkumy jsou uvedeny níže. Cíle, kterých mělo být pomocí řešení projektů dosaženo, se týkaly zejména odhalení a kvantifikace regionálních disparit včetně nástrojů na jejich snížení, identifikace klíčových faktorů v oblasti konkurenceschopnosti, inovací a podpory výzkumu a vývoje, územního plánování apod. (Svojtková, 2011). Jedná se mj. o následující projekty:

- Formy efektivního snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony České republiky (ÚRS PRAHA, a.s., odpovědný řešitel RNDr. Jiří Klíma)
- Benchmarking venkova – Zkvalitňování managementu mikroregionů jako nástrojů pro řešení regionálních disparit (Centrum pro komunitní práci střední Morava, Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj, o.s., Centrum pro komunitní práci střední Čechy, odpovědný řešitel Mgr. Ivo Škrabal)
- Inovační přístup k řešení disparit na úrovni regionů (Technická univerzita v Liberci, odpovědný řešitel prof. Ing. Ivan Jáč, CSc.)
- Management pro řešení regionálních disparit (Univerzita Hradec Králové, odpovědný řešitel Ing. Tomáš Kala, DrSc., DBA)
- Procesy řízení regionálního rozvoje na úrovni obecních a mikroregionálních samospráv České republiky (Národní akademie regionálního managementu, o.s., odpovědný řešitel Ing. Petr Ponikelský)
- Možnosti řešení disparit mezi vybranými regiony (Mendelova univerzita v Brně, odpovědný řešitel doc. Ing. Jaroslav Jánský, CSc.) a další.

Výstupy projektů často uvádí doporučení pro praxi, případně přináší další otázky, které by se měly stát předmětem dalšího výzkumu.

4.1.3 Regionální rozvoj

Ekonomika zaměřená na úroveň státu se musí zaměřovat zejména na situaci ekonomiky jako celku, je tedy často nutné, aby přijala určitá zobecnění, resp. využívala pro své rozhodovací procesy agregované ukazatele. Na nižších úrovních pak může být užitečné sledovat vývoj jednotlivých oblastí, např. regionů, které i v rámci stejného makroekonomického celku mohou vykazovat značné rozdíly. Reakce na regionální úrovni by měla být pružnější, lépe zacílená a měla by reflektovat potřeby a problémy daného území.

Pod pojmem *„regionální rozvoj rozumíme růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho část (regionů, mikroregionů) a odstraňování, popřípadě zmírňování regionálních disparit"* (Strategie regionálního rozvoje ČR, 2006).

„Regionální rozvoj a regionální politika představují konkrétní úsilí společnosti o snížení (změnu) velikosti regionálních rozdílů na takovou úroveň, která nebude bránit rozvoji a nebude příčinou sociálních problémů" (Blažek a Uhlíř, 2011).

Podle Klikové a Kotlána (2003) je regionální politika cílevědomým působením státní správy a samosprávy na dynamiku a strukturu rozvoje regionů a na změny v podmínkách a struktuře prostorového uspořádání národního hospodářství.

Potřeby, zájmy postoje, záměry a aktivity lidí, vázané na podmínky v konkrétních územních celcích se v rozměru regionu, či lokality pociťují bezprostředněji a lze je mnohem lépe zjišťovat, vyjádřit a případně ovlivňovat (Macháček a kol., 2011). Tito autoři také uvádí, že *„regionální ekonomie se dotýká mnoha stránek běžného života (přiměřené zaměstnání v přijatelné vzdálenosti od svého bydliště, podmínky dojížďky, možnosti bydlení, jak čelit lokální nezaměstnanosti, jaké jsou rozdíly mezi regiony apod."*. Je tedy zřejmé, že se jedná o problematiku, která se odráží v podmínkách, kterým musí občané čelit ve svém životě každý den. Regionální ekonomika je ucelený ekonomický systém, který je funkčně zařazen pod vyšší úroveň, ale projevuje se relativně samostatně.

Strategické a programové dokumenty regionálního rozvoje České republiky lze shrnout jako:

- Dlouhodobé koncepce
- Strategický program sociálního a ekonomického rozvoje ČR
- Strategie regionálního rozvoje ČR
- Program regionálního rozvoje
- Sektorové politiky
- Sektorový rozvojový program

Výše uvedené se týkají celorepublikové úrovně. Na úrovni kraje hovoříme o Strategii rozvoje kraje a Programu rozvoje územního obvodu kraje (např. v případě Olomouckého kraje pro období 2015 – 2020). Využít lze i dokumenty, které se týkají využití strukturálních fondů EU, a to Národní strategický referenční rámec, Tematické operační programy a Regionální operační programy.

Pro vyhodnocení stavu a úrovně disparit se nejčastěji používají následující metody měření:

- Metody meziregionální komparace
- Metody využívající geografický informační systém
- Míra variability (směrodatná odchylka a variační koeficient)
- Vícerozměrné statistické metody (faktorová, shluková, nebo diskriminační analýza)
- Simplicistní model
- Metoda reálné konvergence
- Upravený teritoriální Giniho koeficient
- Metoda umělých neuronových sítí (Kutscherauer, 2010).

Možnosti využití metod vícerozměrné analýzy dat včetně shlukové analýzy použila v dané souvislosti Svatošová (2005).

Terminologicky je možné se v dokumentech setkat s pojmem „hospodářsky slabý region“, pro který je typická nižší hospodářská a životní úroveň (často s vyšší úrovní nezaměstnanosti), většinou jde o zaostávající venkovské oblasti, s depopulačními tendencemi a nízkou hustotou zalidnění. Pro určení hospodářsky slabého regionu se používají ukazatele jako *„míra nezaměstnanosti, relace počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo, výše mzdových příjmů a příjmů ze zemědělství, úroveň*

daňových příjmů místních rozpočtů, podíl a rozsah útlumu primárních odvětví (zemědělství a lesnictví) na strukturu zaměstnanosti a hustotu osídlení" (Majerová, 2000).

4.1.4 Podnikatelská činnost v regionu

Podnikatelská činnost v regionech výrazně závisí na podmínkách, které jsou pro daný region charakteristické. Primárně se jedná o legislativní pravidla a obecné podmínky podnikatelské činnosti; umístění sídla společnosti je ovlivňováno řadou dalších faktorů. Firmy musí zvažovat také zabezpečení odbytu své produkce a rovněž způsob, jakým získat potřebnou pracovní sílu.

Jak uvádí Binek (2011), na obecní úrovni (úrovni regionů) ovlivňují podnikatelské prostředí faktory, které vyplývají z přístupu ke zdrojům (finančním, lidským, materiálně – technickým), kvalita infrastruktury, vzdálenost k trhům a zákazníkům a profesionalita územní samosprávy, která se odráží v předvídatelném a transparentním chování. Faktory na vyšší úrovni – úrovni státu – jsou pro všechny podnikatele shodné a určující a rozhodující úlohu pak mají faktory na úrovni regionu, či obce. Tzv. podnikatelská přívětivost konkrétního území je mírně odlišná pro podniky zaměřené na oblast služeb, či výroby. V případě výrobního podniku, jakým je i pilařský provoz, jsou za nejdůležitější považovány: kvalita infrastruktury, dostupnost zdrojů a kvalita samosprávy. Podnikatelská aktivita v regionu je zpravidla závislá také výše zmíněných lokalizačních faktorech.

Jánský a Sommerlíková (2009) uvádí, že výkonnost regionu je podnikatelskou aktivitou podmíněna. Závisí na ekonomických výsledcích podnikatelů, což se následně projevuje ve výkonnosti regionu a ovlivňuje jeho konkurenceschopnost, a ta se následně promítá do oblasti příjmů a nezaměstnanosti. Opačně, na regionální nezaměstnanost má vliv nabídka práce (včetně migrace a dojíždění za prací), poptávka po práci a výše mezd (Elhorst, 2003).

Ve věci participace veřejné správy uvádí Binek (2011), že podpora podnikání na území obce je vítaná. Jednak může dojít k využití volných, obcí nevyužívaných, či přebytečných prostor (opuštěné areály, které jsou nově využity, rekonstruovány, jsou k nim opraveny přístupové cesty), zajištění pracovních míst v obci (řešení samotné otázky zaměstnanosti, podpora spotřeby), a také k podpoře rozvoje obecně. Mezi firmou a jejím okolím často vzniká oboustranný vztah, kdy si jednak občané a obec samotná váží existence podniku

a společnost, pokud prosperuje, má také zájem materiálně či finančně podporovat místní komunitu a zlepšovat okolí podniku.

Obec může podnikatelskou činnost stimulovat prostřednictvím různých nástrojů administrativní povahy (např. vyhláška pro výpočet daně z nemovitosti, vyhláška upravující pořádání akcí na území obce), koncepčních nástrojů (územně plánovací dokumentace, rozvojové plány), sociálně-psychologických nástrojů (komunikace, vzdělávání), věcných nástrojů (infrastruktura, poradenství), institucionálních nástrojů (zapojení podnikatelských subjektů do místních družení,) a finančních nástrojů (Binek, 2011).

Mezi podnikem a jeho okolím dochází k vytváření vazby, která může být pozitivní, negativní, nebo indiferentní. Většinou však dochází k tvorbě vzájemné vazby negativního, či pozitivního charakteru. Více vnímány jsou vazby negativní. Negativní vazba vzniká, pokud činnost podniku vede ke snížení počtu pracovních míst (nahrazení lidské práce stroji), nebo žádná další, nová pracovní místa podnik nenabídne; dále pak zejména pokud je činnost podniku navázána na negativní dopady na životní prostředí, které snižuje kvalitu života v obci. Důležitou úlohu sehrává také tzv. multiplikační efekt. Změna v hospodářské situaci podniku vede ke změně v hospodářské situaci regionu (a někdy má dopad i do širší geografické oblasti, zejména v případě velkých podniků). S multiplikačním efektem souvisí teorie tzv. lokálního multiplikátoru, pomocí kterého můžeme vyhodnotit význam podniku pro ekonomiku. Jedná se o ukazatel, který hodnotí přínos firmy pomocí výdajů, které firma „zanechává“ v místní ekonomice. Na příkladu lesního podniku je výpočet lokálního multiplikátoru aplikován např. autory Meňházová a kol. (2017). Multiplikátor lze vypočítat např. pomocí metody dotazníkového šetření, kdy jsou mapovány příjmy zaměstnanců vybrané společnosti a následně také jejich spotřební chování, kdy se vykazuje, jaké množství peněz utratí a jaká část z nich je utracena v místní ekonomice. Lokální multiplikátor na konkrétním příkladu výpočtu uvádí Březina (2014).

Podnik může pozitivně působit například prostřednictvím tvorby pracovních míst, investicí do rozvoje obce, její infrastruktury, podpory místních sportovních klubů, oprav, rychlých a vhodných reakcí na mimořádné události, spoluprací s místními sdruženími aj. (Binek, 2011).

Podle výše citovaného autora Binka (2011*) „mají v případě regionů největší vliv aktivity podniku na obyvatele regionu, kteří mohou být zaměstnanci podniku. Příznivá, či naopak nepříznivá ekonomická situace podniku ovlivňuje míru nezaměstnanosti v daném regionu a tím i počet obyvatel, kteří jsou závislí na finančních transferech – na podpoře v nezaměstnanosti, nebo sociálních dávkách. Úspěšnost podniku působí i na širokou veřejnost, neboť podnik v případě, že dosahuje dobrých ekonomických výsledků, zpravidla nezapomíná na svůj region, nějakým způsobem se v něm angažuje.“*

4.1.5 Lokalizační faktory

Podle Macháčka a kol. (2011) lokalizace obecně charakterizuje umístění ekonomických subjektů a v podstatě všech institucí, objektů a aktivit, kdy místo a důvody výběru této prostorové volby jsou předmětem ekonomické analýzy. V rámci analýzy prostorového umístění se hovoří také o lokalizačních faktorech. Mezi ně zařazujeme zdroje surovin, pracovní sílu, infrastrukturu a její úroveň, politickou stabilitu apod.

Lokalizace probíhá na třech úrovních – makro úroveň (region), mezzo úroveň (areál) a mikro úroveň (lokalita). Lokalizace na každé z těchto úrovní se posuzuje rozdílně v závislosti na podmínkách, které jsou pro danou úroveň klíčové; a i její dopady jsou závislé na vymezené úrovni lokalizace. Lokalizaci je možné dělit na firemní, regionální, zdrojovou, kapacitní či systémovou (ta obsahuje kombinaci firemní a regionální lokalizace).

Lokalizace je předmětem zájmu řady zainteresovaných skupin. Analýza lokalizace je zaměřena na obecné i specifické faktory, mezi obecné jsou zařazovány zdroje, materiálové vstupy, tržní poptávka, nabídka produkčních faktorů (zejména pracovní síly), dopravní podmínky, úspory (aglomerační, urbanizační a vnitřní úspory, tj. úspory z rozsahu, z růstu, ze specializace), infrastruktura (technická a sociální), charakter prostředí – přístup veřejné správy, regionální politika, podmínky pro investice (Macháček a kol., 2011).

Analýza lokalizace bývá také doprovázena metodikou EIA („environmental impact assessment“ – hodnocení dopadů na životní prostředí; upraveno podobou zákona č.100/2001 Sb.), SEA („strategic impact assessment“ - posuzování vlivů na životní prostředí) a 3P, která se zabývá přípravou na realizaci projektu s cílem omezit plýtvání (Posuzování vlivu …, 2018; Jednotlivé metody…, 2017).

Stejný zdroj uvádí, že cílem posuzování záměrů a koncepcí na životní prostředí je zjistit,

popsat a komplexně vyhodnotit dopady záměrů a koncepcí na životní prostředí, stejně jako na veřejné zdraví. Metodika SEA má také vazbu na regionální rozvoj.

Hledisko lokalizace je významné i z úhlu pohledu regionálního rozvoje, kdy dříve více docházelo k vazbě lokalizačním faktorům na ekonomické činnosti. Důležitou úlohu sehrávaly zejména vstupy, dopravní podmínky a pracovní potenciál; nicméně v současné době se jejich úloha snižuje a příznivé lokalizační faktory automaticky neznamenají dosažené rozvojových cílů. Na druhou stranu existují faktory, či podmínky, které mají na rozvojové možnosti oblastí negativní vliv – zejména nevhodné sociální podmínky, nekvalitní životní prostředí, kriminalita, nedostatečná kulturní vybavenost, nedostatečná úroveň vzdělávacích zařízení atp. (Macháček a kol., 2011).

Regionální lokalizační faktory zpracování dříví v České republice, včetně determinantů ekonomické stability podniku při zpracování dříví jsou řešeny v příspěvku autora Kupčáka (2016).

Lokalizace je také předmětem teoretického vymezení, je spojena například s autory: von Thünen, Laundhardt a Weber. Jejich koncepty jsou níže vymezeny na základě Čadila (2010) a Kupky a kol. (2012).

Podle J.H. von Thünena je rozmístění ekonomických subjektů závislé na půdě a tzv. polohové rentě. Koncept z devatenáctého století řeší otázku využití zemědělské půdy, zejména s ohledem na pěstování různých zemědělských plodin na polích, která byla srovnatelně úrodná a kvalitní. Ústředním pojmem jeho teorie je výše zmíněná polohová renta, podle které se určuje rozmístění produkce a je to mimořádný zisk, kterého může výrobce dosáhnout při výrobě zboží za určitou tržní cenu.

Další posun k teorii lokalizace přidal autor W. Laundhardt, který metodologicky přispěl s tzv. lokalizačním trojúhelníkem (obsahově se jedná o minimalizaci dopravních nákladů firmy). Na tento model dále navázal Alfred Weber, který teorii rozvíjí o další faktor. Firma při své lokalizaci zvažuje jednak dopravní náklady, ale také váhu surovin a zboží, jejich hmotnost a objemnost. Dále se Weber zabývá podmínkami, při kterých firma rozhoduje o své lokalizaci spolu s minimalizací celkových nákladů, kdy kromě dopravních nákladů hrají úlohu zejména mzdové náklady. Následně je analýza doplněna ještě o aglomerační výhody a ztráty, které se týkají regionu (Čadil, 2010; Kupka a kol., 2012).

Lokalizace – v případě dřevozpracujících podniků – jak uvádí autoři Jánský a kol. (2008)

- byla historicky spjata se zalesněním území, kdy dostatek znovu-obnovitelné suroviny je stále významnou výhodou zpracování dříví a jeho využití v České republice.

4.2 Obec Ptení a podnik Javořice, a.s.

4.2.1 Vybrané socioekonomické charakteristiky obce Ptení

Obec Ptení se nachází v okrese Prostějov v Olomouckém kraji. Obec je rozdělena na místní části Ptení, Ptenský Dvorek a Holubice. V obci žije 1077 obyvatel (Počet obyvatel, 2018).

Negativní vlivy na životní prostředí v obci jsou v první řadě reprezentovány vysokou frekvencí kamionové a nákladní dopravy kvůli pilařské výrobě společnosti Javořice, které je věnován text níže (Program rozvoje obce, 2016). Infrastruktura v obci je celkově ve špatném stavu, z celkové délky 8 774 m silnic je vhavarijním stavu většina – 5 146 metrů. Problematický je v této souvislosti i hluk díky průtahu silnic 3.třídy přes obec, a dále hluk, jehož zdrojem je pilařská výroba v místní části obce Ptenský Dvorek.

Otázka financování obecních aktivit je, stejně jako v případě většiny obcí, závisí primárně na vyhlášce o tzv. rozpočtovém určení daní (RUD), dále na transferech a účelových dotacích, využít lze i prostředky, které obci poskytnou jednotlivé podnikatelské subjekty působící na území obce.

Společnost Javořice, a.s. například pro obec v roce 2008 financovala plán obchvatu obce, který měl řešit negativní dopady přetížení kamionovou dopravou jednak v obci Ptení, ale i v obcích Vícov a Zdětín. Cena projektu dosáhla částky, která by ve srovnání se standardními obecními příjmy byla pro obec samotnou nedosažitelná.

V návaznosti na problematiku financování je vhodné zmínit vývoj rozpočtové situace v Ptení od roku 2010 do roku 2017. Aktuální data zahrnující rok 2018 nejsou ještě dostupná. Výši příjmů a výdajů uvádí následující tabulky. Saldo obecního rozpočtu je součástí výpočtů v rámci shlukové analýzy.

Tab. 1: Příjmy obecního rozpočtu obce Ptení (v tis. Kč)

Rok	Daňové příjmy	Nedaňové příjmy	Transfery	Kapitálové příjmy
2010	9422	471	7160	46
2011	8835	813	1909	24
2012	9545	519	2068	895
2013	12481	552	1433	36
2014	13296	629	4958	453

2015	14043	636	73627	3634
2016	15383	831	1747	839
2017	16539	1591	3671	0

Zdroj: Monitor (2018)

Tab. 2: Výdaje obecního rozpočtu obce Ptení (v tis. Kč)

Rok	Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	Bezpečnost a právní ochrana	Služby pro obyvatelstvo	Všeobecná veřejná správa a služby
2010	1119	110	8845	9261
2011	4395	141	7545	2519
2012	4084	178	5221	2107
2013	1402	509	7225	2603
2014	2260	520	9134	2472
2015	88211	4568	8660	2667
2016	757	1667	6402	2925
2017	922	308	6173	2921

Zdroj: Monitor (2018)

Výdajová stránka rozpočtu je velmi různorodá v jednotlivých letech, i oblastech. Relativně vyrovnanými výdaji jsou výdaje na služby pro obyvatelstvo, a kromě roku 2010 také všeobecná veřejná správa a služby.

S předmětnou problematikou souvisí i výzkum Technologické agentury České republiky, řešený Ekonomickou fakultou Technické univerzity v Liberci (Vymezení subregionů pro rozlišení a řešení sociálních a ekonomických disparit). Pomocí vybraných socioekonomických ukazatelů hodnotí úroveň vybraných faktorů v rámci subregionů.

Subregion je v tomto případě definován na základě metodiky projektu a dle publikace Hospodářský rozvoj regionů od autora Žižky (2013), který subregion definuje jako „*funkční územní celek, který se skládá z centra a jeho nejbližšího spádového území. Centrem subregionu je obec s počtem obyvatel minimálně 1 000 a se základní občanskou vybaveností (základní škola, pošta, ordinace praktického lékaře). Spádové území je vymezeno na základě dojížďky za zaměstnáním a do škol z okolních obcí do centra“* (Žižka, 2013). Obec Ptení se nachází v subregionu Prostějov. Do tohoto subregionu patří 63 obcí – dle výše uvedené metodiky, podle statistiky ČSÚ má Prostějov celkem 97 obcí – z toho 5 měst a 6 městysů (Charakteristika okresu, 2019).

Na základě vybraných socioekonomických ukazatelů je možné zhodnotit subregion jako

celek – pak všechny obce daného subregionu (v daném případě Prostějov) dosahují stejných hodnot – nebo následně využít údaje dle jednotlivých obcí a tam pak porovnat vývoj ukazatele v časové řadě, včetně vývojového trendu (změna pozitivním, či negativním směrem, setrvalý stav ukazatele).

První možnost ukazuje obec v kontextu subregionu, kdy subregion jako takový dosahuje nepříznivých hodnot v oblasti zaměstnanosti, věkové struktury a aktivit nevýrobní povahy; příznivých hodnot naopak dosahuje u faktoru obyvatelstva a ekonomické atraktivity subregionu. Toto hodnocení ale reflektuje stav již z roku 2011.

Údaje za obec Ptení (samostatně) jsou dostupné pro časovou řadu končící v roce 2014, konkrétně pro roky 2006, 2009, 2011 a 2014, kdy jsou údaje výstupem faktorové analýzy. Faktorová analýza umožňuje sloučit vybrané indikátory do menšího počtu proměnných, samotné faktory se člení do sedmi skupin – nezaměstnanost, atraktivita místa bydlení, osídlení, věková struktura obyvatelstva, občanská vybavenost, struktura ekonomiky, ekonomická aktivita (Ekonomická fakulta TU, 2013).

Zajímavými ukazateli jsou zejména údaje ve faktoru nezaměstnanosti, konkrétně údaje o dlouhodobé nezaměstnanosti, tlaku na pracovní místa a registrované nezaměstnanosti. Podle metodiky projektu je dlouhodobá nezaměstnanost chápána jako ta, jejíž délka přesahuje 12 měsíců. Tlak na pracovní místa je počet uchazečů o práci snížený o počet hlášených volných míst podělený ekonomicky aktivními obyvateli celkem. Registrovaná nezaměstnanost je podílem uchazečů o práci celkem vůči ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu.

Kromě obce Ptení je níže zobrazena situace v obci Konice a Přemyslovice.

Tab. 3: Ptení – vybrané socioekonomické ukazatele

Ukazatel/Rok	2006	2009	2011	2014
Dlouhodobá nezaměstnanost (%)	2,9	1,85	4,95	3,16
Tlak na pracovní místa	6,83	20,52	11,29	8,24
Registrovaná nezaměstnanost (%)	7,34	20,52	11,29	8,79

Zdroj: Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci (2019)

Tab. 4: Přemyslovice – vybrané socioekonomické ukazatele

Ukazatel/rok	2006	2009	2011	2014
Dlouhodobá nezaměstnanost (v %)	2,01	1,02	4,79	3,58
Tlak na pracovní místa	4,93	15,53	13,32	9,27
Registrovaná nezaměstnanost (%)	5,29	15,53	13,72	9,38

Zdroj: Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci (2019)

Tab. 5: Konice – vybrané socioekonomické ukazatele

Ukazatel/rok	2006	2009	2011	2014
Dlouhodobá nezaměstnanost (%)	0,73	0,97	3,54	2,36
Tlak na pracovní místa	5,11	11,57	12,17	5,88
Registrovaná nezaměstnanost (%)	5,11	11,57	12,39	6,3

Zdroj: Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci (2019)

U všech obcí je možné vysledovat rozdíl v tlaku na pracovní místa a registrované nezaměstnanosti v letech 2009 a 2010 oproti roku 2006, nebo ve srovnání s rokem 2014, kdy došlo k poklesu.

Z hlediska situace v Olomouckém kraji jako celku lze říct, že stále platí, že se jedná o hospodářsky málo výkonný kraj. Průměrná mzda s hodnotou 28 418 Kč řadí Olomoucký kraj jako čtvrtý nejhorší napříč všemi kraji. Situace na trhu práce je v současné době relativně stabilizovaná; okres Prostějov dokonce ke konci roku 2018 vykázal nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech okresů Olomouckého kraje (2,4 %). Nejvyšší hodnoty dosáhl okres Jeseník (5,6 %), který patří podle strategie územního rozvoje Olomouckého kraje také k hospodářsky slabým regionům.

Z dlouhodobého hlediska je situace v oblasti nezaměstnanosti z olomouckých okresů nejstabilnější a nejnižší v Prostějově, a to za všechna období (údaje ke konci roku v letech 2008-2011 a 2014-2018). Jednotlivé okresy vykazují různou výši nezaměstnanosti. Socioekonomická situace Olomouckého kraje byla šetřena společností GaREP v roce 2010 (Strategie rozvoje …, 2015). Sledované ukazatele se týkaly míry nezaměstnanosti, dynamiky růstu nezaměstnanosti, počtu dosažitelných uchazečů na 1 volné pracovní místo, počet podnikatelů na 1 000 osob, daňové příjmy obcí na 1 obyvatele, bytová

výstavba, vybavenost obcí technickou infrastrukturou, zaměstnanost v průmyslu a zaměstnanost v zemědělství.

Pro aktuální období, počínaje rokem 2015 a končící v roce 2020 je pro Olomoucký kraj přijat tzv. Strategický plán územního obvodu kraje, který vychází z informace o vnitřních disparitách a hospodářsky slabých regionech. Vymezení těchto problematických regionů primárně vychází ze zákona o podpoře regionálního rozvoje (č. 248/2000 Sb.). Pro období od roku 2014-2020 je usnesením vlády přijatým v květnu 2013 (Usnesení č. 344) definováno, že o hospodářsky slabých regionech hovoříme v závislosti na jejich výsledném hodnocení za 5 sledovaných kritérií, každé má ve výpočtu jasně stanovenou váhu (55 % má míra nezaměstnanosti, 25 % HDP, 10 % dávky v hmotné nouzi a po 5 % zadluženost ORP na obyvatele a saldo migrace na 1000 obyvatel). Olomoucký kraj má na základě těchto faktorů celkem 8 hospodářsky slabých regionů (Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov, Zábřeh).

Na úrovni obcí s pověřeným obecním úřadem bylo provedeno hodnocení pro 3 klíčové oblasti – sociální, environmentální a ekonomickou oblast. Každá oblast byla reprezentována dílčími ukazateli, jejichž konkrétní výběr závisí na dostupnosti vybraného ukazatele na obecní úrovni. Zda je hodnota příznivá, nebo nepříznivá, vyplývalo z porovnání s tzv. kritickou hodnotou, která je rovněž průměrnou hodnotou za celé území kraje.

V sociální oblasti bylo vybráno pět dílčích kritérií – změna počtu obyvatel, index stáří, podíl dokončených bytů na 1000 obyvatel, podíl nebydlených bytů a podíl domácností s připojením k internetu. Ekonomická oblast byla reprezentována také pěti ukazateli – počet ekonomických subjektů, podíl zaměstnaných ve službách, podíl osob s maturitou a vyšším vzděláním, podíl nezaměstnaných a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo.

Ukazatele za environmentální oblast byly celkem čtyři a vycházely z několika informačních zdrojů – koeficient ekologické stability, podíl obcí se zpracovanými nebo zahájenými pozemkovými úpravami, podíl maloplošných území ochrany přírody a podíl zastavěného území obce ohroženého záplavou. Z celkem 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností pouze dva (konkrétně Olomouc a Prostějov) neměly hodnotu ukazatele pod úrovní průměrné hodnoty kraje. Tři správní obvody dosáhly podprůměrných hodnot ve všech ukazatelích, celkem devět ve třech a více ukazatelích. V ekonomické oblasti je situace ještě horší – pět správních obvodů dosáhlo podprůměrné

hodnoty ve všech ukazatelích, 11 obcí ve čtyřech a více ukazatelích. Jedinou výjimkou je opět Olomouc a Prostějov. Environmentální oblast dopadla ze všech hodnocených oblastí nejlépe – ve všech čtyřech ukazatelích byly negativně hodnoceny pouze dva správní obvody.

Aktualizace údajů proběhla na základě dat z roku 2016, kdy Prostějov (obec s pověřeným obecním úřadem) vykazuje dílčí problémy v socioekonomické a environmentální oblasti, v ekonomické oblasti je hodnocen velmi dobře. Obec s pověřeným obecním úřadem Konice vykazuje dílčí problémy v environmentální oblasti a v ostatních je problémovým územím.

4.2.2 Charakteristika podniku Javořice, a.s.

Pila Javořice se sídlem v Ptení je registrovaná jako právnická osoba, a to jako akciová společnost od 29.1.1996. Hlavním předmětem podnikatelské činnosti je pilařská výroba a impregnace dřeva, společnost se zabývá ale dalšími činnostmi, jejichž seznam je podle klasifikace ekonomických činností CZ NACE uveden níže. Vybrané údaje o společnosti shrnuje tabulka 6.

Tab. 6: Základní informace o společnosti Javořice, a.s.

Obchodní firma – název	Javořice, a.s.
Sídlo	79843 Ptení – Ptenský Dvorek 100, okres Prostějov
IČ, DIČ	63492202, CZ63492202
Datum vzniku	29.1.1996
Původní název společnosti	Pila Ptení, n.p.
Obory činností dle klasifikace CZ NACE	
16100	Výroba pilařská a impregnace dřeva
02	Lesnictví a těžba dřeva
25620	Obrábění
37000	Činnosti související s odpadními vodami
461	Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení
46900	Nespecializovaný velkoobchod
47300	Maloobchod s pohonnými hmotami ve specializovaných prodejnách
4778	Ostatní maloobchod s novým zbožím ve specializovaných prodejnách
47990	Ostatní maloobchod mimo prodejny, stánky a trhy
49	Pozemní a potrubní doprava
56100	Stravování v restauracích, u stánku a v mobilních zařízeních
68	Činnosti v oblasti nemovitostí
74	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti
7743004	Překladatelské a tlumočnické činnosti
772	Pronájem a leasing výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost

Zdroj: ARES (2018), MFČR (2018)

Primárním předmětem činnosti je pilařská výroba. Pila byla otevřena již v září roku 1984, s názvem Pila Ptení, n.p. a tvořila součást Jihomoravských dřevařských závodů. Tehdejší plánovaná kapacita zpracování činila 170 tisíc m³ ročně. V roce 1991 prošla pila privatizací, s novějším názvem Pila Ptení, s.r.o. V roce 1997 pilu koupila společnost EP Kapital Group, a.s. a vznikla Javořice, a.s. Technologickými změnami došlo k navýšení kapacity zpracování na 240 tisíc m³ kulatiny. Postupnými investicemi a modernizací se kapacita provozu navýšila až na potenciál s hodnotou 900 tisíc m³ (Vařeka, 2007). V roce 2003 to bylo například zařazení druhé pořezové linky, v roce 2004 třídícího dopravníku a výstavba nové technologie začala pod novým vlastníkem, firmou CE WOOOD v roce 2005. Aktuální pořezová kapacita dosahuje okolo 300 tisíc m³ ročně. V roce 2018 se plánoval pořez suroviny v objemu 310 tisíc m³ (Pila Javořice, 2017). Cílový stav je dle Ing. Vařeky (současného předsedy představenstva) okolo kapacity zpracování 450 tisíc m³ ročně s požadavkem na zaměstnanost 150 až 160 osob. Stav zaměstnanosti v době okolo roku 2008 – cca dvojnásobek zaměstnaných osob – již nebude nikdy realizovatelný. Zároveň je směnnost – a tím i kapacita ovlivněna omezením výroby v nočních hodinách, kdy světelný smog a hluk obtěžuje obyvatele žijící v místní části Ptenský Dvorek.

V posledních letech došlo k výstavbě druhého sušárenského provozu a zvýšila se kapacita adjustační stanice. Projekty do budoucna hovoří o výstavbě kotelny na biomasu, úpravu agregátního pořezu a realizaci hoblovací linky na palubky.

Pilařské výrobky jsou výrobky dodávány nejen na český trh, ale i do zahraničí, zejména do Anglie (lešenářské fošny). Kromě Velké Británie se jedná o Itálii, Rakousko a Řecko (Silvarium, [2007-2014]). Sortimentně se jedná zejména o řezivo v délkách 3900 mm, 4000 mm, 4800 mm, 5000 mm s šířkou 100-300 mm a tloušťkou od 22 do 150 mm (ptenskapila.cz). Kromě toho je vyráběna papírenská a energetická štěpka, kůra a piliny. Provoz prodává také ekobrikety (ty pochází od výrobce z Kelčan) (Javořice, a.s., 2018). Společnost vykazuje málo vadného množství v dodávkách, což napomáhá zisku a udržení dobrých vztahů s odběrateli.

Společnost prošla krizovým obdobím spojeným s insolvencí, do které se dostala v roce 2010. Provozovny (přidružené provozy v Bystřici pod Hostýnem a Vysočanech skončily výrobu definitivně). Insolvence podniku začala 11.2.2010. 20.dubna 2016 dlužník navrhl vydání rozhodnutí o vzetí na vědomí reorganizačního plánu. Ohodnocení čistého obchodního majetku bylo ke dni 3.5.2016 ve výši 19 683 000 Kč (Sbírka listin, 2017).

Již předtím, a to konkrétně v roce 2007 byly ve společnosti dvě nucené čtrnáctidenní odstávky (v únoru a dubnu). V roce 2009 jako důsledek nadbytku dřeva na světových trzích pila stála po 8 měsíců a zaměstnanci pobírali jen část mzdy. Při snahách o prodej společnosti v roce 2010 nebyla realizovaná dražba areálu za půl miliardy korun, kterou vydražil anonymní vlastník, ale následně od dražby ustoupil. Kromě areálu brněnské Zbrojovky a areálu Zetor by se bylo jednalo o největší aukci v České republice. (Silvarium, [2007-2014]).

Krajský soud v Brně svým usnesením vzal na vědomí splnění reorganizačního plánu a společnost Javořice, a.s. byla vyňata z insolvence k datu 3.5.2016.

Aktuálně je hlavním akcionářem společnosti podnik Hanácké sladovny Kroměříž. Vlastnická struktura procházela značnými změnami, v minulosti společnost vlastnil CE WOOD (2004 – 2010), následně ji koupila společnost Pyrghos Lefkos (2010 – 2011).

Vize a poslání podniku

Vize stanovuje základní hodnotové představy a hnací síly, které jsou základem podnikatelské aktivity a umožňuje rozvoj konzistentní podnikové politiky, je základem pro strategické řízení (Schmithüsen, 2009). Poslání vyjadřuje důvod existence podniku. V poslání by měly být obsaženy základní informace o významu a úloze podniku, tradici, výhodách, které podnik přináší svým zákazníkům, o podpoře péče o životní prostředí, zodpovědného přístupu k zákazníkovi apod. (Šmída, 2003).

Na webových stránkách společnosti jsou uvedeny všechny relevantní informace včetně formulací, která jsou úzce spojena s vizí a posláním podniku. Vize a poslání podniku nejsou explicitně uvedena, některé formulace ale charakter vize a poslání splňují:

„Řezivo se ve Ptení vyrábí už více jak 30 let. Pečlivě plánovaná lokalita umožňuje soustředěné dodávky dříví a expedici řeziva. Javořice, a.s. dala navíc výrobě řeziva ve Ptení rozměr velkého a moderního provozu, schopného uspokojit požadavky náročných zákazníků.“ (Javořice, 2019).

Je zřejmé, že se společnost spoléhá na své silné stránky, které se odráží ve zkušenostech a tradici, včetně variability nabídky produkce, kterou je schopna dodat zákazníkovi. Z uvedených informací také vyplývá vazba, kterou podnik má na zahraniční odběratele.

Pořezová kapacita pilařského provozu

Jak bylo uvedeno výše, původně lánovaný pořez v roce 2018 měl dosáhnout hodnoty 310

tisíc m³. Jak uvádí Pražan (2017), určování kapacity provozu nemá pevně stanovenou přesnou metodiku, a vychází se tak z historicky dosažené kapacity provozu, která je nejvěrohodnější.

Vývoj pořezové kapacity pily Javořice, a.s. uvádí tabulka č. 7.

Tab. 7: Vývoj pořezové kapacity pily Javořice, a.s.

Rok	**Pořezová kapacita ročně (v m³)**
1984	70 000
1999	150 000
2003	260 000
2007	780 000
2011	60 000
2012	180 000
2013	210 000
2014	250 000

Zdroj: Pteni sawmill – Javořice, a.s. (2016)

Tabulka potvrzuje, že historická výkonnost dosahovala zpracování na úrovni okolo ¾ milionu kubíků dříví ročně. Největšího obratu společnost dosáhla v roce 2007, kdy tento ukazatel dosáhl hodnoty 1 miliardy a 700 milionů českých korun. V širokém okolí zároveň pila nabízela vůbec nejvíce pracovních míst (problematika zaměstnanosti je zmíněna níže (Silvarium, [2007-2014]).

Zprávy uváděné na webu Silvarium periodicky informovaly o aktuální situaci na pile ve věci měsíční pořezové kapacity a počtu zaměstnaných osob. V září 2009 dostalo výpověď cca 240 pracovníků. Po obnově provozu v roce 2010 (17.12.) bylo zpracováváno cca 5000 kubíků, v květnu roku 2011 zaměstnávala pila 18 osob a pořez činil 7000 kubíků měsíčně, v září téhož roku se zvýšil počet zaměstnaných na 30 při pořezu 12 tisíc kubíků měsíčně, což je hodnota pořezu, která byla dosahována i v únoru následujícího roku. V červnu téhož roku se zvýšila zaměstnanost na 65 osob, pořez dosahoval 14 tisíc kubíků měsíčně. V roce 2015 firma zpracovala 268 000 kubíků dříví, v roce 2016 celkem 308 300 kubíků. V roce 2017 bylo plánováno zpracovat 310 000 m^2, reálně bylo zpracováno 343 000 m^2. Na rok 2018 tento plán zpracování hovořil o 400 tisících kubících (Silvarium, [2009-2014]).

Zaměstnanost na pile

Zaměstnanost je periodicky zveřejňována ve výročních zprávách. Podle interních údajů

poskytnutých společností bylo v roce 2016 v provozu zaměstnaných 137 osob. Kompletní strukturu zaměstnanosti dle místa trvalého bydliště doplňuje obrázek 1.

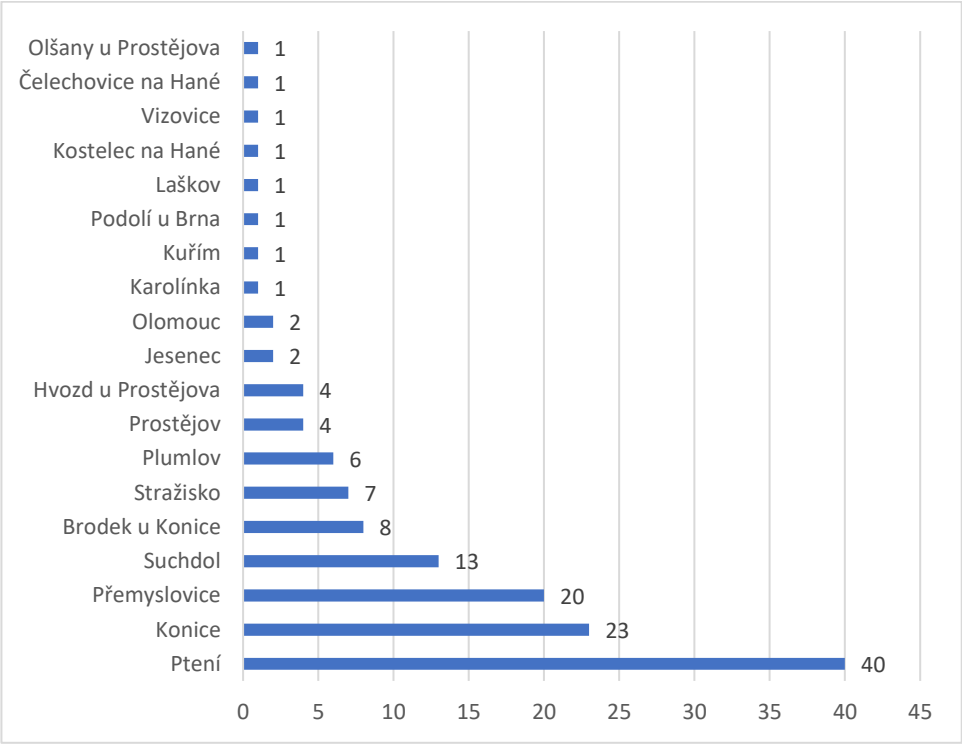

Obrázek 1 - Zaměstnanost na pile podle místa bydliště (2016); vlastní zpracování

Zaměstnanci mají své trvalé bydliště celkem ve 21 obcích, kdy se některé z nich (Kuřim, Podolí u Brna) nenachází v blízkosti provozu. Jedná se však o výjimky. Většina bydlí v bezprostředním okolí provozu. Ve struktuře zaměstnaných převažují muži (97) vůči ženám (43 zaměstnankyň).

Historicky ale provoz spolu zaměstnával téměř 400 osob (spolu s přidruženými provozy v Bystřici pod Hostýnem – který se specializoval na pořez listnaté kulatiny; dále provoz ve Vysočanech), největší podíl zaměstnaných připadal vždy do provozu v Ptení. Podnik tedy sehrával významnou úlohu pro zajištění regionální zaměstnanosti, kdy v podniku bylo zaměstnáno i několik členů téže rodiny.

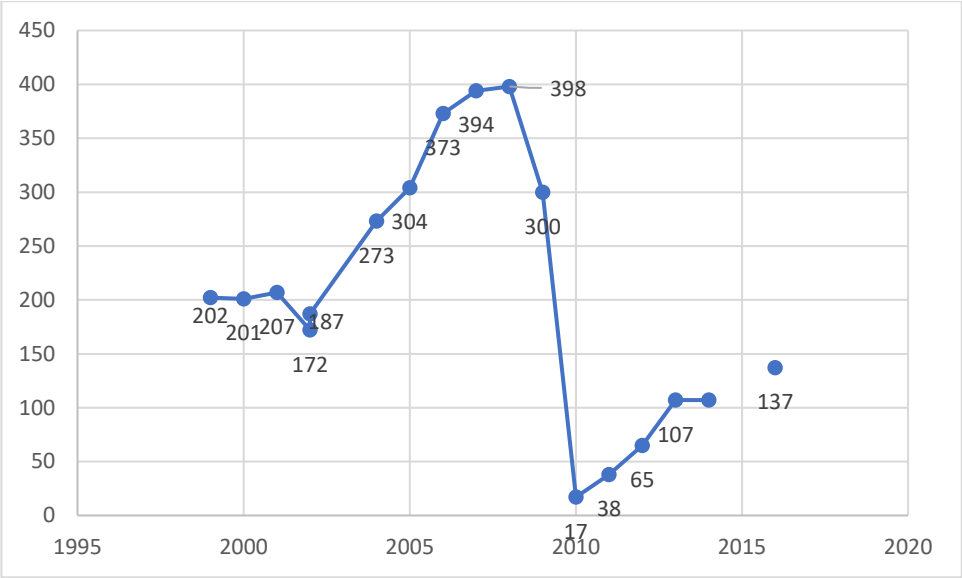

Obrázek 2 - Počet zaměstnaných osob ve společnosti v letech 1999-2016; zdroj: Sbírka listin (2017), vlastní zpracování

Rok 2015 není v grafu zahrnut, protože ve výkazu společnosti chybí, poslední dostupnou informací je pak rok 2016.

Druhým velkým provozem v obci Ptení je společnost Agrop Nova, a.s. Jedná se o výrobce velkoplošných vícevrstvých desek, dále podlahových a obkladových panelů, dřevěných briket a stavebního systému z CLT. Vývoj počtu zaměstnaných osob ve společnostech Javořice, a.s. a Agrop Nova, a.s. uvádí tabulka 8. Oba provozy spolu přímo sousedí.

Tab. 8: Počty zaměstnanců v podniku Javořice, a.s. a AGROP NOVA, a.s.

Rok	Javořice, a.s.	AGROP NOVA a.s.	Oba provozy celkem
2006	373	195	568
2007	394	219	613
2008	398	200	598
2009	300	192	492
2010	17	189	206
2011	38	194	232
2012	65	197	262
2013	107	203	310
2014	107	207	314
2015	Nedostupný údaj	209	Nelze uvést
2016	137	214	351
2017	Nedostupný údaj	239	Nelze uvést

Zdroj: Sbírka listin - Veřejný rejstřík, 2017

V absolutním vyjádření tedy provozy představují významnou úlohu z hlediska zajištění regionální zaměstnanosti.

Díky dobrým finančním výsledkům přispívala pila každoročně na aktivity obce Ptení (oprava místní kaple, vybudování cyklostezky Romže, sponzoring místního fotbalového klubu), daňovými příjmy přispívala do obecního rozpočtu a zejména se významně finančně podílela na plánu obchvatu obce, který ale díky insolvenci nebyl realizován. Jeho význam spočíval zejména v ulehčení provozu na místních komunikacích, a tedy zlepšení logisticko-distribučních podmínek v okolí provozu.

O dobré situaci, ve které se pila nachází dnes, svědčí i realizované a plánované investiční aktivity, které se týkají samotného provozu. Pro rok 2018 se plánovaly investice v hodnotě 41 milionů korun spojené s modernizací kotelny, stavbou nové čistírny odpadních vod a zvýšením kapacity adjustační stanice. V roce 2017 byla zprovozněna komora na sušení dřeva a celkové investice činily 25 milionů korun (Pila Javořice, 2017). Pro rok 2019 se plánuje investice ve výši 300 milionů korun, která se týká nové pilařské linky, která nahradí dvě stávající. V plném provozu by měla fungovat od roku 2020. Významným zlepšením by měla být také další sušárna pro řezivo.

4.3 Dřevozpracující průmysl v České republice

4.3.1 Vývoj pilařských kapacit v ČR

Historický vývoj dřevozpracujících podniků souvisel s dostupností suroviny a vhodnými možnostmi pro její následné zpracování. O historii pilařských podniků pojednávají například autoři Bomba s Friessem (2009), nebo Janák (1999). Vznik a rozvoj podniků byl narušen přechodem k centrálně-plánovanému hospodářství, kdy počet pil velmi rapidně klesl. Do roku 1989 byl stanoven systém pevných cen a pily byly státním majetkem. V devadesátých letech se průmysl začal restrukturalizovat a podniky byly privatizovány. Problémem pilařských zpracovatelů byla nedostatečná konkurenceschopnost daná zejména zastaralou technologií. Na počátku 90. let vykazovaly pily nízkou produktivitu. Pro zahraniční investory byly nicméně pily zajímavou investicí, protože byly levné a z dlouhodobého hlediska perspektivní. První větší investice byla realizována do provozu až v Paskově v roce 1998. Investice do pilařských provozů, zejména po roce 2000, se uskutečnily ve Ptení a v Paskově (Mayr-Melnhof Holz). V posledních letech se investice uskutečnily právě v Ptení, došlo ke zvýšení pořezové kapacity ve Ždírci a vystavěla se pořezová kapacita v Chanovicích (Haas Fertigbau). Jak uvádí Pražan (2017), „*při pohledu na rozložení pilařských kapacit*

a jehličnatých porostů v ČR již nelze očekávat vznik dalších pilařských kapacit s pořezem více než 500 tis. m^3 “.

Ucelený pohled na pilařské kapacity nabídl právě Pražan (2010), a to z hlediska konkrétních podniků včetně množství jimi zpracovávané suroviny, což jsou informace, které běžně dostupné nejsou. Pouze některé společnosti tato data dobrovolně vykazují v rámci svých výročních zpráv (např. firmy spadající pod koncern Stora Enso). Údaje byly v posledních letech šetřeny v rámci projektů zadaných Grantovou službou Lesů České republiky, s.p., a jejich vybrané výsledky jsou uvedeny níže v textu. Dále je možné údaje nalézt ve výkazech sdružujících asociací, jako je například Asociace lesnických a dřevozpracujících podniků, ta ale sdružuje pouze zlomek dřevozpracovatelů.

Vybraná statistika Českého statistického úřadu ukazuje, že v roce 2017 bylo na území České republiky celkem 54 podniků v kategorii CZ NACE 16.1, pro které platí, že zároveň zaměstnávají alespoň 100 zaměstnanců. I dle metodiky již výše uvedeného projektu Technické univerzity v Liberci je za významného považován takový zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň 100-199 zaměstnanců. Z hlediska regionálního je viditelné, že kromě Ústeckého a Libereckého kraje se minimálně 1 společnost v nachází v každém z krajů.

Tři z krajů mají ve statistice ČSÚ nejvyšší zastoupení, a to s osmi společnostmi kraj Vysočina, Moravskoslezský a Plzeňský.

Tab. 9: Počet podniků CZ-NACE 16 s více než 100 zaměstnanci v ČR

Kraj/Rok	**2015**	**2016**	**2017**	**Pozn.**
Olomoucký	4	4	4	Javořice, a.s.
Středočeský	4	4	3	
Karlovarský	-	1	2	
Ústecký	-	-	-	
Liberecký	1	-	-	
Pardubický	1	1	1	
Vysočina	8	8	8	SE Ždírec, DDLukavec
Plzeňský	9	9	8	SE Planá
Zlínský	2	3	3	
MSK	8	8	8	M-M Paskov
Jihomoravský	6	5	5	
Praha	3	1	2	
Jihočeský	7	7	7	
Královehradecký	3	3	3	
Celkem	56	53	54	

Zdroj: ČSÚ (2019)

4.3.2 Pozice České republiky v exportu dříví

V České republice významně narůstá těžba dříví – byť je značný podíl z ní v posledních letech tvořen těžbou nahodilou. V roce 2017 celkový objem těžby (bez kůry) dosáhl hodnoty 19,4 milionu kubických metrů (ČSÚ, 2018). Předpokládaná výše kůrovcového dříví v roce 2018 byla stanovena na hodnotu 14 milionů metrů krychlových a do budoucna, tedy i pro rok 2019 se předpokládá, že bude objem kalamitního dříví narůstat (Kupčák, Šebek, Jarský, 2019).

Problém nastává v otázce zpracování suroviny, kdy – kromě již výše zmíněného problému exportu výrobků s nízkou přidanou hodnotou (viz např. vyjádření MPO 2013, 2014, 2016) – dochází ke zvyšování exportu, a to i přesto, že je na českém území zpracovatelských kapacit dostatek (blíže k této informaci níže v textu). Kromě toho, že je tedy úroveň zpracování suroviny neuspokojivá (Kupčák, Živělová, 2015), shodná exportovaná surovina se často vrací zpět na český trh v podobě finálních výrobků.

Statistika FAO (2016) uvádí, že Česká republika patří mezi prvních pět exportérů kulatiny na světě. Surovina putuje nejčastěji do Rakouska, Německa, Itálie a na Slovensko. Alarmující je tato situace ve vztahu rozlohy České republiky a surovinových zdrojů, kdy mezi další exportéry shodného měřítka patří Rusko, Nová Zéland, USA a Kanada – tedy země s mnohonásobně větší rozlohou a plochou lesů. To vše se děje (dle MZE, 2018) „*ve vyspělém tržním prostředí, a za účasti zahraničních zpracovatelských kapacit“*. Značná část vyvážené suroviny by se dala efektivně zpracovat i na českých pilách, což jen zdůrazňuje význam dřevozpracujícího průmyslu v České republice. Na druhou stranu přináší kůrovcová kalamita nebývalého rozsahu problémy pro vlastníky lesa, ale i pro dřevozpracovatele, protože kalamitního dříví je tolik, že není možné rychle reagovat na navýšení kapacity pro zpracování na pilách.

Zásadní je také průmět celého problému na stav cen v sektoru, které u smrkové kulatiny a vlákniny od roku 2017 ceny klesají a stejná situace platila i v roce 2018.

Další rozměr problému je spojen se strukturou zpracovávané suroviny. Pilařské provozy primárně zpracovávají smrkovou surovinu, a proto je pro ně destabilizace smrkových porostů zásadním problémem do budoucna. „*Exponenciální dynamika hynutí smrkových porostů velmi pravděpodobně v nadcházejících pěti letech povede k odumření většiny středněvěkých a starších smrkových porostů.“* (Kupčák, Šebek, Jarský, 2019).

Asanace kůrovcového dříví by měla být v současné situaci prioritou, nicméně rozsah škod a další dopady v rámci lesnicko-dřevařského sektoru lze v tuto chvíli pouze obtížně predikovat. Jedná se nejen o množství a kvalitu suroviny a dostupnost zpracovatelské kapacity, ale i ekonomickou situaci vlastníků lesa a zpracovatelů, v neposlední řadě můžeme očekávat adaptaci společností na změnu zpracovávaného sortimentu.

Vývoj exportní situace surového dříví, shrnuje tabulka 10, která potvrzující rostoucí trend exportu v posledních letech.

Tab. 10: Export surového dříví z ČR v letech 2011-2017 (v mil.m^3)

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Export surového dříví	6772	5316	6183	6917	6508	7303	7819

Zdroj: MZe (2018)

4.3.3 Konkurence

Konkurenci a konkurenční prostředí vytváří na geograficky relevantním území jednotlivé společnosti, které spojuje obdobný předmět podnikatelské činnosti.

Konkurencí pro podnik Javořice, a.s. jsou, s ohledem na kritérium rozdělení provozů dle velikosti pilařské provozy působící na území České republiky s roční zpracovatelskou kapacitou více než 200 000 m^3 – tedy velkopily. Na českém území je takových firem jen několik.

Podle Porterova modelu pěti konkurenčních sil v odvětví, je pro podnikatele důležité sledovat: stávající konkurenty v odvětví, potenciální nové konkurenty, kteří na trh teprve vstoupí, nové (substituční) produkty, segment kupujících a segment dodavatelů (Porter, 1993). Nelze opomíjet vazby v rámci dodavatelsko-odběratelských struktur. Produkce společnosti musí mít zajištěný odbyt, aby mohla dosahovat primárního cíle podnikatelské činnosti – zisku a dodavatelé musí být dostatečně spolehliví, aby nezpomalili, či nezhodnotili výrobní proces. Situace na trhu se dřevní surovinou je významně ovlivňována zejména politikou největšího vlastníka tuzemských lesů – státního podniku Lesy České republiky.

Vstup nové konkurence je zásadně ovlivňován bariérami vstupu do odvětví, které jsou vymezeny výší nutných finančních investic a také stupněm monopolizace trhu. Zavedené společnosti mají výhodu ve znalosti podmínek trhu, věrností svých zákazníků a navázanými a ověřenými distribučními cestami.

Velkoprovozy na jedné straně nabízejí v absolutních hodnotách vysoké počty pracovních příležitostí (ve srovnání s menšími provozy), na stranu druhou ale díky vysokému stupni automatizace výroby naopak klesá jejich poptávka po nových zaměstnancích. Malé provozy vytváří úlohu zaměstnavatele zejména ve venkovských a odlehlých oblastech, kde jiná možnost zaměstnání není reálně dostupná. Z tohoto důvodu není možné opomíjet pilařské provozy jako významné hráče z hlediska regionální zaměstnanosti (Kupčák, 2016).

4.3.4 Potenciál dřevozpracujícího průmyslu v České republice

Podpora dřeva jako obnovitelné suroviny spolu s novými možnostmi jeho využití a celkovou podporou jeho spotřeby přináší otázku dostatečnosti současných, či potřeby vybudování nových zpracovatelských kapacit, včetně těch, které by mohly být dalším konkurentem pro podnik Javořice, a.s.

Otázka aktuálního stavu dřevozpracujícího průmyslu, zejména v návaznosti na velikost zpracovatelské kapacity byla řešena projekty zadanými grantovou agenturou Lesů České republiky, s.p. Jedná se o projekty s názvy Analýza současného stavu zpracování dříví v ČR a návrh možností zvýšení konkurenceschopnosti dřevozpracujících podniků (řešen v letech 2015-2016, projekt byl však ukončen po první etapě řešení, řešitelem byla Mendelova univerzita v Brně). Dalším projektem byla Cesta ke zvýšení spotřeby dříví vyrobeného v ČR v soudobém středoevropském kontextu (opět v letech 2015- 2016, řešitelem byl Výzkumný a vývojový ústav dřevařský, Praha, s.p.) a také Zjištění potenciálu dřevozpracujících podniků (2015) a Zpracovatelský potenciál ČR (v období 2016, řešitelem byl APICON, s.r.o.). Výsledky z ukončených projektů jsou dostupné na webových stránkách Grantové služby Lesů České republiky, s.p. (LČR). Zajímavými výstupy jsou údaje zejména posledních dvou jmenovaných projektů, jelikož se zaměřují na zpracovatelskou kapacitu z konkrétního hlediska. Vybrané údaje jsou shrnuty níže.

Zjištění potenciálu dřevozpracujících podniků

Zpracovatelský potenciál byl šetřen pomocí dotazníkových šetření u tří skupin provozů pomocí tzv. Karet provozu (pilařské provozy, provozy výroby plošných materiálů – OSB a segment papírenského průmyslu. Kromě zpráv na webové stránce LČR byla data publikována také v časopise Lesnická práce (ve dvou číslech roku 2016) a vycházejí z výsledků realizovaného dotazníkového šetření.

První etapa projektu proběhla v roce 2014, v rámci druhé etapy v listopadu 2015 bylo

do šetření přidáno dalších 10 subjektů a v rámci třetí etapy došlo k aktualizaci údajů za rok 2015 (šetření proběhlo v průběhu února až března 2016). Výsledky reprezentují získaná data za 713 provozů, kdy data o kapacitě zpracování vycházela z úrovně roku 2013 a souhrnně se jednalo o objem suroviny ve výši 7 000 200 m³. Do segmentu velkopil byly zařazeny společnosti Stora Enso Wood Products Ždírec, Mayr-Melnhof Paskov, Stora Enso Planá, Dřevozpracující družstvo Lukavec a Javořice, a.s. Celkem tyto provozy zpracovaly kolem 3 milionu metrů krychlových suroviny ročně s celkovým počtem zaměstnanců 1 411 zaměstnanců.

Zpracovatelská kapacita byla rozdělena také dle krajů a logicky byla ovlivněna umístěním velkokapacitních provozů. Největší (souhrnně) zpracovatelská kapacita se nalézá v Moravskoslezském kraji, následují kraje Vysočina a Plzeňský kraj (vždy přes 1 milion m³ zpracované suroviny) – viz např. i tabulka č. 9, na dalších pozicích je Zlínský kraj (přes půl milionu m³ suroviny) a necelých 450 tisíc m³ v kraji Olomouckém. Naprosto majoritní podíl zpracování je u smrkové suroviny (pět a půl milionu m³ z celkových sedmi milionů). Velkopily nezpracovávají cenné výřezy, ale převážně kulatinu A-C (téměř 3 miliony metrů krychlových) a doplňkově také kulatinu D a vlákninu; palivo nezpracovávají. Výsledky ukázaly, že u velkopil by bylo možné zvýšit produkci až o 20 procent (Pecháček, 2016).

Struktura sortimentů se řídí doporučenými pravidly pro měření a třídění dříví, kdy výřezy pro pilařské zpracování pro smrk (a jedli) třídí kvalitu do kategorií A-D, v závislosti na charakteristice, tj. suky, trhliny, vady růstu, vady způsobené houbami, napadení hmyzem, ostatní vady, a rozměry, kdy minimální délka pro kulatinu je požadována v hodnotě 3 metry a minimální průměr čepu bez kůry je 15 cm (Doporučená pravidla …, 2002). Další údaje, jako například stoupání, tloušťkové stupně, maximální průměr čela a šířka letokruhů závisí na dohodě mezi dodavatelem a odběratelem.

V časopise Lesnická práce byl v červnu 2016 (Pecháček, 2016) následně uveřejněn také článek o aktualizaci šetřených údajů (uvádějící změnu oproti roku 2013 – původní šetření vycházelo z údajů právě z roku 2013) – v pilařském segmentu se počet podniků snížil o 64 subjektů, v množství zpracovávané suroviny se to ale téměř neprojevilo.

Jiný projekt, již výše zmíněný Zpracovatelský potenciál ČR, probíhal v roce 2016. Metodika zjišťování údajů byla rozdílná a dosažené výsledky se výrazně lišily. Shodně se obě studie shodují na tom, že zpracovatelská kapacita na území ČR je dostatečná a

mělo by dojít ke snížení objemu exportu. V projektu je dále uvedeno, že statistiky pro dřevozpracující průmysl v České republice jsou značně omezené – v podstatě jediným relevantním a periodickým zdrojem je statistika Ministerstva průmyslu a obchodu, tzv. Panorama zpracovatelského průmyslu, které ale údaje slučuje za primární i sekundární zpracování, řídí se odvětvími CZ NACE, kdy uvádí údaje za CZ NACE 16, tj. Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku a pak skupinami CZ NACE 16.1 (Výroba pilařská a impregnace dřeva) a CZ NACE 16.2 (Výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku).

Zajímavými ukazateli je výtěž suroviny u pilařských provozů, kdy jako reprezentanty pro tento sektor byly zvoleny 3 velkopily – kapacita zpracování nad 200 000 m³ (Stora Enso Wood Products Ždírec, Mayr-Melnhof Paskov, Stora Enso Planá) a následně pily Tetčice, Klaus Timber a pila MSK (ve všech případech se jedná o akciové společnosti). Téměř všechny mají shodnou výtěž suroviny na úrovni 57 % (Klaus Timber na úrovni hodnoty 55 %).

Ukazatel exportu u Plané dosahuje hodnoty až 90 %, v případě Paskova je to 62 %, u pily ve Ždírci 40 %, pila Tetčice 28 %, Klaus Timber 51 %, pila MSK 55 %. (Analýza …, 2016). V případě Javořice, a.s., kde jsou dlouhodobě navázány vztahy se zahraničními odběrateli (zejména s Anglií), dosahuje hodnota exportu 55 %. Dalšími odběratelskými zeměmi je Rakousko, Německo, Maďarsko a Slovensko (Pila Javořice, 2017). Tyto údaje jsou ve shodě s tvrzením, že český dřevozpracující průmysl dosahuje u exportu vysokých hodnot. Export tak pravděpodobně není doménou velkých zpracovatelů a je spíše obecným trendem.

Exportní situace pak odvisí i od situace v cílových zemích. Majoritně český export směřuje do Rakouska, Německa, Itálie, na Slovensko (Zpráva o stavu lesa, 2017). Lze vysledovat korelaci mezi cenami českého surového dříví a cenami surového dříví v Rakousku a Německu (Dudík a kol., 2016).

Faktory ovlivňující vývoj cen suroviny na vstupu u pilařských provozů

Pro pilařské zpracování dříví je stěžejním faktorem určující nákladovou, a tím pádem i výnosovou stranu cena vstupní suroviny. Z hlediska nákladů tvoří až 70 %. Tato cena je ovlivňována řadou faktorů obecné povahy, úlohu však sehrávají také požadavky

samotných zpracovatelů dříví, dostupnost dřevní suroviny zejména s ohledem na prodejní politiku státního podniku Lesy České republiky, jakožto majoritního vlastníka lesů v České republice a samozřejmě v posledních letech také negativní vývoj, resp. nárůst dříví poškozeného nálety lýkožrouta smrkového.

V delším časovém období patří mezi ovlivňující faktory zejména ekonomická situace, ve které se společnost nachází. Rozmach, či útlum se nadále projevuje v ochotě, či omezení výdajů a investic. V kratším časovém období dochází zejména ke změně ve výši spotřebních výdajů a vývoji poptávky po dříví v závislosti na poptávce po odvětvích na dřevní surovině závislých (truhlářství, nábytek, bytová výstavba aj.).

Výše zmíněná problematika kůrovcového dříví je kalamitní zejména v Moravskoslezském a Olomouckém kraji, kde je na trh dlouhodobě dodáváno dříví horší kvality a regionálně tak je možné, že se snižuje cena z důvodu převisu nabídky nad poptávkou. Kůrovcové dříví vyvolává otázky nejen ve vztahu vlivu na cenu suroviny, ale také v návaznosti na možné negativní dopady lokálního i (nad)regionálního rozsahu při jeho přepravě z lesa do místa zpracování.

Nabídka suroviny může být ovlivněna také dostupností vhodných přepravních tras, nebo například zpracovatelskou technologií pilařských kapacit. Tam se jedná zejména o dodávku dříví 2. a 3. tloušťkového stupně, případně definované délky (Dudík a kol., 2016).

4.3.5 Asociace působící v lesnicko-dřevařském sektoru

S cílem společného postupu a dosahování cílů vznikají v rámci lesnicko-dřevařského sektoru asociace, jako například Nadace dřevo pro život, která se zabývá podporou sociálního a ekonomického rozvoje životní úrovně lidí ve venkovských oblastech a je zaměřena na podporu využívání dřeva. Lesnicko-dřevařská komora, která je zájmovým sdružením právnických osob, a zabývá se také koncepčními otázkami lesnicko-dřevařského sektoru ve vztahu k dalším subjektům. Česká asociace podnikatelů v lesním hospodářství, která sdružuje právnické osoby podnikající v lesním hospodářství a dřevozpracujícím průmyslu a podílí se na realizaci a tvorbě hospodářské politiky v lesním hospodářství a dřevozpracujícím průmyslu. Asociace lesnických a dřevozpracujících podniků, která sdružuje významné lesnické společnosti a největší zpracovatele dřeva v České republice (firmy v asociaci zpracují více než 50 % vytěženého dříví z ČR). Asociace se zabývá také snahou o vytváření a udržování

konkurenceschopnosti ekonomicko-legislativního prostředí pro podnikání v oborech lesnických činností a dřevozpracujícího průmyslu, využívání zdrojů dřeva, podpory a propagace dřeva, výzkumu a inovací v lesnicko-dřevařském sektoru. Konfederace lesnických a dřevozpracujících svazů ČR je občanským sdružením jehož cílem je formulace a koordinace zájmů členů a předávání informací. Společenstvo dřevozpracujících podniků v ČR se účastní všech důležitých jednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem zemědělství a Lesy ČR, s.p., se zaměřením na dostupnost dřevní suroviny pro regionální pilaře a ostatní zpracovatele dřevní hmoty. Hlavním cílem je prosazování oprávněných zájmů podnikatelských subjektů při zpracování dřeva a jiných souvisejících oborů vůči vnějšímu prostředí, dodavatelům, odběratelům i orgánům státní správy. Firmy od základní pilařské prvovýroby po finální zpracování suroviny jsou členy Svazu zaměstnavatelů dřevozpracujícího průmyslu (Vašíček, Oliva, 2017). Společnost Javořice, a.s. je členem Společenstva dřevozpracujících podniků a také Svazu zaměstnavatelů dřevozpracujícího průmyslu.

4.4 Lesopolitické dokumenty s přesahem do dřevařského průmyslu

Oblast lesního hospodářství a návazného sektoru zpracování dříví je řešena také v řadě strategických dokumentů národního, ale i mezinárodního významu.

Lesnictví a jeho socioekonomický význam je důležitý v širším kontextu. Podle Sloupa a kol. (2017) *„velký význam dřevoprodukční funkce lesa v rámci společnosti a ekonomiky spočívá v tom, že na ni navazují další zpracovatelské subjekty ve fázi druhovýroby, i v terciárním sektoru.“* Pro pilařskou výrobu je samozřejmě zásadní vstupní surovina produkovaná odvětvím lesního hospodářství – surové dříví. Jak uvádí Kupčák s Pekem (2015), ekonomická životaschopnost trvale udržitelného obhospodařování lesů v zásadě odvisí od dřevoprodukční funkce lesního hospodářství. Ekonomická životaschopnost trvale udržitelného obhospodařování lesů je detailně obsažena v rezoluci V2 Ministerské konference o ochraně evropských lesů z Vídně v roce 2003.

4.4.1 Národní lesnické programy

NLP jsou dokumenty přijímané na národní úrovni. V minulosti byly přijaty dva tyto dokumenty. Diskuze probíhala i v otázce Národního lesnického programu s pořadovým

číslem 3, který by měl na předchozí programy navazovat, zatím však takový dokument neexistuje. Některá z ustanovení Národních lesnických programů se v obdobné míře vyskytují i v souvislosti s koncepcí nové Státní zemědělské politiky pro roky 2021 až 2027.

Národní lesnický program (NLP)

První národní lesnický program byl přijat usnesením vlády č. 53 v lednu 2003, a již zde je uvedena vazba mezi sektorem lesního hospodářství a návazně zpracovatelskými odvětvími.

V NLP se mj. hovoří o bodech zabezpečení produkce a využití surového dříví a realizace NLP v regionech. V této souvislosti bylo cílem v oblasti legislativní zpracovat, resp. doplnit koncept průmyslové politiky o podporu budování a modernizaci kapacit efektivní finalizace produkce zpracování dříví, což je stále aktuální otázka i v době 15 let po přijetí prvního národního lesnického programu. Národní lesnický program zmiňoval i zabezpečení produkce a využití surového dříví a vyzdvihnul návaznost NLP jako strategického dokumentu také na Zásady státní lesnické politiky, rezortní Lesnický program včetně koncepce rezortní politiky Ministerstva zemědělství před vstupem do Evropské unie.

Vazba mezi zaměstnaností a lesnictvím (a na něj navazujícími odvětvími) je vyjádřena v sociální souvislosti produkce a zpracování dříví včetně návazné otázky zaměstnanosti obyvatelstva venkovských oblastí. Konkrétně „*při řešení zaměstnanosti regionu nemají být opomíjeny možnosti, které při vytváření pracovních příležitostí poskytují regionální zdroje surového dříví a na ně navazující kapacity lesního hospodářství a zpracovatelského průmyslu“* (Národní lesnický …, 2014).

Jak uvádí Kupčák (2010), NLP v rámci provedené SWOT analýzy konstatuje, že předpoklady pro využití lesů a jejich zapojení do místních subjektů (lesnických i dřevozpracujících) a pro rozvoj infrastruktury a služeb venkovské ekonomiky a regionů není dostatečný.

Lesní hospodářství je na úrovni Evropské unie vnímáno jako významné pro rozvoj venkova a naplňování ekonomické, ekologické a sociální funkce. Ve venkovském prostoru se jedná o významnou složku pro regionální rozvoj, kdy obdobnou funkci má i u navazujících sektorů zpracovatelského průmyslu (Národní lesnický…, 2014). Požadavkem bylo taktéž zpracovat krajské lesnické programy, ale implementace tohoto

záměru nebyla zdařilá (k 1.1.2006 byly zpracovány programy v Jihomoravském, Pardubickém a Libereckém kraji), ale ani ty plně z Národního lesnického programu nevycházely (Úhúl, 2012).

Národní lesnický program II (NLP II)

Národní lesnický program II ukládá úkoly nejen ministru zemědělství, ale také dalším ministerstvům (pro místní rozvoj; životní prostředí; školství, mládeže a tělovýchovy; průmyslu a obchodu a obrany). Současně bylo hejtmanům a primátorovi hlavního města Prahy doporučeno, aby byly zpracovány plány rozvoje lesního hospodářství na regionální úrovni.

Národní lesnický program II popisuje jednak stav sektoru lesního hospodářství v roce 2008, zároveň se zaměřuje na možnosti jeho rozvoje a klíčové oblasti k jeho zlepšení.

Další formulace poukazují na dlouhodobý problém týkající se nízkého využití dřevní suroviny a také úrovně jejího zhodnocení tuzemskými zpracovatelskými kapacitami a rovněž nízkou úrovní spotřeby a recyklace dřevěných výrobků. I rozvoj zpracovatelských kapacit je zaměřen významně na dřevařské a papírenské polotovary *„s vysokým podílem suroviny a nízkým podílem hodnoty přidané zpracováním“*.

Ekonomický, sociální a ekologický pilíř je provázán také provedenou SWOT analýzou, ve které je přímo uvedena vazba lesnictví a na něj navazujících odvětví. V rámci ekonomického pilíře je silnou stránkou tuzemského lesního hospodářství, že spolu s navazujícími sektory významně přispívá k tvorbě českého HDP, a to ve formě 5-7 %, kdy 5-6 % je tvořeno právě navazujícími zpracovatelskými sektory.

Kapitola 6 NLP II se zaměřuje na cíle, klíčové akce a opatření. Z těchto údajů je ve spojitosti s dřevozpracujícím průmyslem významná klíčová akce 2, která se týká podpory výzkumu a technologického rozvoje s cílem zvýšit konkurenceschopnost lesnického sektoru. V aktivitě s označením 2.3 se jedná o *„Založení technologické platformy pro lesní hospodářství a navazujících průmyslových odvětví s cílem podpořit inovace a technologický rozvoj v lesnickém sektoru, jejich prostřednictvím podpořit účast domácích lesnických subjektů v evropské lesnické a dřevařské technologické platformě, v 7.rámcovém programu výzkumu EU a v dalších mezinárodních projektech.“*

Klíčová akce 12 se týká zlepšení sociální situace pracovníků v lesním hospodářství – zvýšení zaměstnanosti z místních zdrojů za účelem posílení úrovně výdělku a sociálního

postavení pracovníků v lesním hospodářství a k rozvoji regionů. „*V souvislosti s nedostatečnými podmínkami pro využití přínosu lesů pro zapojení místních lesnických a dřevozpracujících subjektů a pro rozvoj infrastruktury a služeb venkovské ekonomiky a regionů lze očekávat úbytek pracovních míst a tím i možný odliv obyvatel z venkova*“ (Kutý, 2012).

Klíčová akce 13 hovoří o zvýšení přínosu lesů a lesnictví pro rozvoj venkova – umožnit přístup místních firem k lesnickým zakázkám, umožnit dostupnost dřevní hmoty pro místní podniky a občany aj. (Národní…do roku 2013, 2008).

Obsahu národních lesnických programů ve vztahu ke zpracování dříví v České republice ve svém článku věnují také autoři Kupčák, Živělová (2015). Existuje také dokument zaměřující se na jednotlivé klíčové akce NLP s názvem Závěry a doporučení Koordinační rady k realizaci Národního lesnického programu II (ÚHÚL, 2012).

4.4.2 Ministerské konference o ochraně evropských lesů a jejich dopad na region

Významem lesnictví se zabývají také Ministerské konference o ochraně evropských lesů, které započaly ve Štrasburku v roce 1990. Další se konaly v Helsinkách (1993), Lisabonu (1998), Vídni (2003), Varšavě (2007), Oslu (2011) a v roce 2015 v Madridu.

Formulace týkající se navazujících sektorů, zaměstnanosti a rozvoji venkova jsou obsaženy ve formulacích ministerských konferencí v Lisabonu a Vídni.

Třetí ministerská konference o ochraně evropských lesů v Lisabonu vyčlenila les jako obnovitelný přírodní zdroj, zdroj příjmů a zaměstnání ve venkovských oblastech. V Lisabonu byly přijaty dvě rezoluce, první z nich s názvem Lidé, lesy a lesnictví – podpora sociálně ekonomických aspektů trvale udržitelného lesního hospodářství (přínos lesnictví pro rozvoj venkova, zaměstnanosti, životního prostředí a rozvoj společnosti).

Ve Vídni, na čtvrté ministerské konferenci byla rovněž zdůrazněna úloha lesů jako poskytovatelů surovin, zboží a služeb pro navazující sektory, kterým přináší příjmy a zaměstnanost (Jánský a kol., 2012; Oliva, Hrib, 2012).

4.4.3 Podpora sektoru lesního hospodářství a zpracování dříví

Oblastí regionálního rozvoje a podpory jednotlivých podniků se zabývají také příslušná ministerstva a instituce, které nabízí programy podpory v závislosti na vymezení dílčích cílů. Stěžejní je zejména snižování významných nerovnováh v jednotlivých oblastech.

Regionální konkurenceschopností se zabývá Ministerstvo pro místní rozvoj, podle něhož je důležitá synergie tří faktorů – lidí, infrastruktury a institucí. Integrovaný regionální operační program v sobě zahrnuje tematické cíle Evropské unie, což se odráží v obsahu jednotlivých prioritních os, mj. Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony a Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů (odstraňování sociálních disparit, reakce na požadavky regionálních trhů práce).

Ministerstvo zemědělství se v Programu rozvoje venkova 2014-2020 (PRV) zaměřuje například na podporu malých a středních podniků, zvyšování zaměstnanosti a kvalitní pracovní síly. V prioritě 1 se jedná o podporu předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech, Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělských činností ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů, obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím, podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu; podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech (Cesta ke zvýšení…, 2016).

V rámci Programu rozvoje venkova bylo možné podat žádost na financování technického vybavení dřevozpracujících provozoven. V roce 2018 trvalo období pro podávání žádostí od 3. do 23.4. Žadateli mohly být fyzické, či právnické osoby ze sektoru lesnictví (či souvisejícího odvětví), které splňují definici mikropodniku, nebo malého podniku, a obce a právnické osoby založené, či zřízené obcemi a dobrovolné svazky obcí, které podnikají v lesním hospodářství, nebo v souvisejícím odvětví. Výše dotace činila 50 %, a to maximálně z částky 5 milionů korun. Způsobilé výdaje mohly být uplatněny na stroje, technologie i zařízení a související stavební úpravy v manipulačních skladech, pilnicích, nebo pro prosušení dřeva, impregnaci masivního dřeva a na nákup pozemku (Program rozvoje venkova, 2014).

Programy Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu se zaměřují také na podporu nákupu techniky a technologií pro dřevozpracující provozovny - *„zařízení manipulačních skladů, vybavení pilnic, technika a technologie pro paření a impregnování masivního dřeva, sušení řeziva, výrobu dýh, výrobu pevných obkladových materiálů na bázi papíru (laminátové desky, filmy), výrobu překližek a vrstveného dřeva, výrobu třískovitých, vláknitých a OSB desek, výrobu palivového dřeva a zpracování zbytkové*

dřevní biomasy (palety, lisované brikety)". Pro oblast zpracování dřeva jsou dále nabízeny dotace formou ručení za investiční úvěry, na pořízení majetku, nebo dotace formou poskytnutí ručení na provozní financování (Cesta ke zvýšení…, 2016).

5 VÝSLEDKY

5.1 Konkurence – zhodnocení vybraných charakteristik podniků

V rámci konkurenčního prostředí mohou být pro analyzovaný podnik Javořice, a.s. konkurenty ostatní pilařské provozy se sídlem na území České republiky označované jako velkopily (tj. s kapacitou zpracování nad 200 000 m³ ročně). Tyto podniky se vzájemně liší právní formou (společnost s ručením omezeným, akciová společnost i družstvo), sídlem – lokalitou, počtem zaměstnanců, zahraniční kapitálovou strukturou apod.

Nad pořezovou kapacitu 200 tisíc m³ dosahují společnosti se zahraničním kapitálem – Mayr-Melnhof Holz Paskov s.r.o., Stora Enso Wood Products Ždírec s.r.o. a Stora Enso Wood Products Planá s.r.o., dále pak Dřevozpracující družstvo Lukavec (je poněkud specifické nejen právní formou, ale i sortimentem výroby, jako například MDF desky) a akciová společnost LESS&TIMBER Čáslav.

Mayr – Melnhof Holz Paskov s.r.o (MM Paskov)

Za rok 2017 společnost dosáhla pořezu jehličnaté kulatiny v hodnotě 1 325 394 plnometrů, čímž ještě navýšila pořez oproti roku 2016. Výroba řeziva v témž roce činila 760 278 m³. V provozu je 295 zaměstnaných osob.

Stora Enso Wood Products Ždírec s.r.o. (SE Ždírec)

Ve Ždírci se pořez kulatiny pohybuje ve výši okolo 950 tisíc m³ ročně a z hlediska zaměstnanosti je společnost větší než předešlá jmenovaná – 495 zaměstnanců. Pod hlavičku Stora Enso spadá i společnost Planá (SE Planá) s totožnou právní formou a 233 zaměstnanými (převzato z výročních zpráv společností).

Dřevozpracující družstvo Lukavec (DDL) zaměstnává 546 osob, **pila v Čáslavi** - LESS & TIMBER, a.s. (LT Čáslav) udává ve výkazech 268 zaměstnanců. V případě nepřetržitého provozu by na poslední jmenované pile bylo možno zpracovat až 310 000 m^3 suroviny (Pila v Čáslavi, 2018).

Vybrané údaje o datech vzniku, počtu registrovaných ekonomických činností podle klasifikace CZ NACE včetně přehledu o počtu zaměstnanců přináší tabulka 11.

Tab. 11: Základní charakteristika velkopil

Společnost	Datum vzniku	Počet CZ-NACE	Počet zaměstnanců
Mayr – Melnhof Holz Paskov s.r.o.	2.10.2002	7	295
Stora Enso Wood Products Planá s.r.o.	15.11.1995	10	233
Dřevozpracující družstvo Lukavec	1.1.1972	22	546
Stora Enso Wood Products Ždírec s.r.o.	5.2.1997	13	549
LESS&TIMBER, a.s.	28.7.2010*	11	268

Zdroj: ARES – Registr ekonomických subjektů (2018), Obchodní rejstřík (2019)

*pod tímto názvem společnosti na trhu působí až od roku 2014 (2015)

Vybrané finanční ukazatele – výsledek hospodaření a rentabilita

Pro hodnocení výsledku hospodaření a rentability byly využity údaje z výročních zpráv, které jsou dostupné ve Sbírce listin Obchodního rejstříku a společnostmi periodicky vykazovány. Údaje byly následně vypočteny a zpracovány do grafické podoby v programu Excel. Finanční situace společnosti Javořice, a.s., je součástí samostatné podkapitoly. Různá délka účetního období společnosti neumožňuje provést analýzu rentability tak, aby bylo možné společnost Javořice, a.s. adekvátně srovnat s ostatními uvedenými podniky.

Ilustračně je zobrazen vývoj výsledku hospodaření po zdanění mezi lety 2014 až 2017 pro vybrané společnosti. Vyrovnaného výsledku hospodaření dosáhla společnost Dřevozpracující družstvo Lukavec, rostoucí výsledek hospodaření je možné vysledovat u pily v Čáslavi.

Největší výkyvy jsou viditelné u společnosti Mayr-Melnhof Holz Paskov.

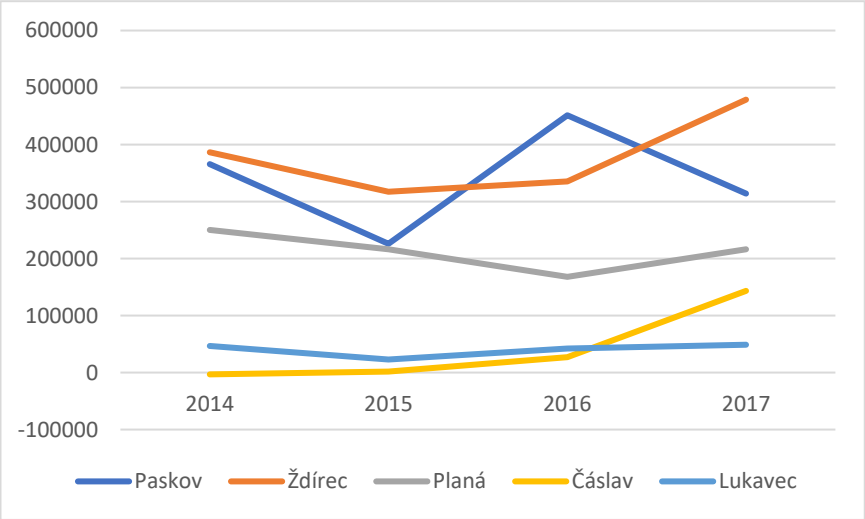

Obrázek 3 – Výsledek hospodaření po zdanění 2014-2017, vlastní zpracování

Ukazatele rentability byly vypočteny také za stejně dlouhé období mezi roky 2014 a 2017 (ukazatel rentability vlastního kapitálu – ROE, rentability aktiv – ROA a rentability tržeb – ROS). Při výpočtech byly výsledné hodnoty zaokrouhleny na dvě desetinná místa a v grafech jsou znázorněna ve vyjádření v procentech. Rok 2014 je zvolen za výchozí z důvodu zařazení společnosti Less&Timber, a.s., která až od výše zmíněného roku na trhu funguje pod aktuálním názvem.

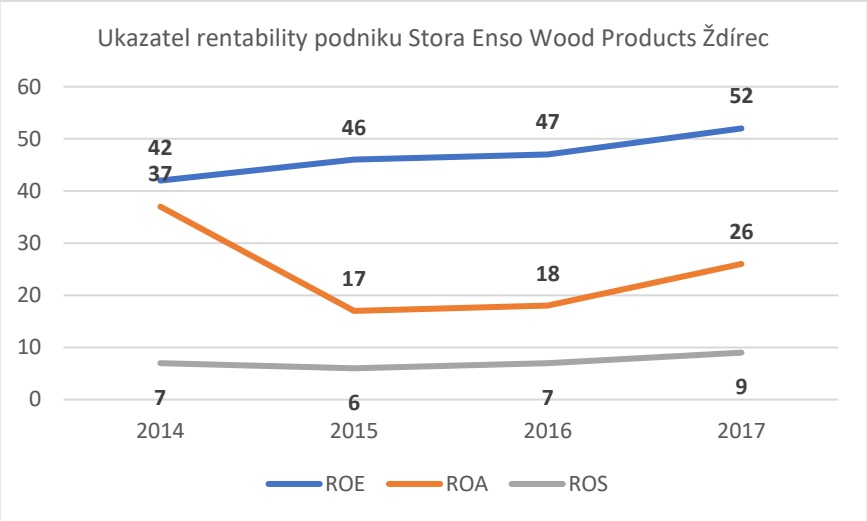

Obrázek 4 – ROE, ROA, ROS (SE Ždírec), vlastní zpracování

Ukazatele rentability vlastního kapitálu a tržeb v posledních letech rostou; po výrazném poklesu rentability aktiv mezi lety 2014 a 2015 dochází k jejímu zvyšování.

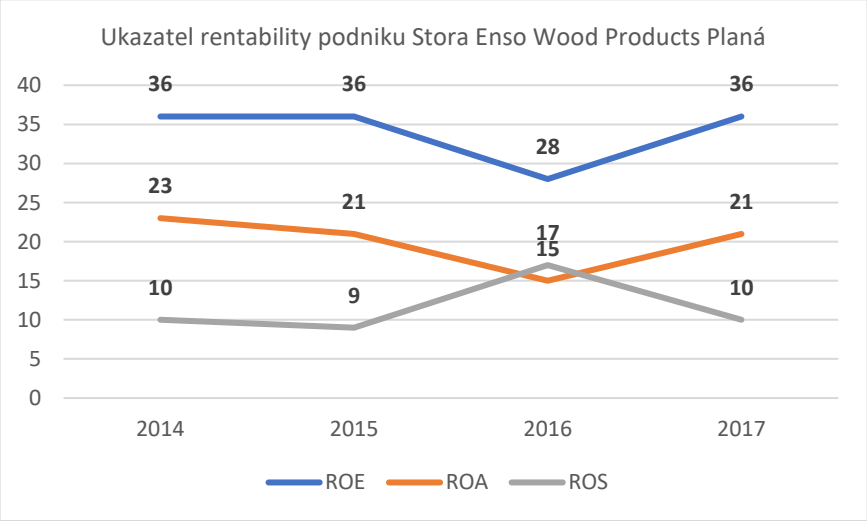

Obrázek 5 – ROE, ROA, ROS (SE Planá), vlastní zpracování

Ukazatel rentability vlastního kapitálu a také aktiv poklesl mezi lety 2015 a 2016, v roce 2017 se ale opět vrátil na úroveň z roku 2015. Výkyv je možné vysledovat u rentability tržeb.

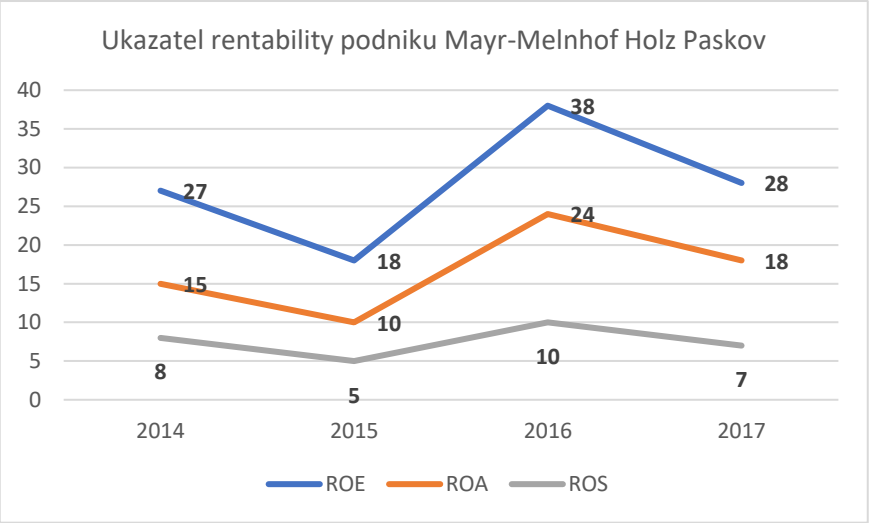

Obrázek 6 – ROE, ROA a ROS (MM Paskov), vlastní zpracování

Po poklesu všech ukazatelů mezi lety 2014 a 2015 došlo ke skokovému nárůstu, srovnáme-li roky 2015 a 2016. V posledním sledovaném období došlo ve všech ukazatelích opět k poklesu.

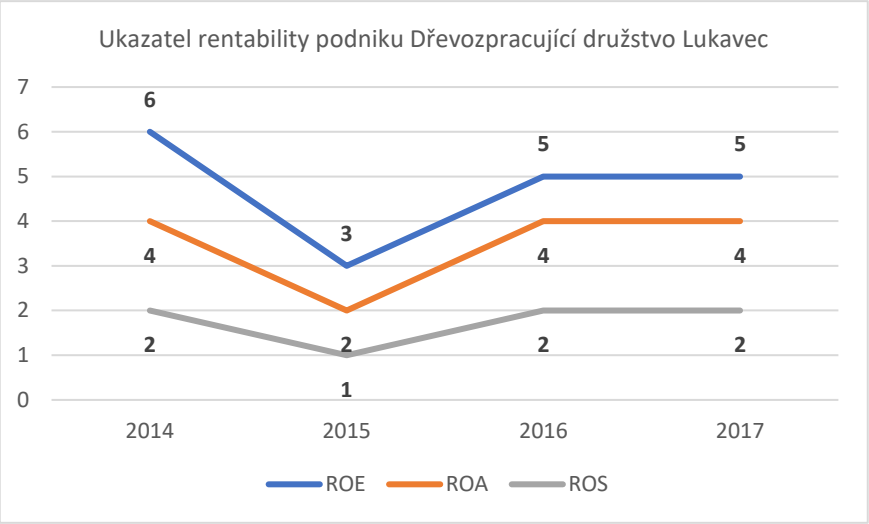

Obrázek 7 – ROE, ROA a ROS (DDL), vlastní zpracování

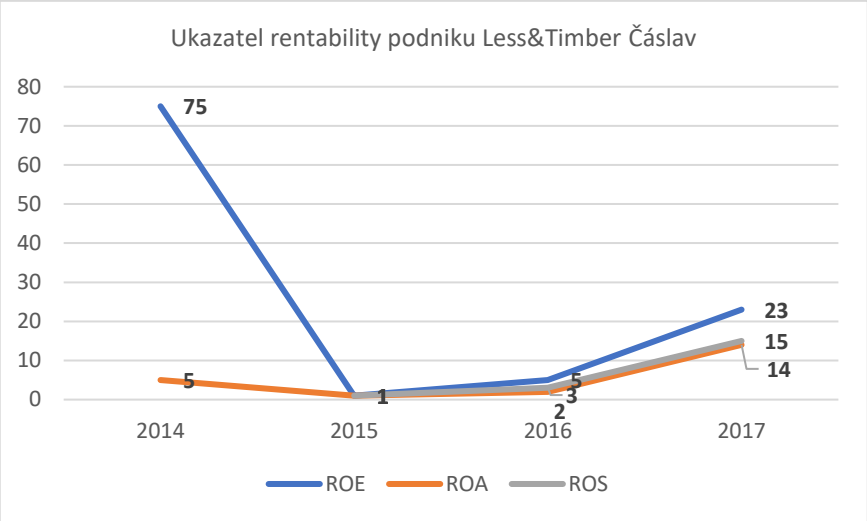

Obrázek 8 – ROE, ROA a ROS (LT Čáslav), vlastní zpracování

Nejvýraznějším ukazatelem je rentabilita vlastního kapitálu, kdy došlo k výraznému poklesu mezi lety 2014 a 2015.

K celkovému hodnocení společností je možné uvést, že u ukazatele rentability vlastního kapitálu dosahuje nejvyšší variability v ukazateli podnik v Čáslavi. Hodnota ukazatele rentability vlastního kapitálu kolísá v případě společnosti Mayr-Melnhof Holz Paskov i u Dřevozpracujícího družstva Lukavec. Nejnižší hodnoty ukazatelů dosáhla společnost v Lukavci. Nejvyšší hodnotu ROE dosáhla pila v Čáslavi, kde ale dochází k velkým výkyvům, průměrně nejvyšší hodnotu dosahuje společnost ve Ždírci. Hodnota ukazatele rentability tržeb není v roce 2014 u společnosti Less&Timber uvedena, protože v daném období neměla společnost žádné příjmy z prodeje vlastních výrobků, zboží, ani služeb. Z důvodu zachování vhodného zobrazení v grafu, byla před jeho vytvořením vložena hodnota 1, pokud podnik (ve třech případech celkem) dosáhl v ukazateli hodnotu menší než 1.

Vybrané finanční ukazatele – přidaná hodnota

Společnosti, tentokrát i včetně Javořice, a.s., je možné zhodnotit z hlediska tvorby ekonomické přidané hodnoty. Pokud je navíc zvolen přepočet ukazatele na počet zaměstnanců, jedná se o relevantní a srovnatelné kritérium. Článek zabývající se přidanou hodnotou Palátová (2019), tj. tak jak je vykazována ve výkazu zisku a ztráty, srovnává ukazatele přidané hodnoty ve vybraných společnostech rozdílné velikosti za časové

období počínající rokem 2011. Zejména v případě pily Javořice byl viditelný významný nárůst v ukazateli mezi lety 2012 a 2013 a následně i 2013 a 2014, což je nepochybně ovlivněno dopady omezení provozu podniku a jeho insolvencí. Pozn. – v roce 2016 došlo ke změně struktury výkazu zisku a ztráty, kdy nově není přidaná hodnota vyjadřovaná přímo jako samostatná položka.

Tab. 12: Přidaná hodnota na zaměstnance v letech 2011-2015 (v Kč)

Společnost	2011	2012	2013	2014	2015
DD Lukavec	429 607	425 737	478 152	635 399	581 900
Javořice	159 632	169 692	452 907	923 692	-
SE Ždírec	1 020 824	949 945	1 200 584	1 402 851	1 245 662
SE Planá	1 311 739	1 119 883	1 622 419	2 267 507	2 003 821
MM Paskov	1 618 346	1 056 597	2 235 092	2 604 312	2 008 099
LT Čáslav	-	-	-	-102*	555 355

Zdroj – Palátová (2019); vlastní zpracování na základě dat z výročních zpráv (OR, 2019).

*Údaj za společnost v Čáslavi začínají rokem 2014. V tomto roce však společnost neměla žádné zaměstnance, výše přidané hodnoty je uvedena v absolutní výši.

Ačkoliv sledované období končí rokem 2015, lze v něm vysledovat celou řadu informací. Nejprve se jedná o výrazně nižší přidanou hodnotu u společnosti Javořice. Mezi lety 2013 a 2014 došlo k výraznému nárůstu hodnoty ukazatele u společnosti Dřevozpracující družstvo Lukavec. Výrazně jiná je situace u koncernu Stora Enso i rakouského Mayr-Melnhofu, kdy provoz v Paskově dosáhl hodnoty ve výši 2 657 767 Kč na zaměstnance (údaj za rok 2016, který není v tabulce uveden).

5.2 Nezaměstnanost

Kapitola nezaměstnanost se zabývá vývojem nezaměstnanosti pro sledované období mezi roky 2008 a 2018. Grafická prezentace údajů respektuje změnu metodiky v roce 2013, prezentovány jsou tedy vždy dva grafy (pro každou obec) odděleně. Ze všech hodnot dosáhla nejvyšší hodnota nezaměstnanosti výše 21,4 %; nejnižší nezaměstnanost byla na hodnotě 0,7 %.

Výběr obcí zařazených do analýzy nebyl náhodný, ale opíral se o následující kritéria:

- Obce, jež jsou místem bydliště největšího počtu osob zaměstnaných v podniku Javořice, a.s. – vybrány byly obce s počtem více než 10 zaměstnanců s trvalým

bydlištěm v obci – Ptení (40 zaměstnanců), Konice (23 zaměstnanců), Přemyslovice (20 zaměstnanců), Suchdol u Prostějova (13 zaměstnanců); tyto údaje vychází z interních informací poskytnutých společností

- Obce, které byly zaznamenány jako místa trvalého bydliště respondentů v rámci provedeného dotazníkového šetření autorky v největším počtu případů – Ptení (41 respondentů), Konice (12 respondentů), Přemyslovice (10 respondentů); a dále
- Obce, které bezprostředně sousedí s pilařským provozem a potažmo obcí Ptení

Celkově se tedy jedná o 11 obcí – Ptení, Přemyslovice, Malé Hradisko, Vícov, Zdětín, Stínavu, Hluchov (všechny spadají pod ORP Prostějov) a Stražisko, Suchdol a Konice (ORP Konice).

Podrobně jsou prezentována data pro obec Ptení, Přemyslovice, Konice a Suchdol. Formou komentáře, zejména s ohledem na zachování přehlednosti textu, jsou pak data prezentována pro ostatních sedm obcí. Tyto grafy jsou uvedeny v přílohách práce.

Ptení

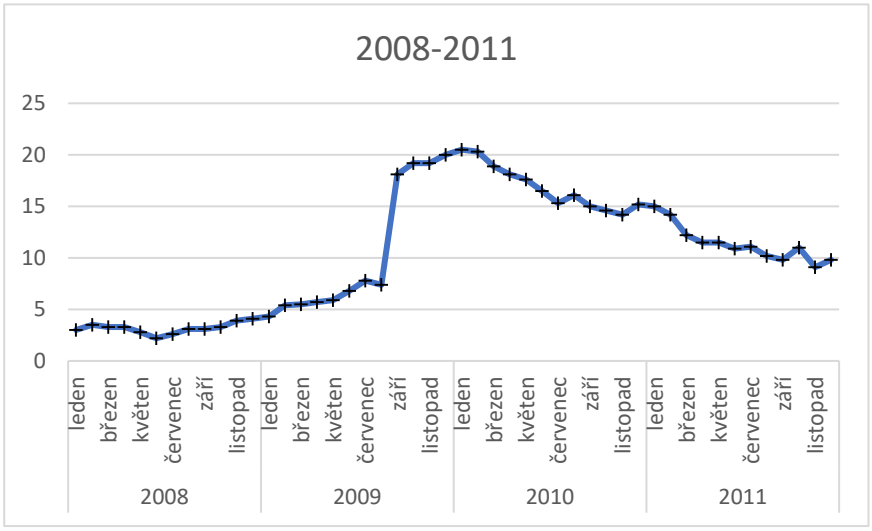

Obrázek 9- Nezaměstnanost v (%) - Ptení; zdroj: MSPV, vlastní zpracování

V obci je jasně viditelný skokový nárůst nezaměstnanosti ve třetí čtvrtině roku 2009, což časově koresponduje s eskalujícími problémy podniku a masivním propouštěním zaměstnanců (bereme-li v úvahu, že většina zaměstnanců společnosti Javořice, a.s. pocházela z obce Ptení). V září roku 2009 bylo z podniku propuštěno 240 zaměstnanců. Nejvyšší hodnotou nezaměstnanosti je 20,5 %, nejnižší pak 2,2 %.

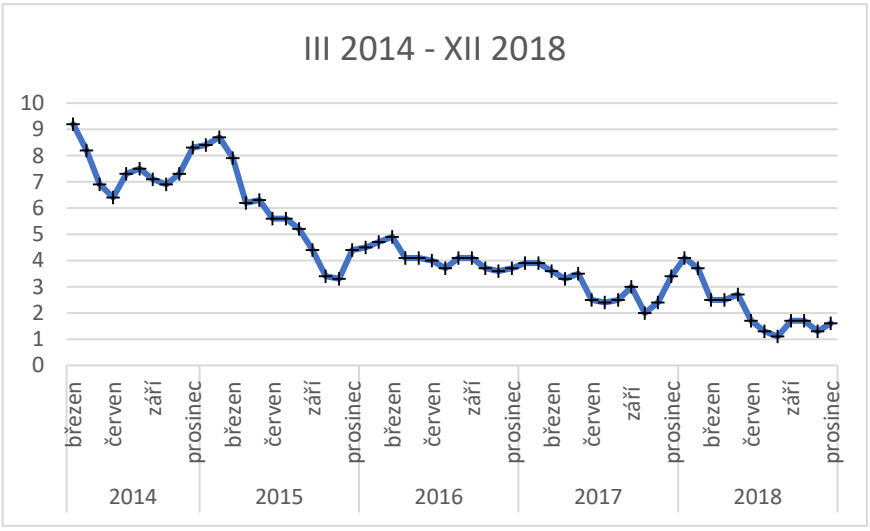

Obrázek 10 - Nezaměstnanost (v %) – Ptení II; zdroj: MPSV, vlastní zpracování

V období let 2014 až 2018 dochází s mírnými výkyvy k poklesu zaměstnanosti, až na jednotky procent. Oproti prvnímu sledovanému období je to výrazná změna. Nejvyšší

hodnota nezaměstnanosti dosáhla výše 9,2 %, nejmenší nezaměstnanost byla v obci ve výši 1,1 %.

Přemyslovice

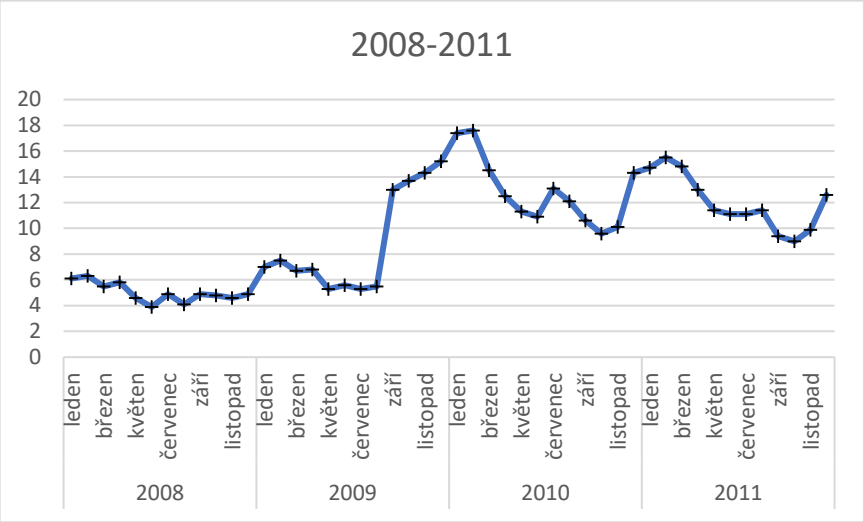

Obrázek 11 - Nezaměstnanost v (%) - Přemyslovice; zdroj: MSPV, vlastní zpracování

I v obci Přemyslovice je viditelná výrazná změna v roce 2009, kdy se z hodnoty 5,5 % nezaměstnanost dostala na hodnotu 17,6 %.

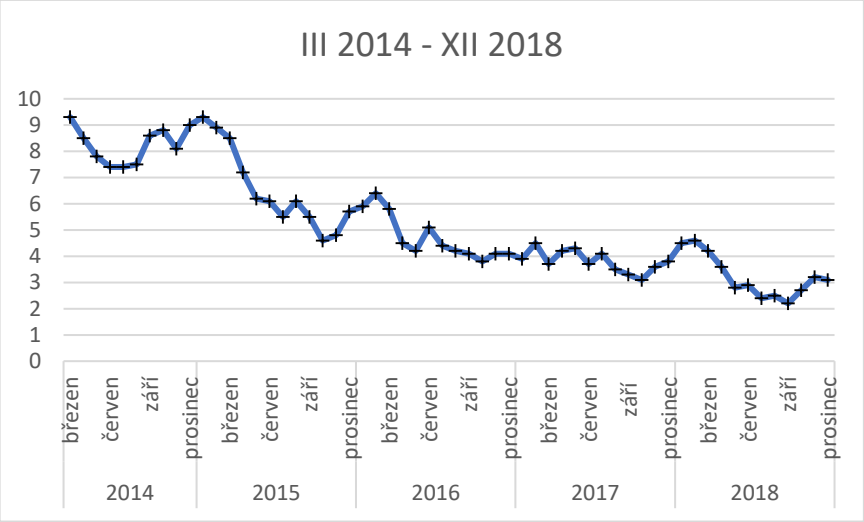

Obrázek 12 - Nezaměstnanost v (%) – Přemyslovice II; zdroj: MSPV, vlastní zpracování

Ve druhém sledovaném období dochází taktéž k výraznému poklesu a výkyvy v hodnotách již nejsou velké.

Konice

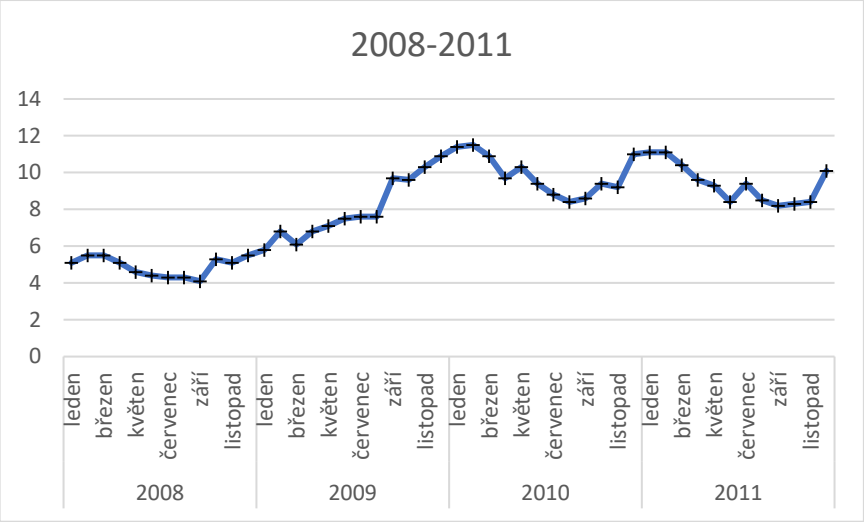

Obrázek 13 - Nezaměstnanost v (%) – Konice; zdroj: MSPV, vlastní zpracování

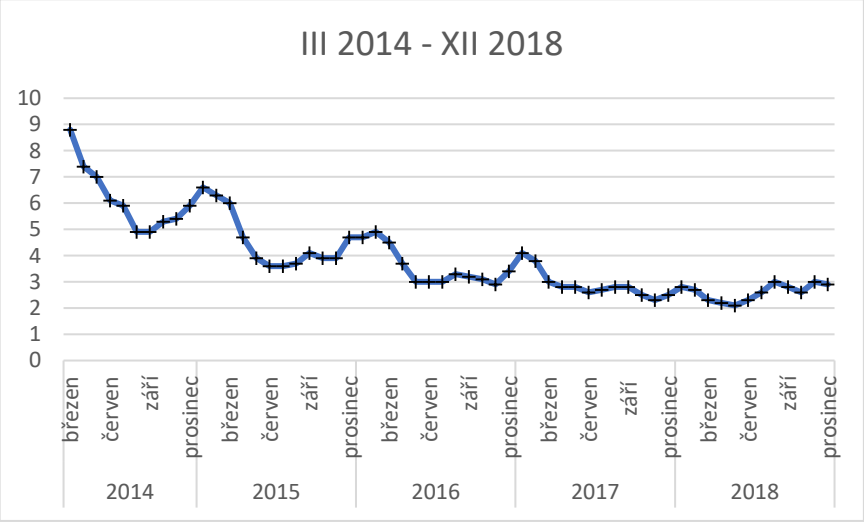

Obrázek 14 – Nezaměstnanost v (%) – Konice II; zdroj: MSPV, vlastní zpracování

Nárůst nezaměstnanosti u obce Konice je spíše pozvolný, nicméně i zde se přes 10 % dostala nezaměstnanost v roce 2009. V mírných výkyvech mezi 8 % a 11 % se nezaměstnanost drží až do konce roku 2011. Minimem pro první sledované období bylo 4,1 % v září 2008, naopak maximem 11,5 % v únoru 2010.

Na začátku druhého období dochází k poklesu nezaměstnanosti. Období let 2017 až 2018 je v hodnotách nezaměstnanosti vyrovnané. Maximální hodnota byla dosažena v březnu 2010 (11,5 %), minimální pak v květnu 2018 (2,1 %).

Suchdol

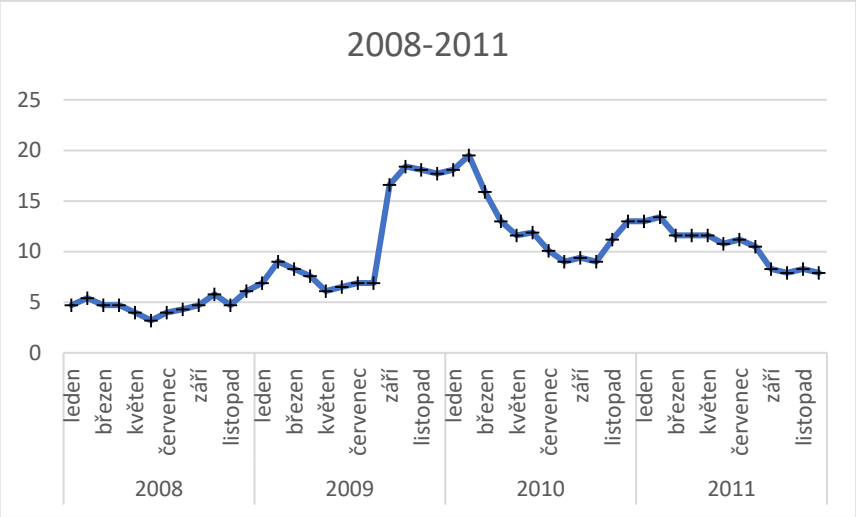

Obrázek 15 – Nezaměstnanost v (%) – Suchdol; zdroj: MSPV, vlastní zpracování

K výrazné změně dochází v obci od září 2009, a to k nárůstu nezaměstnanosti více než na dvojnásobnou hodnotu. Maximální hodnotou je výše 19,5 % v únoru 2010. Minimem je hodnota 3,2 % v červnu 2008.

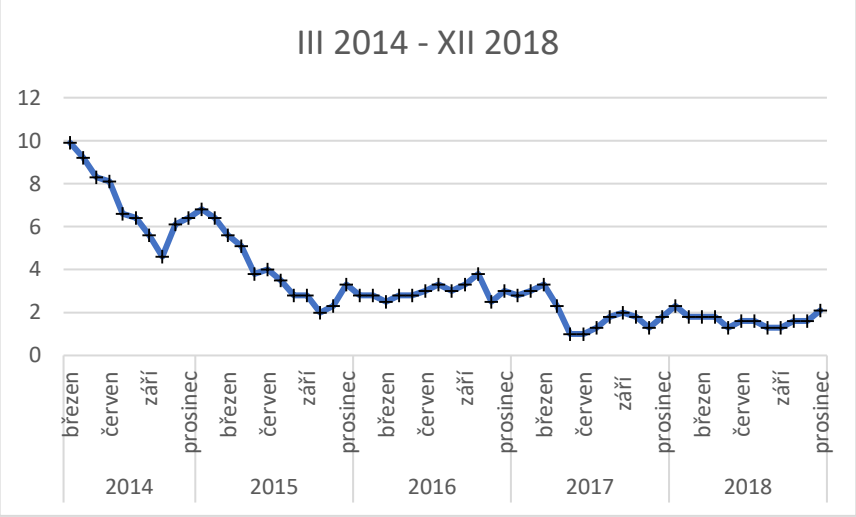

Obrázek 16 – Nezaměstnanost v (%) – Suchdol II; zdroj: MSPV, vlastní zpracování

Meziroční pokles byl výrazný od roku 2014 do poloviny roku 2015, druhá polovina roku 2017 a rok 2018 se vyznačuje velmi nízkou mírou nezaměstnanosti. Minimální hodnota je 1 % (květen a červen 2017), maximum pak 9,9 % (březen 2014).

Kromě obce Konice, kde byl růst nezaměstnanosti v prvním sledovaném období spíše pozvolný, je viditelný výrazný nárůst hodnot nezaměstnanosti v období srpna-září roku

2009. Další grafy znázorňující nezaměstnanost v ostatních obcích jsou prezentovány v přílohách.

Situace v ostatních obcích

Stínava, Hluchov, Vícov, Stražisko

Hodnoty nezaměstnanosti v obci Stínava se pohybují v intervalu od 2,1 % (září 2018) po hodnotu 23,9 % (dosažena víckrát). V Hluchově činily krajní hodnoty 0,8 % a 13,5 % (obě hodnoty byly dosaženy víckrát). Ve Vícově dosáhla nezaměstnanost nejnižší hodnoty 1,2 % v měsíci říjnu 2018, maximum nezaměstnanosti bylo opět víckrát na hodnotě 16,5 %. Stražisko dosáhlo na maximální hodnotu v únoru (21,4 %), nejnižší hodnotou byla víckrát dosažená výše 2,3 %.

Přemyslovice, Stínava, Malé Hradisko, Zdětín

V obci Přemyslovice bylo maximem 17,6 % v únoru 2010, minimum v říjnu 2018 (2,2 %). Stínava čelila nejvyšší hodnotě nezaměstnanost několikrát – a to 23,9 %, opakem bylo minimum 2,1 % v září 2018. Stejná minimální hodnota byla v Malém Hradisku v dubnu 2017, maximum bylo dosaženo v prosinci 2011 s hodnotou 14,7 %. Nejnižší hodnota byla vysledována v obci Zdětín – několikrát – 0,7 %. Maximum bylo dosaženo v prosinci 2010 s hodnotou 14,8 %.

5.3 Nástroje strategického managementu

Kapitola se zabývá SWOT analýzou a hodnocením finanční situace podniku, které byly popsány v metodice práce.

5.3.1 SWOT analýza

Samotné SWOT analýze předcházela analýza dostupných veřejných informací, výročních zpráv, finančních výkazů a konzultace s předsedou představenstva podniku, i starostou obce Ptení. Na základě zjištěných údajů bylo možné vyhodnotit řadu informací, resp. faktorů a podmínek.

SWOT metoda se může využít v nejrůznějších společnostech bez ohledu na předmět podnikatelské činnosti, kdy její historický vývoj říká, že v 80. letech začala být využívána v prostřední malých a středních podniků a týkala se vytváření podnikatelských a marketingových plánů. V devadesátých letech se její využití dostalo také do oblasti problematiky regionálního rozvoje a formulace projektů.

Před zařazením informací do kvadrantů SWOT analýzy, bylo třeba brát v úvahu, jak jsou jednotlivé složky SWOT analýzy definovány.

Silná stránka je definována jako *„vnitřní výhoda, která se skládá z know-how, technologií, motivace, finanční stránky, motivace apod. se sklonem umožnit organizaci rozvinout příležitosti a překonat hrozby“*.

Slabá stránka je *„vnitřní podmínka, nebo nedostatek, který ohrožuje pozici konkurenční výhody společnosti, nebo překáží v zužitkování příležitostí.“*

Příležitost je *„jakýkoliv externí trend, nebo okolnost, která pracuje ve prospěch budoucího rozvoje organizace, nebo kde může organizace využívat své konkurenční výhody“*

„Hrozba je výzva, která je zapříčiněna negativním trendem nebo vnější okolností s velkou pravděpodobností negativně ovlivnit situaci společnosti.“(Zwaenepoel, [2010]).

S vědomím vymezení jednotlivých částí SWOT analýzy je třeba vyhodnocovat také samotný obsah SWOT analýzy.

Na základě hodnocení autorky byly tedy vyhodnoceny jednotlivé příležitosti a hrozby, stejně jako silné a slabé stránky. Na základě analýzy bylo identifikován deset silných

stránek, šest slabých stránek, osm příležitostí a sedm hrozeb. Tyto byly dále zařazeny do konfrontační matice, jejíž podoba je uvedena v přílohách. Z konfrontační matice vychází výsledné hodnocení hlavních silných, slabých stránek i příležitostí a hrozeb. Výsledná SWOT analýza podniku Javořice, a.s. je uvedena v tabulce číslo 13.

Tab. 13: SWOT analýza podniku Javořice, a.s.

Silné stránky	**Slabé stránky**
Historie a tradice podniku Velikost zpracovatelské kapacity (množství suroviny, které je možné zpracovat) Zkušenosti vedoucích pracovníků a dlouholetých zaměstnanců Kvalita odběratelských vztahů Dobré jméno v očích veřejnosti Vícesměnný provoz Certifikace PEFC C-o-C Struktura sortimentů Zkušenosti s prodejem do zahraničí Existující kontakty se zahraničím	Omezenost prostoru Historie spojená s insolvencí a její dopady Využívání jednoho druhu dopravy (nákladní automobilová doprava) Omezenost skladovacího a manipulačního prostoru Poloha podniku Zastaralá zpracovatelská kapacita
Příležitosti	**Hrozby**
Blízkost železnice – využití nového distribučního kanálu AGROP NOVA, a.s. (výroba desek a briket) Obchvat obce	Vstup další konkurence na trh Kolísání cen dřeva Zvýšení nákladů na dopravu Klimatická změna Nedostatečný přísun/přístup k surovině
Vybudování sušárny Investice a dotace pro podniky Zvýšení poptávky ze zahraničí Zvýšení potenciálu zpracování Vybudování nové linky	Změna požadavků na certifikaci/FSC certifikace Změna požadavků na sortimenty ze strany zákazníků

Zdroj: vlastní zpracování

V okruhu silných stránek sehrává nejvýznamnější úlohu zejména odborné řízení ze strany vedení společnosti, dlouholetá praxe a zkušenosti s prodejem suroviny do zahraničí (významná je například vazba na Velkou Británii). Naopak největším problémem je omezený prostor provozu Javořice, a.s., který je limitován příjezdovou komunikací, dále pak železnicí a sousedícím podnikem AGROP NOVA, a.s. Tyto skutečnosti významným způsobem omezují další rozšíření provozu (včetně například možných skladovacích prostor, prostor určených k sušení dříví). Poloha podniku se může jevit jako nevhodná z hlediska vzdálenosti zdrojů dříví a odběratelů; kterým mohou kapacitně nedostatečné komunikace druhé a třetí třídy činit problémy v logisticko-distribučních cestách. Železnice v bezprostřední blízkosti provozu je v

současné době nevyužívaná z důvodu nerentabilních nákladů přepravy, a to bez ohledu na dopravovanou vzdálenost (po českém území i do zahraničí).

Příležitosti a hrozby jsou do značné míry navázány na situaci na trhu se dřevní surovinou, včetně aktuálního zpracování kalamitního kůrovcového dříví, požadavků na certifikaci systému, legislativní změny apod.

Společnost sice využívá certifikační systém PEFC C-o-C (certifikace spotřebitelského řetězce); zvolený způsob certifikace je u společností výrazně závislý na nastavených dodavatelsko-odběratelských vztazích. „Chybějící“ certifikace FSC může pro společnost do budoucna znamenat slabou stránku, pokud to budou odběratelé vyžadovat, pravděpodobně se společnost zapojí i do systému FSC. Získání certifikátu je tedy na jedné straně přínosem, na druhé ale také výdajem peněžních prostředků, a to nejen jednorázově, ale i v rámci periodických šetření certifikační autority.

Největší příležitostí je jakýkoliv technologický posun v provozu směřující k navýšení zpracovatelské kapacity. Jedná se o vybudování nové sušárny a nové linky, které výrazně navýší maximální možnou, ale také reálně uskutečnitelnou zpracovatelskou kapacitu. Velkou příležitostí by také bylo opětovné schválení a co nejrychlejší realizace obchvatu obce Ptení, který by mohl napomoci rozvoji obchodních vztahů (lepší možnosti dopravy suroviny na pilu a z ní) a snížení zátěže místního prostředí (poškození místních komunikací aktuálně využívanou nákladní dopravou projíždějící přímo obcí, hluk, prach a obecný diskomfort bydlení v blízkosti podniku).

5.3.2 Hodnocení finanční situace podniku

Korelační analýza

Samotné finanční ukazatele byly nejprve podrobeny statistickému testování v programu Unistat, kde byla provedena korelační analýza. Při daném počtu pozorování – časová řada od roku 2008 – je kritická hodnota testování pro výběrový koeficient korelace při hladině významnosti α=0,05 je na hodnotě 0,666 (viz Statistické tabulky). Zřejmý výsledek korelace v hodnotě 1 (tedy závislost) je například mezi položkami „Aktiva“ a „Pasiva“, z příčinné souvislosti jejich rovnosti v rozvaze. Korelace je vždy posuzována v absolutní hodnotě, a výstupy statistického testování jsou uvedeny v přílohách. Krátká časová řada údajů byla pro další statistické testování nevhodná.

Hodnocení finanční výkonnosti podniku je založeno na analýze veřejně dostupných výročních zpráv společnosti ve Sbírce listin v Obchodním rejstříku (or.justice.cz). Jistým nedostatkem těchto dat je jejich neaktuálnost, resp. poslední dostupné údaje hodnotí rok 2016. Problematická je nestejně dlouhá délka účetních období, která pohybuje od 4 do 20 měsíců. Aby bylo možné udělat si reálnou představu o vývoji vybraných ukazatelů (výsledky hospodaření, přidaná hodnota), byla vstupní data nejprve přepočtena na měsíční hodnoty. Původní hodnoty a přepočtené hodnoty uvádí následující tabulky. Vstupní data jsou součástí příloh.

Tab. 14: Přidaná hodnota a ukazatele výsledků hospodaření Javořice, a.s.

Rok/ukazatel	Přid.hodnota	EBIT	EBT	EAT
2008	183 427	-92 220	-99 940	-96 306
2009	-51 367	-265 463	-271 794	-271 794
2010	-2 500	-222 212	-221 987	-221 987
2011	6 066	-50 485	-53 974	-53 974
2012	11 030	452 053	438 614	438 614
2013	48 461	-50 454	-57 998	-57 998
2014	98 835	23 222	26 734	26 734
2015	80 965	19 453	18 256	18 256
2016	32 008	37 732	34 203	34 203

Zdroj: VZ Javořice, a.s. – Obchodní rejstřík (2019)

Tab.15: Přepočtené hodnoty ukazatelů PH a výsledků hospodaření Javořice, a.s.

Rok/ukazatel	Přid. hodnota	EBIT	EBT	EAT
2008	9 171	-4 611	-4 997	-4 815
2009	-4 281	-22 121	-22 650	-22 650
2010	-625	-55 553	-55 497	-55 497
2011	506	-4 207	-4 498	-4 498

2012	919	37 671	36 551	36 551
2013	3 029	-3 153	-3 625	-3 624
2014	8 237	1 935	2 228	2 228
2015	6 747	1 621	1 521	1 521
2016	8 002	9 433	8 551	8 551

Zdroj: VZ Javořice, a.s. – Obchodní rejstřík (2019); vlastní zpracování

Provozní výsledek hospodaření (EBIT) dosahoval od roku 2008 do roku 2011 záporných hodnot. Přidaná hodnota od roku 2009 (s jedinou výjimkou v roce 2015) roste.

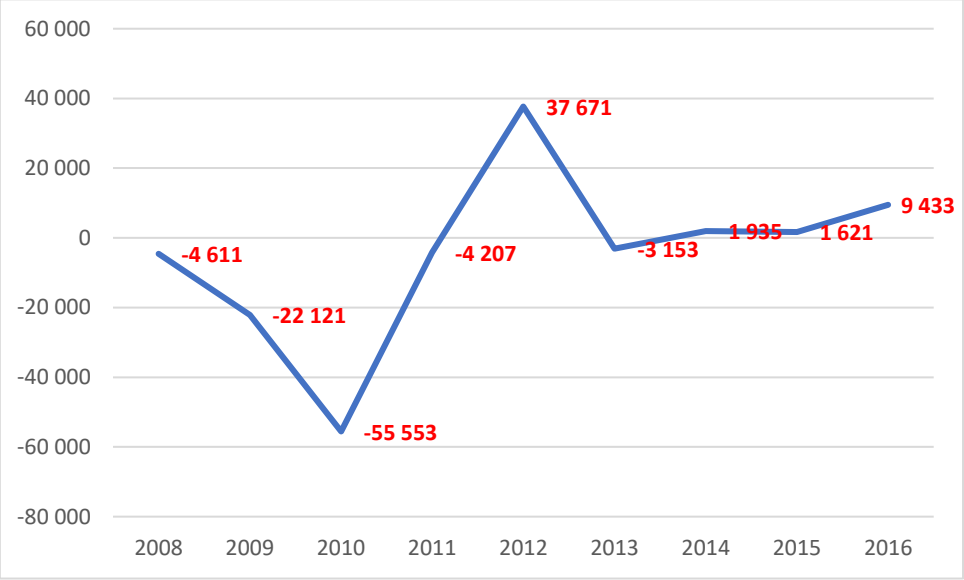

Obrázek 17 – Provozní VH (měsíční průměry), vlastní zpracování

Provozní výsledek hospodaření je značně kolísavý; první období jsou spojena se zápornými hodnotami, kladné výsledky byly pozorovatelné až od roku 2014.

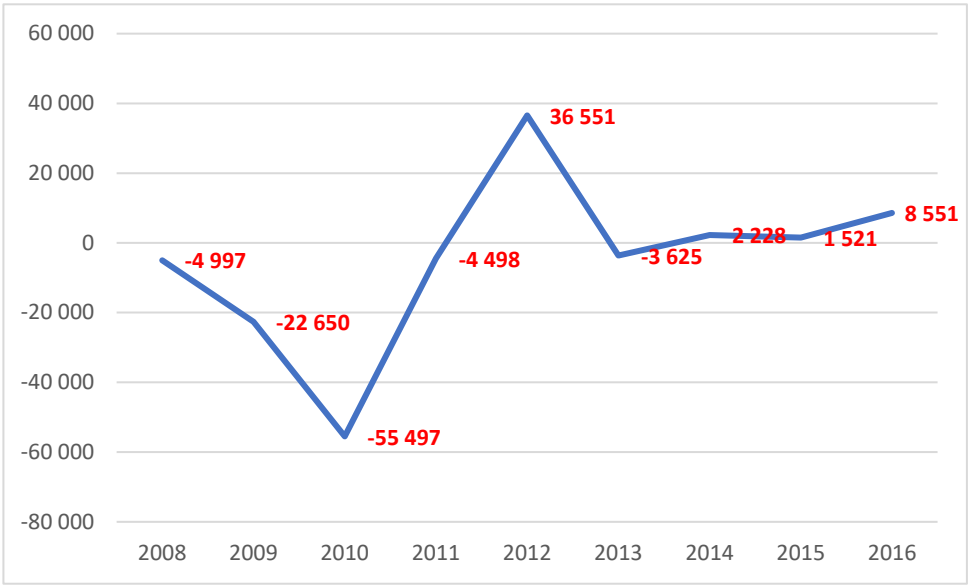

Obrázek 18 – Výsledek hospodaření před zdaněním (měsíční průměry), vlastní zpracování

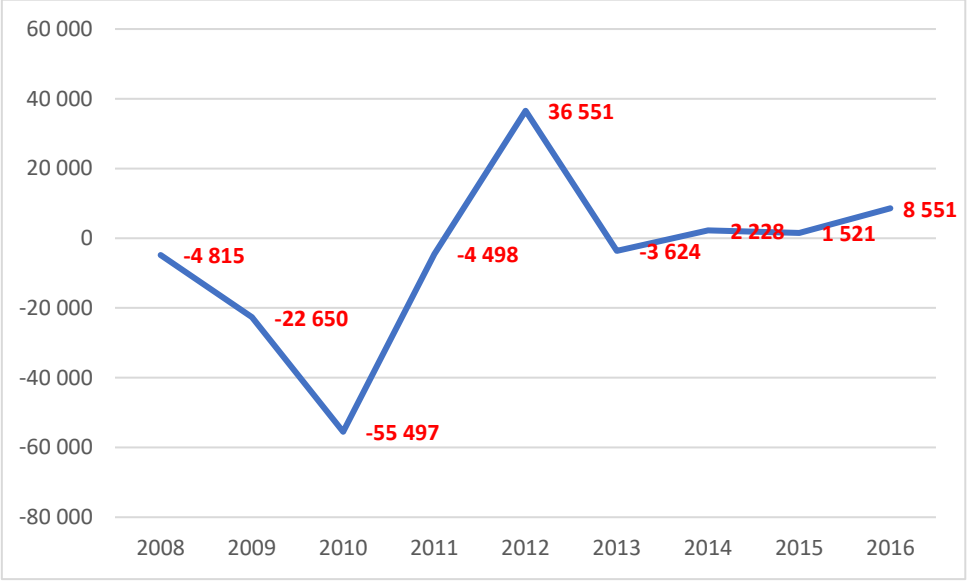

Obrázek 19 - Výsledek hospodaření po zdanění (měsíční průměry), vlastní zpracování

Výše znázorněné grafy hodnotí vývoj měsíčních průměrů výsledků hospodaření, kdy pouze v letech 2008 a 2013 je možné vysledovat rozdíly v hodnotách před a po zdanění. Zlomovým obdobím je rok 2010, od kterého dochází ke zvyšování hodnoty ukazatele.

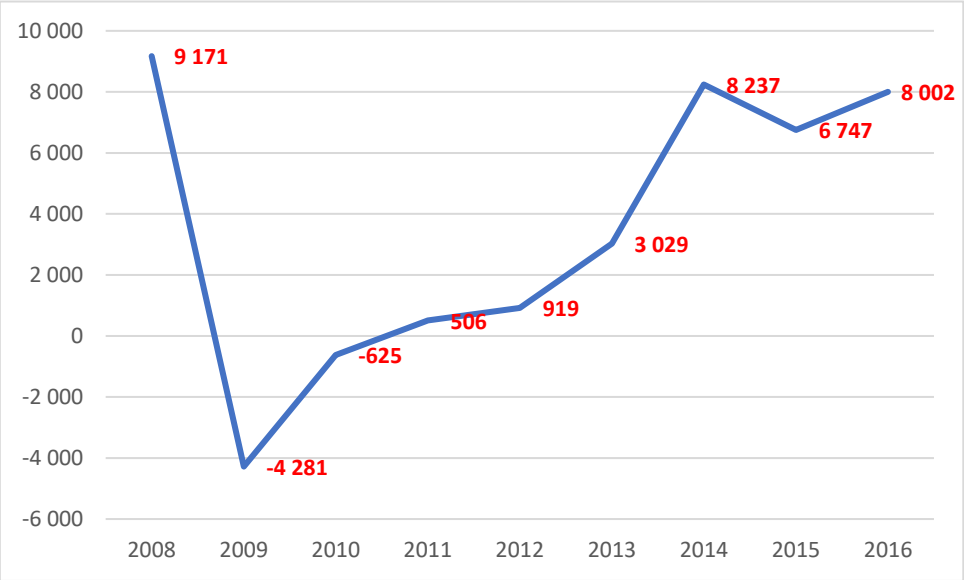

Obrázek 20 – Přidaná hodnota (měsíční průměry), vlastní zpracování

Vývoj přidané hodnoty znázorňuje výrazný propad z období plného provozu podniku přes krizové období roku 2009, od kterého naopak dochází u ukazatele k pozitivnímu vývoji, s výkyvem v roce 2015.

Na vývoji analyzovaných ukazatelů je viditelná změna v obdobích mezi roky 2008 až 2010 a let následujících, tedy opět období spojené s omezením výroby.

5.4 Shluková analýza

Statistické testování prostřednictvím shlukové analýzy bylo provedeno u 11 obcí (jejich výběr byl popsán výše v textu).

Vstupními daty jsou veřejně dostupné údaje, kdy je ze socioekonomických charakteristik největší pozornost věnována zaměstnanosti, res. nezaměstnanosti, dále obyvatelstvu (počet obyvatel v obcích, průměrný věk – vstupními daty jsou statistiky ČSÚ) a z finančních charakteristik je využito saldo obecního rozpočtu (Monitor, 2018). Data jsou vykazována periodicky, ročně, kromě nezaměstnanosti, u které je využito většího počtu sledovaných údajů – měsíčních dat.

Jednotlivé výstupy jsou okomentovány níže. Jelikož program Unistat, který byl k testování použit, neumožňuje plnou podporu české diakritiky, jsou popisky uvnitř grafů anglické, titulky u obrázků jsou pak české. Prvním sledovaným obdobím je rok 2008, nicméně saldo obecního rozpočtu je dostupné až od roku 2010. Proto, aby byla prezentována data za stejná časová období, je zde počátečním rokem rok 2010.

Pro přehlednost a znázornění změn jsou vybrané výstupy shlukové analýzy prezentovány po jednotlivých letech, kdy pro legendu shluků, resp. jejich označení platí, že číslům shluků odpovídají jednotlivé obce; legenda je uvedena u grafů.

Jednotlivé shlukové analýzy obsahují vždy 4 grafy, které jsou zobrazeny ve skupině, aby bylo možné porovnat změny shluků, ke kterým v čase dochází. Legenda označení A-D respektuje časovou posloupnost od roku 2010 po rok 2017, kdy jsou v každém shluku zobrazeny dvě po sobě jdoucí časová období.

5.4.1 Shluková analýza – obyvatelstvo

Počet obyvatel

Nejprve shluková analýza vyhodnocuje počet obyvatel v jednotlivých obcích v absolutní hodnotě. Následně je využit i ukazatel počet obyvatel na hektar.

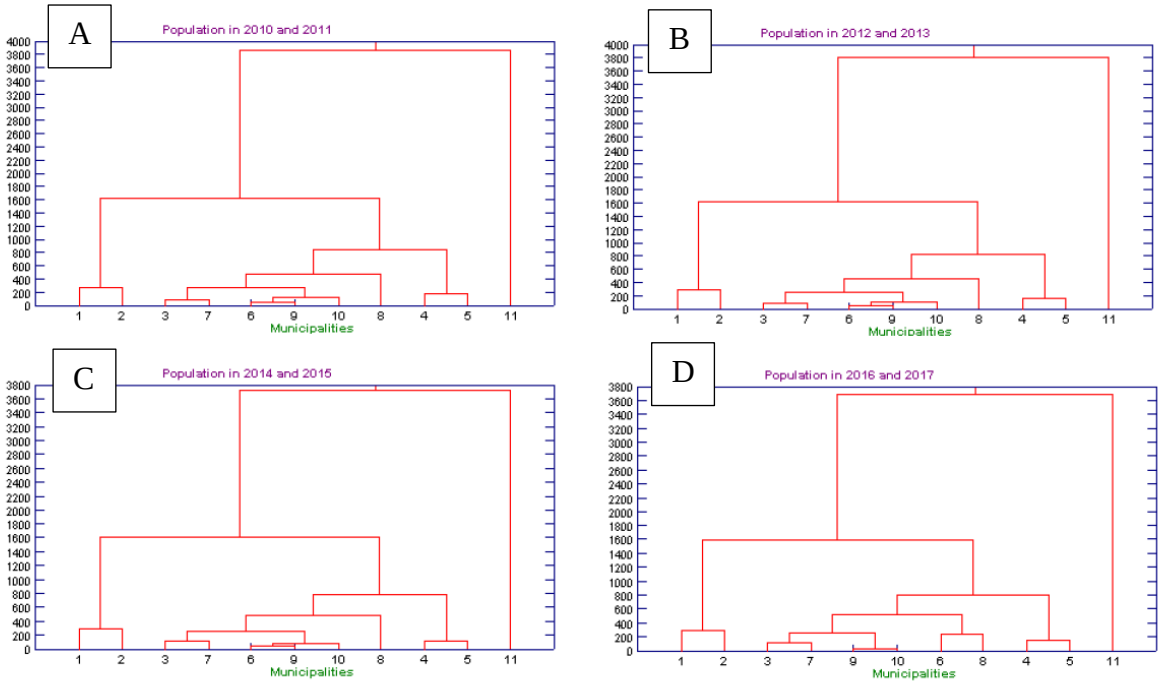

Obrázek 21 – Počet obyvatel v obcích v jednotlivých letech, vlastní zpracování v programu Unistat

1 = Ptení, 2 = Přemyslovice, 3 = Stražisko, 4 = Suchdol, 5 = Lipová, 6 = Malé Hradisko, 7 = Vícov, 8 = Stínava, 9 = Hluchov, 10 = Zdětín, 11 = Konice

Z uvedeného obrázku je patrné, že jsou vždy dominantní 2 shluky, kdy zřejmým důvodem je velikost obce Konice, která počtem obyvatel výrazně převyšuje ostatní obce. Homogenní je shluk obcí Ptení a Přemyslovice, Stražisko a Vícov, Suchdol a Lipová, Malé Hradisko, Hluchov a Zdětín.

Počet obyvatel na hektar

Rozdílná rozloha obcí je důvodem, proč je užitečné jako srovnávané kritérium zvolit vhodnější charakteristiku, v tomto případě počet obyvatel na hektar. Plocha obce byla vyhledána na webu Regionálního informačního servisu (2016). I v tomto případě je shluková analýza dominantní dvěma shluky, nicméně distribuce těchto shluků je výrazně

jiná. V letech 2010 – 2013 jsou si podobné obce Ptení a Lipová, Malé Hradisko a Zdětín, Přemyslovice a Hluchov, Stražisko a Konice, Suchdol a Vícov. V dalším období dochází ke změnám, shlukují obce Stražisko a Konice, Suchdol a Vícov.

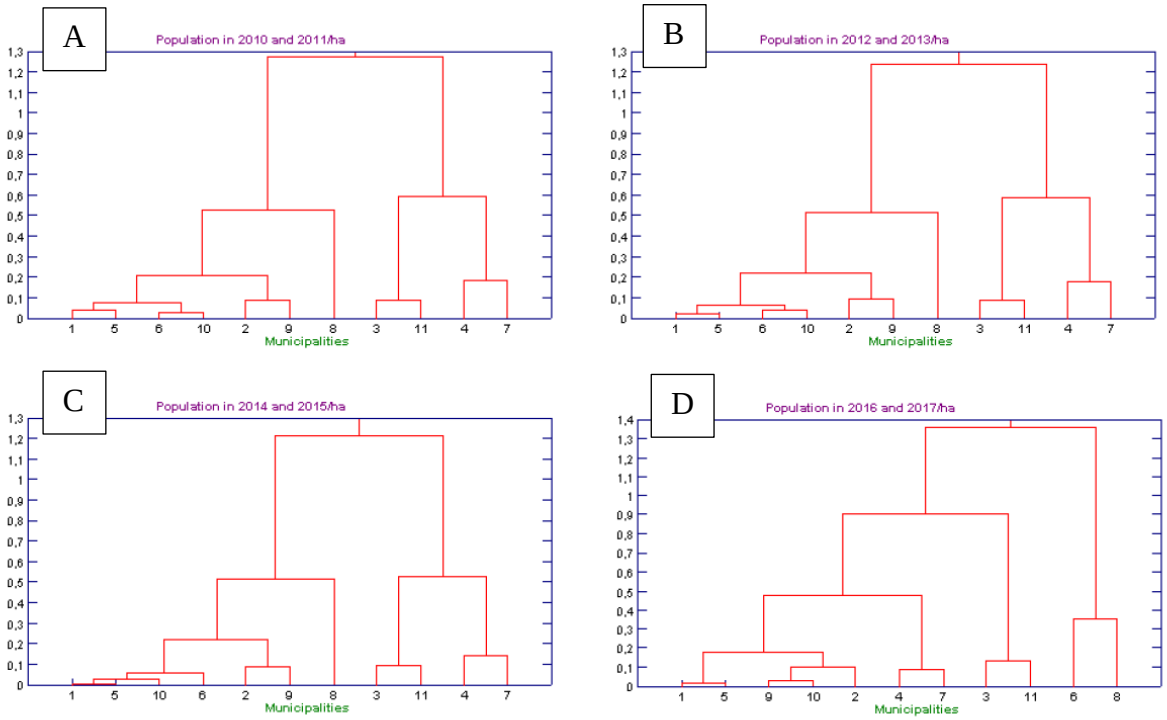

Obrázek 22 – Počet obyvatel v obcích v přepočtu na hektar v jednotlivých letech, vlastní zpracování v programu Unistat

1 = Ptení, 2 = Přemyslovice, 3 = Stražisko, 4 = Suchdol, 5 = Lipová, 6 = Malé Hradisko, 7 = Vícov, 8 = Stínava, 9 = Hluchov, 10 = Zdětín, 11 = Konice

5.4.2 Shluková analýza – průměrný věk obyvatel

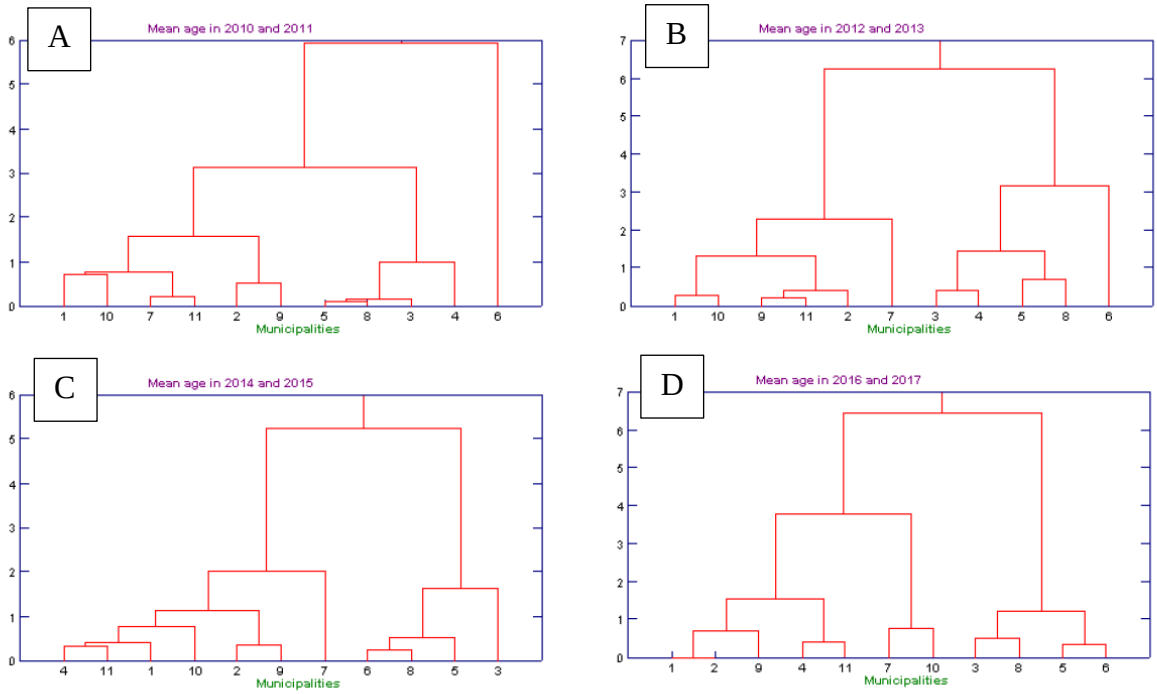

Obrázek 23 – Průměrný věk obyvatel v obcích v jednotlivých letech, vlastní zpracování v programu Unistat

1 = Ptení, 2 = Přemyslovice, 3 = Stražisko, 4 = Suchdol, 5 = Lipová, 6 = Malé Hradisko, 7 = Vícov, 8 = Stínava, 9 = Hluchov, 10 = Zdětín, 11 = Konice

Průměrný věk obyvatel nedosahuje mezi obcemi výrazné variability. Nejnižší hodnotou je 40,2 roku a nejvyšší potom 45 let. Distribuce shluků se v průběhu let proměňuje.

5.4.3 Shluková analýza – saldo obecního rozpočtu

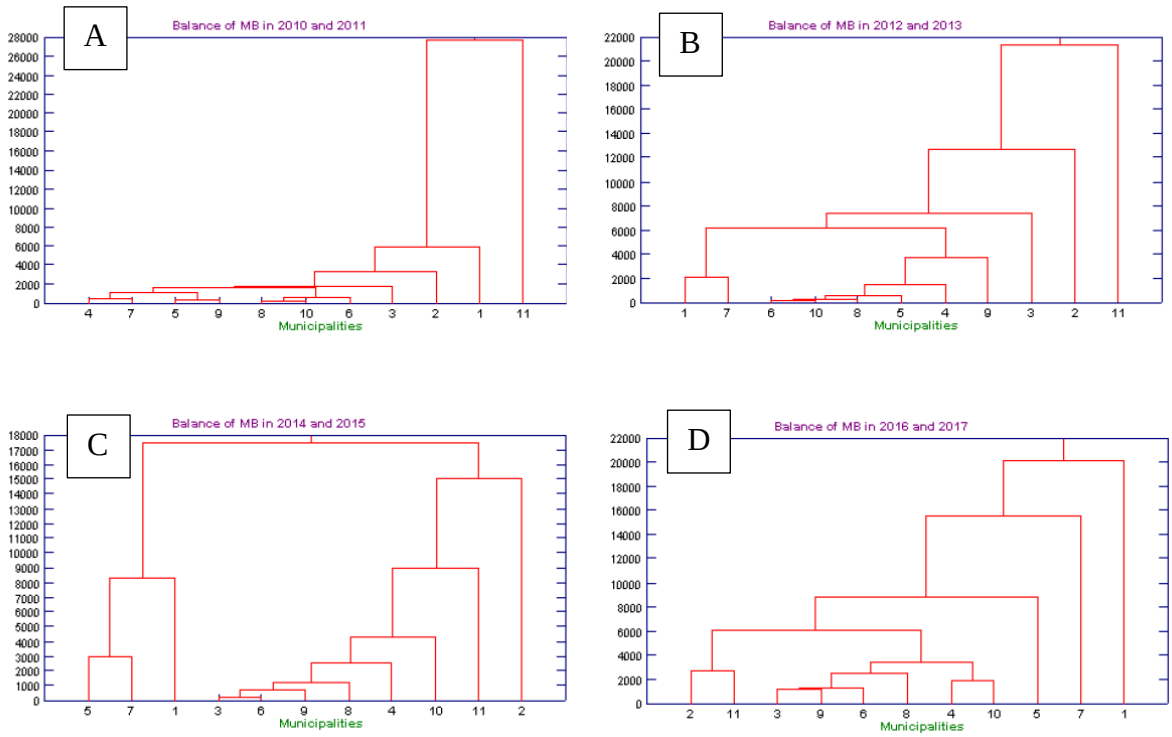

Obrázek 24 – Saldo obecního rozpočtu v jednotlivých letech, vlastní zpracování v programu Unistat

1 = Ptení, 2 = Přemyslovice, 3 = Stražisko, 4 = Suchdol, 5 = Lipová, 6 = Malé Hradisko, 7 = Vícov, 8 = Stínava, 9 = Hluchov, 10 = Zdětín, 11 = Konice

Saldo obecních rozpočtů meziročně výrazně kolísá. I distribuce shluků mezi lety je výrazně odlišná. Závisí to zejména na charakteru dat, kdy dochází k výkyvům mezi sledovanými příjmy a výdaji. Vypovídací schopnost salda obecního rozpočtu je třeba interpretovat s vědomím, že se do něj během let promítají nejrůznější změny, jako například změna distribuce rozpočtového určení daní, na výsledek mají vliv dotace apod.

5.4.4 Shluková analýza – nezaměstnanost

Analýza zahrnuje období od roku 2008 a končí rokem 2018. Vstupní data pro analýzu obsahují vždy 12 opakování (dle jednotlivých měsíců), proto není zahrnut rok 2014, kdy jsou veřejně vykazovaná data až od měsíce března. Tyto chybějící údaje byly sice v rámci komunikace s úřadem práce poskytnuty, z důvodu jejich veřejné nedostupnosti však do analýzy zahrnuta nebyla. Zde jsou zobrazeny shluky za první a poslední roky výše uvedených období, celá shluková analýza nezaměstnanosti je pak součástí příloh práce.

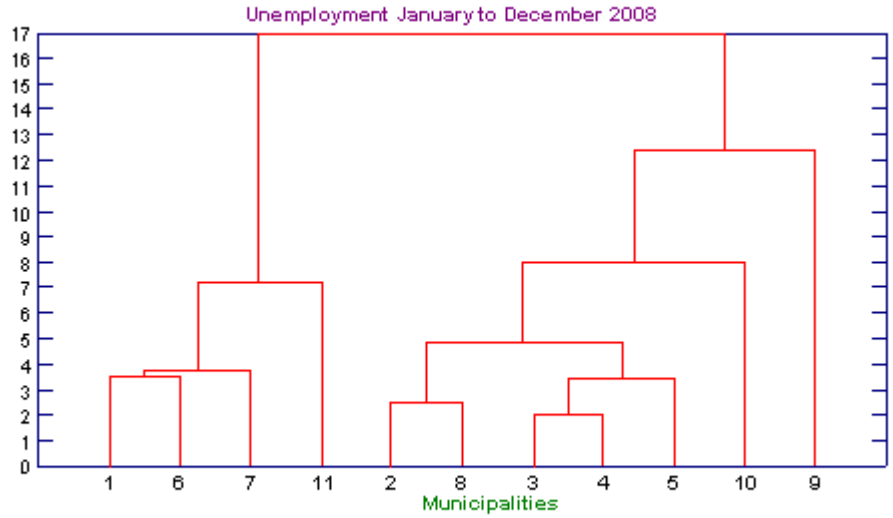

Obrázek 25 – Nezaměstnanost v roce 2008, vlastní zpracování v programu Unistat

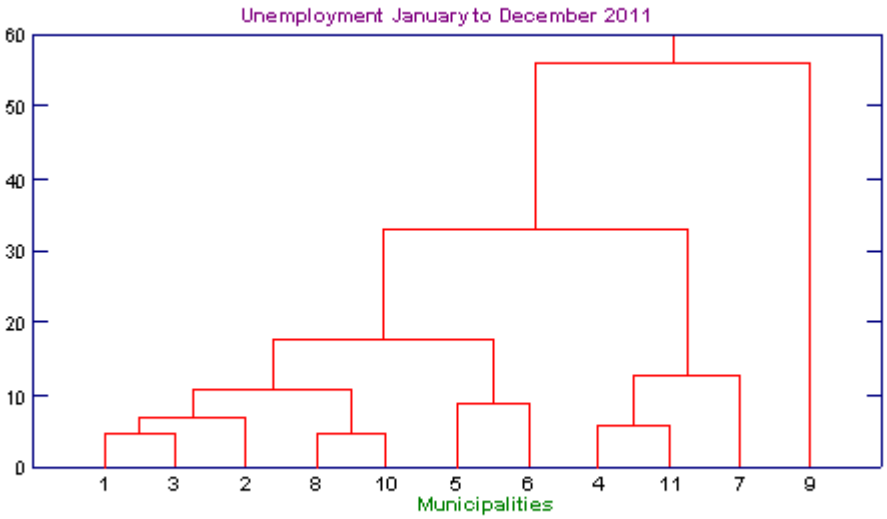

Obrázek 26 – Nezaměstnanost v roce 2011, vlastní zpracování v programu Unistat

Zatímco v prvním období tvořila obec Ptení stejný hluk s obcí Malé Hradisko, v roce 2011 se jednalo o obec Stražisko.

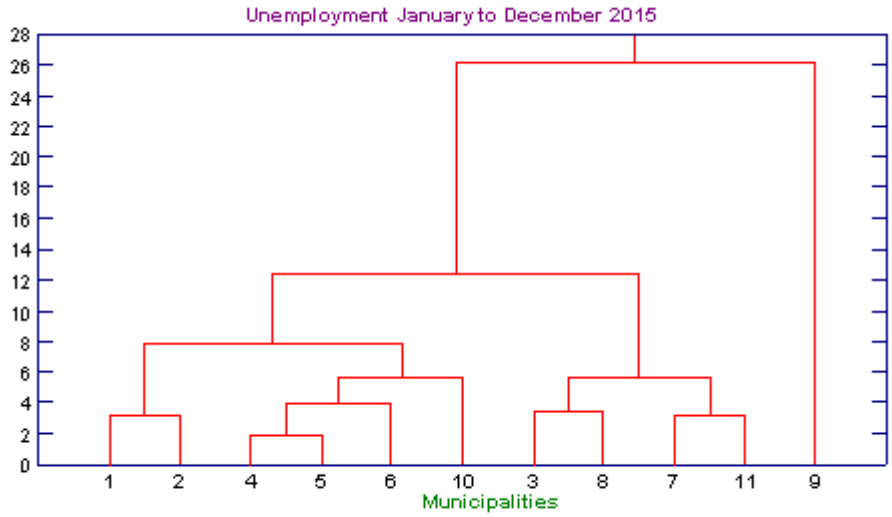

Obrázek 27 – Nezaměstnanost v roce 2015, vlastní zpracování v programu Unistat

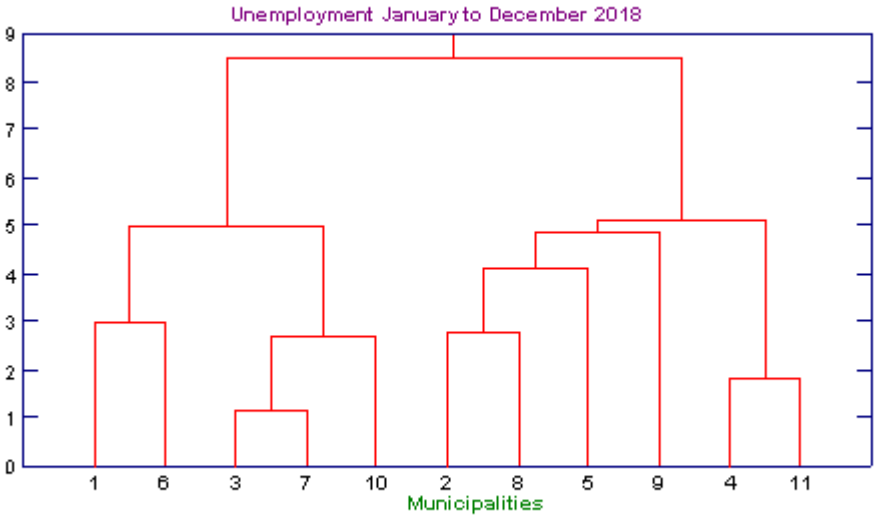

Obrázek 28 – Nezaměstnanost v roce 2018, vlastní zpracování v programu Unistat

1 = Ptení, 2 = Přemyslovice, 3 = Stražisko, 4 = Suchdol, 5 = Lipová, 6 = Malé Hradisko, 7 = Vícov, 8 = Stínava, 9 = Hluchov, 10 = Zdětín, 11 = Konice

V roce 2015 vytváří shluk obec Hluchov a ostatní obce. Ve srovnání jsou jasně viditelné změny, ke kterým meziročně dochází.

5.5 Dotazníkové šetření

V kapitole Metodika vymezený a online formou realizovaný dotazník zodpovědělo celkem 107 respondentů. Očekávaná návratnost dotazníku byla vyšší, a to zejména z důvodu dostatečného počtu potenciálních respondentů. Podle statistiky z webu Survio, přes který bylo šetření realizováno, navštívilo příslušnou stránku s dotazníkem celkem 591 osob, dotazník si následně zobrazilo 468 osob. V konečném vyjádření činila celková úspěšnost vyplnění dotazníku 18,1 %. Výsledky je tedy možné zhodnotit pouze z dokončených a odeslaných odpovědí, tj. od výše uvedených 107 osob. Sběr dat do dotazníku začal 1.8.2016 a ukončen byl 14.4.2017.

Struktura respondentů – bydliště, pohlaví, věk, vzdělání a výše příjmu

Největší část respondentů udala jako své trvalé bydliště přímo obec Ptení (41 osob), následně obec Konice (12 osob) a Přemyslovice (10 osob). U respondentů převažovali respondenti muži (62 vůči 45 ženám), nejčastěji ve věku 36 až 45 let (39,3 %), následně ve věku 46 – 55 let (25,2 %). Nejvyšší dosažené vzdělání bylo středoškolské, konkrétně středoškolské bez maturity (44,9 %), středoškolské vzdělání s maturitou bylo druhé nejčastější mezi respondenty (36,4 %). Převážná většina respondentů pracuje mimo obor, který vystudovala (80,4 %). Většina respondentů pracuje v zaměstnaneckém poměru (90,7 %). Téměř 50 % (49,5 %) osob dosahuje čistého měsíčního příjmu ve výši 9901 – 19 999 Kč, v následujícím pásmu do 29 999 Kč pak dalších 37,4 % osob. Rozmezí od částky 9901 Kč bylo zvoleno z důvodu výše minimální mzdy v roce 2016, tj. v době, kdy byly do dotazníku získávány první odpovědi. Blíže k vývoji minimální mzdy, která je aktuálně (2019) na hodnotě 13 350 Kč měsíčně – viz webové stránky Ministerstva práce a sociálních věcí – Přehled o vývoji částek minimální mzdy). Jednotlivé domácnosti byly nejčastěji tří až pětičlenné, žijící ve vlastním bytě, či domě (86 %). Respondenti však musí za svou prací dojíždět – v naprosté většině případů nejčastěji osobním automobilem

(vlastním, či jako spolujezdec). První graf (obr. 29) zobrazuje věkovou strukturu respondentů:

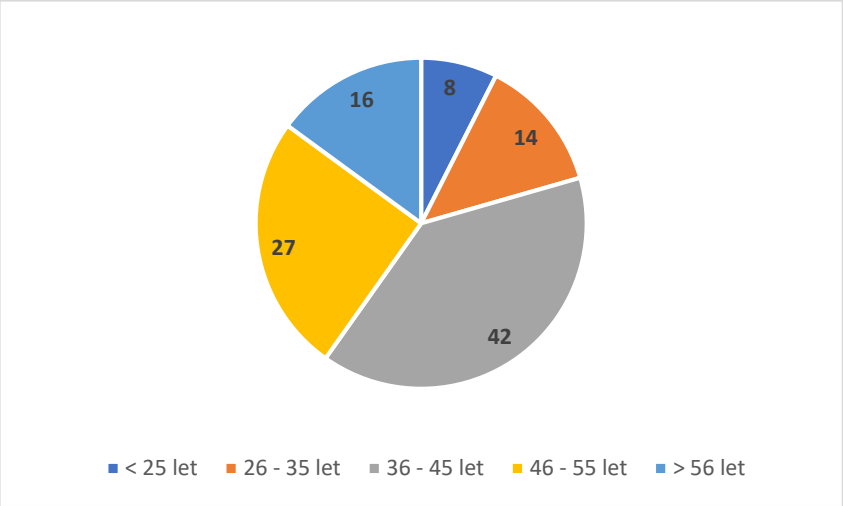

Obrázek 29 – Věková struktura respondentů

Nezaměstnanost a zaměstnanost v podniku Javořice, a.s.

Více než polovina respondentů (51,4 %) byla v období od roku 2008 do roku 2016 nezaměstnaná, třetina osob déle než půl roku. Dané časové období korespondovalo s obdobím dopadů insolvence Javořice, a.s. na region a ukončeno bylo začátkem období, ve kterém začal sběr dat do dotazníku. V otázce, ve které měli respondenti jmenovat dvě firmy, které mají sídlo v okolí bez ohledu na charakter podnikatelské činnosti, byla Javořice, a.s. nejčastěji jmenovanou společností. Z celkového počtu 107 respondentů bylo v Javořici zaměstnáno 74 osob. Po obnovení provozu bylo většině z nich nabídnuto se do podniku vrátit (63 osob), což mj. poukazuje na dobré vztahy společnosti s jejím okolím.

Kvalita života v obci a vazba podniku Javořice, a.s. na jeho okolí

Hodnocení kvality života vychází z různých přístupů, kdy je možné kvalitu života hodnotit zejména ve vztahu se zdravím či nemocí jedince, další přístupy zohledňují materiální podmínky. Dále je možné připojit vazbu člověka na životní prostředí (např. kvalita ovzduší) a v současné době i možnosti, které člověk ve svém okolí má. Konkrétně se jedná o dostupnost kvalitního vzdělání, míst pro odpočinek a trávení volného času, dojezdových vzdáleností do škol, práce, zdravotnických zařízení atp. (Vaďurová, Mühlpachr, 2005).

Otázky, které cíli na výše zmíněnou kvalitu života mohou být zatíženy jistou subjektivitou, jejich vypovídací hodnota je ale významná z hlediska zhodnocení života v obci respondenta. Jednalo se tedy nejprve o zhodnocení největších problémů v místě

bydliště, kam respondenti řadili problémy s dopravou a kvalitou silnic. Tyto odpovědi jsou v souladu s obecnou charakteristikou Olomouckého kraje jako celku (špatná infrastruktura, velké množství silnic 3. třídy) a také s prohlášeními, která jsou uvedena ve strategiích rozvoje obce a kraje.

Otázky směřující přímo na společnost Javořice, a.s. se týkaly povědomí podniku – 96,3 % osob podnik zná a ví, čím se zabývá. Dokonce 74 respondentů bylo v podniku přímo zaměstnáno, dalších 26 osob uvedlo, že ve svém blízkém okolí mají někoho, kdo v provozu pracoval.

Ze 107 respondentů uvedlo 87 z nich, že buď o práci ve sledovaném období sami přišli, nebo znají někoho, kdo o práci v souvislosti s insolvencí Javořice přišel (byla možnost zvolit i variantu respondent sám a někdo v jeho blízkém okolí). Význam podniku ocenilo 86,2 % zodpovídajících.

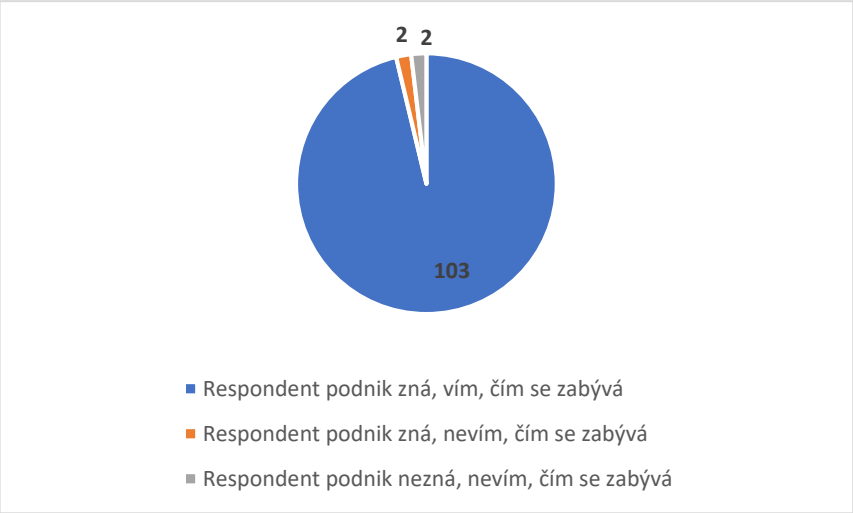

Obrázek 30 – Povědomí o podniku Javořice, a.s.

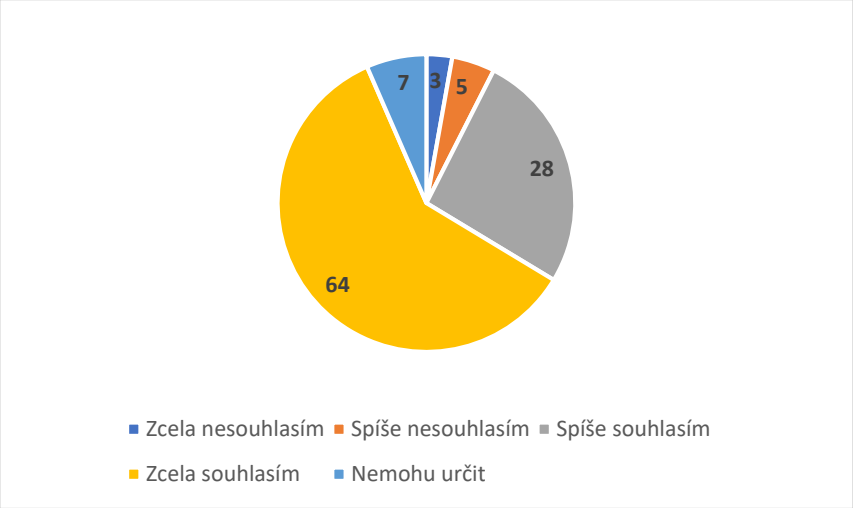

Obrázek 31 – Význam podniku z hlediska rozvoje obce a regionu

Šetření realizované obcí Ptení

Kvalitou života se v obci Ptení zabývalo také šetření realizováno samotnou obcí v roce 2016 a bylo realizováno prostřednictvím online šetření pomocí Google formuláře. Výsledky tohoto šetření měly být také podkladem pro zpracování Programu rozvoje obce. Zapojilo se do něj 135 respondentů. Většina z nich využila také možnost vyjádřit se k otázkám, které považují v obci a jejím okolí za problematické. Z těchto odpovědí je možné mj. interpretovat odpovědi jako špatné dopravní spojení, nadměrnou hustotu kamionové dopravy v obci, nerealizovaný obchvat v obci a špatnou kvalitu silnic.

Komentář k dotazníkovému šetření

Z výsledků dosažených realizovaným dotazníkovým šetřením autorky a i dle odpovědí získaných vlastním dotazováním obce je možné nalézt společné charakteristiky spojené s relativně nízkou mírou návratnosti, byť byla obě šetření dostupná v online podobě. Hodnocení respondentů týkající se oblastí, které je nejvíce trápí, jsou zejména dlouhodobého charakteru – např. obchvat obce patří dlouhodobě mezi priority i na úrovni kraje a původně měl být realizován už v roce 2008.

Zkušenosti s nezaměstnaností měla přímo, či zprostředkovaně většina dotázaných. Důsledky nezaměstnanosti mají přeneseně dopad na finanční situaci jednotlivce i jeho rodiny, stejně jako na jeho návyky a zdravotní stav. Dotazník šetřil také zkušenosti s pobíráním dávek, kdy nejčastěji vykazovanou dávkou byly finanční příspěvky spojené s rodičovstvím a mateřstvím. Ty samozřejmě nelze spojovat s dopady insolvence podniku; dávky spojené s tíživou životní situací byly výjimečné (sociální příplatek a doplatek na bydlení ve dvou případech, příspěvek na bydlení, příspěvek na živobytí, mimořádná okamžitá pomoc v jednom případě).

5.6 Opatření pro podnik

Formulace případných doporučení pro podnik do budoucna není jednoduchá. Jejich znění vychází z poznaných podmínek podniku, nicméně jsou ovlivněna rozdílností situace v době, kdy disertační práce začala vznikat a v době, kdy je odevzdána. Na počátku období se společnost potýkala s těžkostmi zapříčiněnými dopady insolvence, žádoucí tedy bylo navyšování pořezu a nábor nových pracovníků – případně návrat těch, kteří dříve v podniku pracovali.

Z hlediska lidských zdrojů je aktuálně provoz na relativním optimu počtu pracovníků a ke zvýšení počtu zaměstnanců může dojít jen v řádu jednotek pracovníků. Navyšovat dále potřebnou pracovní sílu nebude z důvodu omezené směnnosti dané limity na hluk a světelný smog možné, nepřetržitý provoz je nereálný. Jakékoliv další rozšiřování kapacity výroby by pravděpodobně mělo negativní dopad na vztahy společnosti s okolím (výše zmíněné limity a další zvýšení dopravy v obci). Pro zaměstnanost tedy platí doporučení pokračovat v řízení a výrobě v podniku se stávajícími zaměstnanci. Velkou konkurenční výhodou je, že ve vedení podniku jako předseda představenstva působí člověk, který ve firmě pracoval před i v k období krize a zůstává ve společnosti i nyní. Stejně tak

v podniku působí řada zaměstnanců, kteří ve společnosti pracují dlouhodobě, což je pro zajištění úrovně výroby i řízení stěžejní.

Z hlediska požadavků odběratelů a zákazníků je zásadním krokem investice do další sušárny, protože nevysušené řezivo není trhem v poslední době vyžadováno a ztrácí tak svou konkurenceschopnost. Firma aktuálně suší cca 50 % produkce (Javořice, a.s., 2019), kde je tedy skrytý další potenciál. Kromě řeziva je nabízena, štěpka, kůra i piliny, struktura sortimentu je tedy dostatečná a další rozšiřování sortimentu není nutné. Ideální by bylo rozšířit odběratelskou síť při podmínkách zachování nízkých nákladů, kdy například desky z jehličnatého řeziva vyrábí sousední podnik Agrop Nova, v případě jejich vzájemné spolupráce dochází nejen k zajištění odbytu produkce, ale i k eliminaci logisticko-distribučních nákladů.

Prostorové omezení související s lokalitou, ve které je podnik umístěn neposkytuje příliš prostoru pro změnu. Za úvahu by možná stála optimalizace prostor vedle příjezdové komunikace před vstupní budovou, která aktuálně funguje v podstatě jako volná plocha, ale dala by se využít například jako skladovací prostor.

Významnou oblastí, a to nejen u pily Javořice, ale i ostatních dřevozpracujících podniků, jsou inovace, které umožní flexibilně reagovat na měnící se požadavky zákazníků v budoucnu. Průzkum trhu je tak doporučením, které by mohlo pomoci podniku poznat změny preferencí odběratelů a umožnit společnosti na tyto změny včas reagovat.

Další doporučení mohou směřovat například k možnosti využití dotačních titulů. V minulosti byla využita dotace, jejíž implementační období právě probíhá (2017 – 2019) a týká se zateplení administrativní budovy, rekonstrukce kotelny a osvětlení (EU dotace, 2019).

Společnost by měla usilovat o udržování vztahů s dlouholetými zákazníky a pokračovat ve spolupráci se zahraničními odběrateli. Pokud nedojde k zásadní podpoře železniční dopravy, nemá do budoucna smysl tento typ dopravy využívat a společnost by se měla koncentrovat na kamionovou dopravu tak, jako v současnosti.

5.7 Opatření k řešení disparit

Řešení disparit, které vznikají v sektoru primárního zpracování dříví je nutné hledat zejména ve zvyšování úrovně zpracování dříví. Dřevo je, na rozdíl od jiných materiálů, obnovitelnou surovinou s malým dopadem na životní prostředí v průběhu životního cyklu. Touto problematikou se zabývají analýzy životního cyklu výrobku (life cycle

analysis – LCA). Zvyšování poptávky po dřevní surovině je, i přes nezpochybnitelné výhody jeho využití, stále odvislé od vnímání širokou veřejností, kde doposud existuje řada předsudků (např. užití dřeva pro stavební účely). V rámci rozvíjející se bioekonomiky, která je v posledních letech implementována na úrovni národních států, ale i Evropské unie, hraje dřevo významnou úlohu. Prvotní zaměření se týkalo využívání biomasy, nyní sektor směřuje k využití dřeva v řadě oblastí, ve kterých dříve nebylo typicky využíváno. Proto se jedná o surovinu s velkým potenciálem do budoucna.

Klíčová je v tomto smyslu osvěta u občanů, která by mohla být podpořena cílenými marketingovými akcemi/kampaněmi, které by nejen podpořily myšlenku využití dřeva, ale zejména by se zaměřily na odstraňování předsudků a eliminaci nepravdivých informací, které jsou mezi širokou veřejností rozšířeny.

Ve vztahu k regionu mohou u podniků v dřevozpracujícím průmyslu existovat rozdíly vyvolané lokalizačními faktory a konkrétními podmínkami podnikatelské činnosti, včetně podpor podnikání. Zvýšená poptávka po dříví může vést k navýšení kapacity zpracování, a to nejen u velkých podniků, ale i lokálně (např. i z důvodu jedinečnosti zpracovávaného sortimentu či reakce na požadavky zákazníka, která může být v případě menších provozů operativnější). Důsledkem je pak podpora zaměstnanosti v regionech a zlepšení spolupráce mezi lesnicko-dřevařskými podniky. Kromě zaměstnanosti a zlepšení finanční situace podniků může profitovat i dotčený region (viz problematika lokálního multiplikátoru). Kromě jiného může také docházet k vyvažování negativního trendu odlivu obyvatel z venkova do měst.

6 DISKUSE

Struktura a počet pilařských provozů na území České republiky vykazuje značnou variabilitu; kdy hodnocení velikosti provozu vyplývá z metodiky určení kapacity ročního pořezu v m^3 (viz Detvaj, 2003). Toto rozdělení se jeví jako vhodnější oproti kritériu počtu zaměstnanců a finanční situace podniku (obrat, bilanční suma), kterou respektuje například metodika Evropské komise (EU a EK, 2006). V tomto okamžiku však nastává jeden ze zásadních problémů, a to že (Pražan, 2017) pro určení kapacity provozu vlastně neexistuje žádný oficiální výpočet a vychází se tak z maximální průchodnosti pořezových linek. Ta je však zásadně ovlivněna čepovou tloušťkou výřezů, které jsou zpracovávány. Na reálnou zpracovatelskou kapacitu má však vliv řada dalších faktorů. Technickou efektivitu diskutoval např. Šedivka (2009), obecně je ale třeba brát v potaz zejména směnnost provozu, odbytové – a skladovací možnosti, logisticko-distribuční cesty (Pražan, 2017). Reálnou zpracovatelskou kapacitu je také obtížné od jednotlivých zpracovatelů zjistit, typicky jsou vykazovány velkými společnostmi ve výročních zprávách, žádná aktuální veřejná databáze neexistuje.

Samotná zpracovatelská kapacita je diskutovaným tématem. Periodicky vydávané zprávy Ministerstva průmyslu a obchodu, kam zpracovatelský průmysl věcně patří, tzv. Panoramata zpracovatelského průmyslu uvádí, že český dřevozpracující průmysl trápí nedostatečná zpracovatelská kapacita (MPO, 2016). Nedostatek zpracovatelských kapacit byl také důvodem, proč se dlouhou dobu hovořilo o výstavbě nového provozu v Táboře a Vodňanech (stejná kapacita, měnila se místa výstavby). Propagovaným přínosem měl být zásadní vliv na řešení nezaměstnanosti, resp. zajištění fixního počtu pracovních míst v daném regionu. Výstavba byla nicméně v referendu místními obyvateli odmítnuta. Problematická je samotná otázka zvýšení zaměstnanosti, jelikož provoz měl být plně automatizovaný. V absolutním vyjádření by tedy nárůst poptávky po pracovní síle nebyl tak významný, jak bylo avizováno.

Podle studií Grantové služby Lesů České republiky je česká dřevozpracující kapacita nejen dostatečná, ale existuje zde dále potenciál pro navýšení suroviny i při současných kapacitách (Pecháček, 2016). I podle Pražana (2017) není nutné uvažovat o další kapacitě zpracování. V sousedních státech existují rezervy pro další zpracování (Rakousko a Německo) a shodně na tom bude pravděpodobně i Polsko a Slovensko, kde ale kapacita nebyla doposud relevantně zjišťována.

Ačkoliv tedy můžeme vycházet z oprávněného předpokladu, že je na českém území dostatek míst, kde lze surovinu zpracovat, problém může nastat v případě nutnosti zpracovat kalamitní dříví – ať už po větrných kalamitách, nebo dříví napadené kůrovcem. Kalamitní dříví má nejen nepříznivý dopad na nastavení cenové politiky, ale regionálně může zahlcovat skladovací kapacitu. Další rozměr tohoto problému souvisí s dopravou suroviny, resp. nedostatkem kapacit na železnici (která je mj. pro většinu provozů standardně nerentabilní, v podniku Javořice je nerentabilní bez ohledu na dopravovanou vzdálenost), ale i nutností vyjednávat výjimky u Ministerstva dopravy pro dopravu silniční – výjimky z rozměrů, tonáží apod. (Česká justice, 2018).

Z hlediska hodnocení zaměstnanosti podniků dřevozpracujícího průmyslu na region nabízejí sice velké podniky v absolutním počtu více pracovních míst, řada činností v nich probíhajících je ale mechanizovaná a automatizovaná. U menších a středních provozů, stejně jako u malých podniků je tvorba pracovních míst důležitá, a to zejména ve vesnických a odlehlých regionech (Kupčák, Živělová, 2015), kde jiné možnosti zaměstnání reálně dostupné nejsou. Konkurenceschopnost těchto podniků závisí i na tom, jak se odliší (ve struktuře sortimentu) od velkých zpracovatelů, kterým často nemohou konkurovat z cenového hlediska.

Pro komplexní zhodnocení regionálního významu dřevozpracujícího průmyslu by bylo třeba tyto podniky nejen dobře poznat z hlediska základních charakteristik a ukazatelů (jako zpracovatelská kapacita, počet zaměstnaných, kapitálová struktura aj.), ale následně i vyhodnotit a porovnat. Komplexní databáze pro tuto oblast neexistují a v Obchodním rejstříku lze nalézt informace jen o zlomku těchto společností. Některé údaje jsou sice dostupné na stránkách asociací, které tyto podniky sdružují, nicméně i v tomto případě není postihnuta celá zpracovatelská kapacita.

Dřevozpracující průmysl v České republice, byť má dlouhou tradici a značný rozvojový potenciál, v současnosti čelí nedostatku kvalifikovaných pracovníků. Samotná manuální práce – v dřevozpracujícím průmyslu i v lesnictví – není pro současné pracovníky, ani absolventy lákavá. Jedná se zejména o těžkou práci ve venkovních podmínkách s neadekvátním finančním ohodnocením. Současná situace na trhu práce může tento problém dále prohloubit, zejména z důvodu dostatku volných pracovních místa a možnosti vysoké fluktuace zaměstnanců. Problémy s nedostatkem pracovní síly nejsou pouze regionální, ale týkají se celého území ČR. Regionálně však může docházet ke

zhoršení situace, pokud je třeba zpracovat nadměrné množství kalamitního dříví a v daném období není k dispozici dostatek pracovníků.

Průměrná výše mzdy v sektoru, ačkoliv dochází k jejímu zvyšování, stále zaostává za republikovým průměrem (Zpráva o stavu lesa a LH, 2017) a je na hodnotě 26 697 Kč. Přitom je současnost, a i budoucnost sektoru zpracování dříví na disponibilní pracovní síle závislá. Na odměňování pracovníků má vliv provázanost lesnicko-dřevařského sektoru, kdy je odměna zaměstnanců, živnostníků, i subdodavatelů ovlivněna přeneseně politikou majoritních vlastníků lesa. Problém s nedostatkem pracovní síly bude viditelný i v budoucích letech, jelikož klesá nejen zájem o lesnické vzdělání (na středních školách), ale snižují se i počty absolventů z důvodu tzv. slabých ročníků, které aktuálně studují na vysoké škole.

Zlepšení ekonomické situace podnikatelů v dřevozpracujícím průmyslu je možné pomocí řady ekonomických nástrojů a podpor, jejichž využití je pro některé subjekty obtížné z hlediska administrativní a časové náročnosti.

Budoucnost, byť je vždy spojena s jistou mírou rizika a nejistoty, přináší v posledních letech několik opakujících se témat, které by mohly dřevařskému sektoru přinést nové problémy. Jedná se zejména o klimatickou změnu, proti níž je možné bojovat změnou druhové skladby, což by také mohlo výrazně ovlivnit situaci zpracovatelů, jelikož v současnosti je majoritně zpracovávána jehličnatá (smrková) surovina. Pro pilařské provozy to může znamenat investice do nových technologií, ale i upravení dodacích i odbytových podmínek včetně adaptace na zcela odlišné požadavky zákazníků. Nákladová stránka může být dále – a to s vysokou pravděpodobností – ovlivněna investicemi spojenými s účastí v certifikačních systémech PEFC a FSC.

Socioekonomická situace dřevozpracovatelů dopadá i na související sektory ekonomiky, například obory ekonomických činností CZ NACE 17, 31 a 32. Na druhou stranu, poptávka po dřevní surovině je odvozenou poptávkou, tedy požadavky stavebnictví, nábytkářského průmyslu, průmyslu hudebních nástrojů a hledání nových způsobů využití suroviny ovlivňují potřebné množství suroviny v podnicích primárního zpracování. Velmi vhodné by bylo zvýšit přidanou hodnotu exportovaných produktů, kdy Česká republika patří dlouhodobě k největším exportérům surového dříví na světě – což nekoresponduje se zjištěním o dostatku zpracovatelských kapacit.

Obdobné výchozí podmínky má dřevozpracující průmysl v Rakousku a na Slovensku. Zároveň sektory čelí stejným problémům, což potvrzují publikace Hajdúchová, Hlaváčková (2014) – jedná se o nízkou úroveň domácí spotřeby dříví, zejména ve stavebnictví; dále je společný vysoký export kulatiny. Dřevozpracující průmysl má sice značné komparativní výhody, ale dosažená konkurenceschopnost je pod evropským průměrem i potenciálem odvětví (Hlaváčková, Šafařík, 2014).

Problémy vznikající v dřevozpracujícím průmyslu následně postupují i do další části zpracovatelského řetězce, s čímž mají zkušenost například na Slovensku. Nedostatek vhodné suroviny ke zpracování se tam v minulosti projevil v nábytkářském průmyslu, kdy řada firem byla donucena ukončit svou činnost (Horská, 2018).

Obchodovatelnost dřevních produktů na zahraničních trzích a konkurenceschopnost podniků byla řešena ve studii na příkladu Slovenska (Kaputa, Paluš, Vlosky, 2016). Největším problémem pro podniky je samotná zahraniční konkurence, nedostatečná úroveň inovací a nedostatečný přístup ke kapitálu, nízká úroveň propagace. Těmto problémům čelí i český dřevozpracující průmysl, kdy k rozvoji a významným investicím dochází zejména u společností financovaných zahraničním kapitálem. Kromě výše jmenovaného patří mezi bariéry vstupů na trhy také výše výrobních nákladů včetně mzdových nákladů (Koebel et al., 2016).

V době nejistoty a ekonomické krize je zaměstnanci vnímána nejnaléhavěji zejména jistota a stabilita zaměstnání. Ke shodnému závěru přišli chorvatští autoři (Faletar et al., 2016), kteří šetřili motivaci zaměstnanců v období před a po restrukturalizaci, ke které došlo také následkem ekonomické krize – prvním sledovaným obdobím byl rok 2010.

Krizové období zanechalo stopy také na českém trhu, což je prokazatelné například srovnáním ekonomicky aktivních subjektů primárního zpracování dříví (Pražan, 2010) a jejich aktuálním stavem v Obchodním rejstříku.

Uzavření a krach podniku mohl být realitou i v případě Javořice, a.s. Po propouštění zaměstnanců a insolvenci se jí nakonec úspěšně podařilo splnit reorganizační plán a aktuálně funguje ve dvousměnném provozu. Stále lze společnost považovat za významného zaměstnavatele (aktuálně kolem 140 lidí). Tento počet zaměstnanců je ve shodě s vymezením kategorie „významný zaměstnavatel“ podle metodiky Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci – kritérium je stanoveno na 100 až 199 zaměstnanců (EF TUL, 2013). Český statistický úřad přistupuje k hodnocení obdobně;

statistika vykázala podniky s minimálně 100 zaměstnanci příslušející k CZ NACE 16.1 včetně regionálního rozmístění podniků. Těchto společností je na českém trhu celkem 54, jejich regionální rozmístění však není rovnoměrné.

V Olomouckém kraji, ve kterém se analyzovaný podnik nachází, byla v roce 2017 vydána publikace informující o významných zaměstnavatelích v kraji, kde ale např. společnost Javořice, a.s. zcela chybí. Zařazen totiž není dřevařský sektor (Významné firmy, 2017).

Význam podniku Javořice byl místními obyvateli v minulosti rovněž nedoceněn. V dobách plného provozu si místní stěžovali na hluk a zatížení kamionovou dopravou, poté, co společnost většinu zaměstnanců propustila, tak kdy na pile pracovalo i několik členů téže rodiny, pocítili obyvatelé, jak významnou úlohu z hlediska regionu společnost hraje.

Do stejného období, v jakém se projevily důsledky propouštění zaměstnanců z Javořice, a.s., spadá také krach podniku OP Prostějov, který rovněž patřil mezi významné zaměstnavatele kraje. Nárůst regionální zaměstnanosti mezi lety 2008 a 2011 začal na hodnotě 4,7 % a zvýšil se na 9,9 %. Resp. 11,1 %, na konci roku 2011 došlo již k poklesu na 9,8 %, kdy pokles nezaměstnanosti je jasně viditelný až do konce roku 2018 - viz prosincové údaje v jednotlivých letech (ČSÚ, 2018).

Vysoká nezaměstnanost má na region dopad vždy negativní, otázkou ale zůstává, jak vysoká míra nezaměstnanosti by měla být považována za kritickou. Ve sledovaných obdobích byla často míra nezaměstnanosti kolem 20 %, což už kritickou hodnotu bezpochyby představuje. Disertační práce začala vznikat v době, kdy se trh práce potýkal s regionálně vysokou nezaměstnaností, tedy její snižování patřilo k hlavním cílům. V době odevzdání práce je naopak trh práce relativně stabilizovaný, je možné si vybrat práci v různých oborech; problémem pro podniky bude nesoulad poptávky po práci a kvalifikační struktura absolventů na straně nabídky.

Co se týče vyhodnocení v práci použité metodiky, její omezení plynou z následujícího:

- Dotazníková šetření jsou v posledních letech nadužívána, proto mohou u respondentů apriori vyvolávat nevoli k jejich vyplňování – na druhou stranu je jinak obtížné zjistit názory co nejvíce respondentů na danou problematiku. Struktura respondentů může být ovlivněna krajním spektrem dotazovaných, kdy se k tématu vyjadřují buď extrémně spokojení, nebo extrémně nespokojení respondenti; což ale u realizovaného šetření není odůvodněné předpokládat.

- SWOT analýza byla vypracována na základě analýzy prostředí firmy, bylo využito veřejně dostupných údajů, ale také údajů o společnosti na základě rozhovorů s předsedou představenstva společnosti a starostou obce Ptení. Pro úspěšnou implementaci strategií by však bylo vhodné, aby se na tvorbě analýzy a následně z ní vyplývajících strategií podíleli stakeholdeři podniku, jejichž zainteresovanost je pro implementaci přijímaných opatření nezbytná.
- Hodnocení finanční výkonnosti společností bylo založeno na analýze veřejně vykazovaných údajů, kdy právě finanční analýza veřejně dostupných dat by měla být předpokladem pro možnost srovnávání konkurenčních společností. Společnosti mající povinnost údaje v Obchodním rejstříku zveřejňovat však ani zdaleka netvoří celý soubor podniků a v ojedinělých případech se lze setkat i s nedodržením povinnosti data vykazovat.
- Vypovídací schopnost ukazatele přidané hodnoty, byť je jako ukazatel přepočtený v závislosti na počtu zaměstnanců vhodný ke srovnání, neumožňuje oddělit přínosy jednotlivých ekonomických aktivit na tvorbu přidané hodnoty společnosti jako celku. Z veřejně dostupných údajů tuto skutečnost není možné rozlišit.

Regionální význam dřevozpracujícího průmyslu je vyzdvihován v nejrůznějších strategických dokumentech, byť vazba mezi opatřeními a hodnocením jejich následné implementace není adekvátní. Obdobná ustanovení se v později přijatých materiálech periodicky opakují (Národní lesnický program – Národní lesnický program II – Státní zemědělská politika).

Poznatelnost podmínek v regionu, nejen z hlediska socioekonomických charakteristik, je významná pro přijímání opatření a praktickou realizaci hospodářské politiky.

Z metodologie zkoumání ekonomických jevů mj. vyplývá, že při ekonomickém zkoumání a myšlení je jednou z nejdůležitějších zásad usuzování o procesech za stejných ostatních podmínek (předpoklad „ceteris paribus“). Ve složitých ekonomických procesech je nezbytné správné usuzování o příčinách a jejich následcích, významu či váze posuzovaných jevů (Kupčák 2006).

7 ZÁVĚR

Disertační práce se zabývá regionálními a socioekonomickými aspekty v dřevařském průmyslu, který v České republice patří k tradičním odvětvím s komparativními výhodami. Tyto ale nejsou dostatečně a dlouhodobě rozvíjeny a v odvětví tak zůstává značný potenciál pro další vývoj.

V rámci cíle k implementaci ekonomických a sociálních aspektů v dřevařském sektoru je práce zaměřena na pilařské zpracování dříví. K tomuto cíli byla zkonstruována integrovaná metodika, vycházející z prostředí a situace pilařského zpracování dříví v ČR, zahrnující zejména komplexní analýzu reálných socioekonomických a regionálních aspektů u vybraného podniku, a předmětných průmětů v oblasti jeho působnosti. Vedle základního zaměření na problematiku zaměstnanosti, byla mj. provedena finanční analýza, SWOT analýza, shluková analýza a dotazníkové šetření.

V rámci pilařského zpracování dříví jsou příslušné provozy velmi diferencované, a např. velkých provozů je na českém území pouze několik. Tzv. velkopily (s kapacitou zpracování nad 200 tisíc kubických metrů dříví ročně) jsou především podniky se zahraniční kapitálovou účastí – Stora Enso Wood Products Planá, s.r.o., Stora Enso Wod Products Ždírec, s.r.o. a Mayr-Melnhof Holz Paskov, s.r.o., dále zde patří společnost Javořice, a.s., Dřevozpracující družstvo Lukavec a společnost LESS&TIMBER Čáslav, a.s. Poslední dvě zmíněné společnosti jsou poněkud specifické - Dřevozpracující družstvo v Lukavci jednak svou právní formou a také tím, že kromě pilařské výroby dodává na trh i velkoplošné materiály desky a nábytkové dílce. Ze všech uvedených podniků však společností působí na českém trhu nejdéle. Společnost LESS&TIMBER, a.s. pod stávajícím názvem na trhu zase figuruje až od roku 2014, resp. 2015. Z hlediska pořezové kapacity je na prvním místě podnik ve Ždírci (950 tisíc kubických metrů suroviny ročně), a zaměstnává nejvíce pracovníků (549), ačkoliv obdobný počet zaměstnanců má také Dřevozpracující družstvo v Lukavci. Z hlediska výše přidané hodnoty na zaměstnance jsou na tom lépe podniky se zahraniční účastí.

Socioekonomické a regionální aspekty, vycházející z dalšího cíle práce – analýza socioekonomické situace dřevařského sektoru, zejména s ohledem na zaměstnanost, byly komplexně analyzovány v rámci působnosti společnosti Javořice, a.s., jež je situována v obci Ptení, v okrese Prostějov. Zásadní důvod pro výběr tohoto objektu spočíval v jistém „příběhu dřevařského podniku v konkrétním regionu a tržním prostředí“: od procesu transformace po roce 1990, přes. dynamický vývoj po roce 2000 – po insolvenci a

uzavření provozu (v letech 2010 – 2012), až po oživení a opětovný rozvoj společnosti po roce 2013. Vedle aplikace statistických analytických metod (korelační analýza finančních ukazatelů, shluková analýza vybraných veřejně dostupných údajů), byly mj. provedeny – analýza nezaměstnanosti, dotazníkové šetření, SWOT analýza.

Nezaměstnanost se zaměřením na oblast působnosti společnosti Javořice, a.s., byla sledována v relevantním území obcí prostějovského okresu, a to konkrétně u Ptení, Přemyslovic, Konice, obce Malé Hradisko, Vícov, Zdětín, Stínava, Hluchov, Stražisko, Suchdol – mezi lety 2008 a 2018. Výchozí rok 2008 předcházel krizovému období podniku a z hlediska metodického měl zajišťovat dostatečně dlouhou časovou řadu údajů. Problematická byla neúplná dostupnost údajů z důvodů změny metodiky vykazování dat týkající se nezaměstnanosti. Ze všech sledovaných dat (měsíční údaje ve vybraných letech) byla vysledována nejvyšší hodnota nezaměstnanosti na hodnotě 21,4 % a nejméně 0,7 %. V obci Ptení došlo ke skokovému nárůstu nezaměstnanost mezi srpnem a zářím 2009, kdy z hodnoty 7,4 % nezaměstnanost vzrostla na 18,1 %. Nezaměstnanost nad 15 % přetrvávala v obci až do třetí čtvrtiny roku 2010, což koresponduje s nuceným propouštěním zaměstnanců z podniku. Aktuálně je situace na trhu práce s výchozím sledovaným obdobím nesrovnatelná, na konci roku 2018 byla nezaměstnanost pouze na výši 1,8 %.

V dalších obcích docházelo rovněž k výraznému zvyšování nezaměstnanosti ve shodném časovém období. V obci Přemyslovice došlo k nárůstu mezi srpnem 2009 a zářím 2009, kdy se hodnota 5,5 % zvýšila na hodnotu 13 %. U obce Suchdol v srpnu 2009 nezaměstnanost vzrostla na 16,6 % (aktuální údaj za konec roku 2018 je 2,1 %). Nárůst zaznamenala také obec Zdětín – v srpnu 2009 činila nezaměstnanost 5,9 % a v březnu 2010 pak 13,3 %. V obci Malé Hradisko byl nástup pozdější, a to od měsíce října 2009 z výše 5,3 % na 12,1 %. Ve Vícově byl nástup také mírnější, ale dlouhodobější, z únorové hodnoty roku 2009 – 6,4 % s mírným výkyvem až na hodnotu 17 %. V obci Stražisko se výše nezaměstnanosti dostala až k hodnotě 21,4 %. U obce Konice nárůst nezaměstnanosti nebyl tak dramatický.

Krizové období podniku bohužel časově korespondovalo také s dopady ekonomické krize a krachem dalšího významného gigantu v zájmovém regionu – oděvního podniku OP Prostějov. V současné době je situace v oblasti zaměstnanosti na stabilizované hodnotě, což souvisí i s obecnými trendy trhu práce v posledních měsících. Celkově je situace v oblasti nezaměstnanosti v okresu Prostějov stabilizovaná.

SWOT analýze předcházelo důkladné poznání výchozích předpokladů podniku, analýza čerpala z veřejně dostupných zpráv a také z komunikace a konzultací s vedením podniku Javořice, a.s. a starostou obce Ptení. Pomocí konfrontační matice byly jednotlivé body v rámci silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb dále analyzovány a jako nejvýznamnější můžeme určit – u silných stránek se jedná o odborné řízení a zkušenosti, včetně dobrých kontaktů se zahraničím. Největším problémem je omezený prostor provozu, a poloha podniku. Příležitosti a hrozby do značné míry závisí na aktuální situaci na trhu se dřevní surovinou, která je aktuálně rozvracena přebytkem kůrovcového dříví. Z pohledu příležitostí je nutné zmínit zejména investice do modernizace provozu.

Kapitola o finanční situaci podniku se zabývá vývojem přidané hodnoty a ukazatelů zisku. Z různých důvodů společnost nevykazuje data za účetní období v délce kalendářního roku, ale v rozmezí 4 až 12 měsíců. Proto byly využité ukazatele přepočteny. Výrazný pokles ukazatelů byl zaznamenán mezi lety 2008 až 2010. K nárůstu ukazatele přidané hodnoty dochází kontinuálně od roku 2009.

Shluková analýza využila veřejně dostupné socioekonomické charakteristiky, které byly statisticky zpracovány v programu Unistat a v textu práce jsou prezentovány pomocí dendrogramů. Shluky znázorňují jednotlivé obce zařazené do analýzy. Dominantní jsou často dva shluky, a to obec Konice a další obce. Shluková analýza se týká charakteristik obyvatelstva, průměrného věku, salda obecního rozpočtu a nezaměstnanosti.

Dotazníkové šetření bylo realizováno na geograficky relevantním území online formou při návratnosti 18,1 %. Data byla sbírána od roku 2016 do dubna 2017. Více než polovina dotazovaných byla v období od roku 2008 do roku 2016 nezaměstnaná. Mezi největší problémy, které se opakují i v dotazníkovém šetření, které provedla obec Ptení, patří špatná dopravní dostupnost, přetížení kamionovou dopravou a nerealizovaný obchvat obce.

Budoucnost dřevozpracujícího průmyslu je do značné míry závislá na poptávce navazujících ekonomických sektorů, klimatické změně, vývoje kalamitních situací a situaci na trhu práce. Ačkoliv je možné oprávněně předpokládat, že nové pilařské kapacity vznikat nebudou, ty stávající, včetně malých, stále přispívají k vytváření a udržení pracovních míst v regionech.

Období, do něhož spadá počátek řešení této práce, je zcela odlišné od současné situace lesnicko-dřevařského sektoru, který se potýká s dopady kůrovcové kalamity. Chybějící

zkušenosti s takto extrémním vývojem těžeb včetně situace na trhu se dřevní surovinou (a její cenou) vyvolává do budoucna řadu otázek.

Závěrem je také potřebné zdůraznit význam odvětvové provázanosti v rámci lesnicko-dřevařského komplexu – ve vztahu k ekonomické životaschopnosti trvale udržitelného obhospodařování lesů, v zásadě odvisející od dřevoprodukční funkce lesního hospodářství a zpracování dříví.

8 SEZNAM LITERATURY

1. Analýza dopadů zvýšení objemu dříví zpracovávaného na území České republiky. In: Lesy České republiky, s.p. [online]. Kroměříž: APICON, 2016 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: https://lesycr.cz/wp-content/uploads/2016/12/zpracovatelsky-potencial-web.pdf
2. BINEK, Jan. *Obce a regiony pro podnikatele; Podnikatelé pro obce a regiony.* Brno: GaREP, 2011, 120 s. ISBN 978-80-905139-0-7.
3. BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. 2011. *Teorie regionálního rozvoje. Nástin, kritika, implikace.* Praha: UK, Karolinum.
4. Bomba, J., Friess, F. Vývoj lesnictví v českých zemích. Lesnická práce. 2009. 88(2), s. 32 – 33.
5. BŘEZINA, David. *Ekonomické aspekty správy národního parku Podyjí.* Brno, 2014. Disertační práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Ing. Petra Hlaváčková, Ph.D.
6. Cesta ke zvýšení spotřeby dříví vyrobeného v ČR v soudobém středoevropském kontextu. *Lesy České republiky, s. p.* [online]. Praha: Výzkumný a vývojový ústav dřevařský, Praha, s. p., 2016 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://lesycr.cz/wp-content/uploads/2016/12/zvyseni-spotreby-drivi-web.pdf
7. ČADIL, Jan. *Regionální ekonomie: teorie a aplikace.* V Praze: C.H. Beck, Beckova edice ekonomie. 2010. 152 s. ISBN 978-80-7400-191-8.
8. Červenka, J. 2003. „Jak změřit životní úroveň?“ *Socioweb* (2). s. 3-4. ISSN 1214-1720.
9. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2019 [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/
10. DETVAJ J. *Technologia piliarskej výroby, Vysokoškolská učebnice TU - Modely piliarských linek pre základné technologie porezu*. Zvolen, 2003. 131 s. ISBN 80-228-1248-X.
11. Doporučená pravidla pro měření a třídění dříví v České republice. *Lesy hl. m. Prahy* [online]. Trutnov: Pratr, 2002 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: http://www.lhmp.cz/lesy2/wp-content/uploads/2014/01/doporucena-pravidla-pro-mereni-a-trideni-drivi-v-CR.pdf

12. DUDÍK, R. – RIEDL, M. – HUŠBAUER, J. – PALÁTOVÁ, P. – ZAHRADNÍK, D. – MICHALEC, J. *Analýza cen sortimentů surového dříví v České republice a sousedních zemích v období 2012-2015.* ČZU v Praze: Foresta SG, a. s., 2016, 104s.
13. DUFEK, Jaroslav; MINAŘÍK, Bohuslav. *Analýza indikátorů pro hodnocení cílů realizace strategie regionálního rozvoje v České republice*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7375-366-5.
14. Ekonomická aktivita. *ČSÚ* [online]. Praha: ČSÚ, 2004 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-2105-05-v_letech_2000_az_2004-4_3_ekonomicka_aktivita
15. Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci. 2013.Vymezení subregionů pro rozlišení a řešení sociálních a ekonomických disparit [online]. [cit. 2016-08-29]. Dostupné z: http://vyzkum.ef.tul.cz/td/
16. ELHORST, J.P. (2003). The mystery of regional unemployment differentials: Theoretical and empirical explanations. *Journal of economic surveys,* vol. 17, no. 5, pp. 709-748. ISSN 0950-0804. DOI 10.1046/j.1467-6419.2003.00211.x.
17. EU a Evropská komise. *Nová definice malých a středních podniků: Uživatelská příručka a vzor prohlášení.* Lucemburk: EUR – OP. 2006. ISBN 9289479175.
18. EU dotace. Javořice, a.s. [online]. Ptení, 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: http://pila-javorice.cz/o-nas/eu-dotace/
19. FAO Yearbook of Forest Products, 2016. Available at: http://www.fao.org/forestry/statistics/80570/en/
20. FALETAR, Josip, Denis JELAČIĆ, Mariana SEDLIAČIKOVÁ, Anamarija JAZBEC a Iveta HAJDÚCHOVÁ. Motivating Employees in a Wood Processing Company before and after Restructuring. *BioResources* [online]. 2016, **11**(1), 2504-2515.
21. Hájek, O., Novosák, J., Zahradník, P., Bednář, P. 2012. Regionální disparity a financování regionální politiky - některé poznatky z České republiky. Politická ekonomie. 60(3), 330-348.
22. HAJDÚCHOVÁ, I. -- HLAVÁČKOVÁ, P. Vplyv globálnej ekonomiky na vybrané ukazovatele lesnícko-drevárskeho sektoru v Českej a Slovenskej republike. *Acta Facultatis Xylologiae Zvolen.* 2014. sv. 56, č. 2, s. 135--146. ISSN 1336-3824.
23. Charakteristika okresu Prostějov. Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2019 [cit. 2019-02-01]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11276/17838488/okres_+Prostejov.pdf/3a4b7e6b-208e-473e-b0a1-1cc87256f816?version=1.1

24. HLAVÁČKOVÁ, P. and ŠAFAŘÍK, D. 2014. Problémy českých dřevozpracujících podniků a indikátory konkurenceschopnosti. Manažment podnikov, 4(1): 3–8.
25. Horká, L. 2013. Faktory socioekonomické vyspělosti regionů: Alternativní přístup k hodnocení regionů. XVI. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách, Valtice. Masarykova univerzita. s. 51-59.
26. HORSKÁ, Hildegarda. Příležitosti v dřevozpracujícím průmyslu na Slovensku. Ministerstvo zahraničních věcí ČR [online]. Praha: MZV ČR, 2018, 26.11.2018 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/ekonomika/cz/novinky_z_velvyslanectvi/prilezitosti_v_drevozpracujicim_prumyslu.html
27. Janák, K. 1999. Stav pilařství v českých zemích. Lesnická práce. 78(5), s. 228-229.
28. JÁNSKÝ, J. a kol. *Možnosti řešení regionálních disparit v mikroregionech České republiky*. Brno: MSD, 2012. 138 s. ISBN 978-80-7375-476-1
29. Jánský, J. 2009. Porovnání ekonomické výkonnosti krajů v České republice. Konkurence – teoretické a praktické aspekty. Sborník příspěvků z pracovní konference s mezinárodní účastí. Jihlava, Vysoká škola polytechnická Jihlava, 232 - 238 s. ISBN 978-80-87035-23-8.
30. Jánský, J., Kupčák, V., Živělová I. 2008. Regional aspects of wood-working industry in the Czech Republic. *Inthercatedra* [online] 24, s. 40-43. ISSN 1640-3622.
31. Jánský, J., Sommerlíková, K. 2009. Analýza disparit ekonomické výkonnosti regionů v ČR. Region v rozvoji společnosti, s. 98 – 104. Mendelova univerzita v Brně. ISBN: 978-80-7375-330-6.
32. *Javořice, a.s.* [online]. Ptení: Foresta SG, 2019 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: http://pila-javorice.cz/
33. Jednotlivé metody a nástroje: 3P – Production Preparation Process. *API – Akademie produktivity a inovací, s.r.o.* [online]. Slaný: API – Akademie produktivity a inovací, 2017 [cit. 2018-04-19]. Dostupné z: http://www.e-api.cz/24886-jednotlive-metody-a-nastroje-a-ch
34. Jindrová, A. 2015. Application of Multivariate Statistical Methods in the Analysis of Czech Population Life Quality with Attention to Regional Differentiation. Acta Universitas Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 63(5), s. 1671-1678. ISSN 1211-8516.

35. Kaputa, V., Paluš, H. & Vlosky, R. Barriers for wood processing companies to enter foreign markets: a case study in Slovakia. Eur. J. Wood Prod. (2016) 74: 109. https://doi.org/10.1007/s00107-015-0954-5.
36. KLIKOVÁ, Christiana; KOTLÁN, Igor. *Hospodářská politika.* Ostrava: Sokrates, 2003. 275 s. ISBN 80-86572-04-8.
37. Koebel B.M., Level A.L., Nguyen-Van P., Purohoo I., Guinard L. (2016): Productivity, resource endowment and trade performance of the wood product sector. Journal of Forest Economics, 22: 24–35.
38. KUPČÁK, V. Ekonomika lesního hospodářství. 2. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Ediční středisko, 2006, 257 s., ISBN 80-7157-998-X.
39. Kupčák, V. 2010. Národní lesnický program ČR a regionální rozvoj. Region v rozvoji společnosti. Mendelova univerzita v Brně, s. 118-123.
40. KUPČÁK, Václav. Regionální lokalizační faktory zpracování dříví v České republice. In: *Determinanty ekonomickej stability podniku*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2016, s. 50-55. ISBN 978-80-552-1599-0.
41. Kupčák V., Pek R. 2015. The level of the wood raw material base processing in the Czech Republic. In ELSEVIER Procedia Economics and Finance. 9. medzinárodá vedecká konferencia Ekonomika a manažment podnikov. Technická univerzita Zvolen 2015(34), s. 557-564.
42. KUPČÁK, Václav, Václav ŠEBEK a Vilém Jarský. Ekonomické a lesopolitické dopady kůrovcové kalamity na vlastníky lesů. In: Dopady kůrovcové kalamity na vlastníky lesů. Praha: Česká lesnická společnost, 2019.
43. KUPČÁK, V. -- ŽIVĚLOVÁ, I. Produkce a zpracování dříví v České republice - problémy a řešení. In *FINANCOVANIE 2015 LESY – DREVO.* 1. vyd. ZVOLEN: VYDAVATEĽSTVO TECHNICKEJ UNIVERZITY VO ZVOLENE, 2015, s. 41--51. ISBN 978-80-228-2810-9.
44. KUPKA, Václav. *Regionální a municipální ekonomika* [online]. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje Praha, 2012 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://files.vsrr.webnode.cz/200000022-137d41464f/SO%20-%20Region%C3%A1ln%C3%AD%20a%20municip%C3%A1ln%C3%AD%20ekonomika%20(Kupka%20a%20kol.).pdf

45. Kutscherauer, A. 2008. Disparity a jejich vliv na územní rozvoj země. Regionální disparity – jejich pojetí, klasifikace a měření. Šilheřovice. Sborník přednášek. s. 1-10.
46. KUTSCHERAUER, Alois. *Regionální disparity: disparity v regionálním rozvoji země, jejich pojetí, identifikace a hodnocení*. Ostrava: VŠB-TU, 2010. Series on Advanced Economic Issues, 250 s. ISBN 978-80-248-2335-5.
47. Kutý, M. 2012. NLP II: KA 12 – Podporovat zlepšení sociální situace pracovníků v LH. Lesnická práce. 91(7), s. 46-47.
48. MACHÁČEK, Jaroslav; TOTH, Petr; WOKOUN, René. *Regionální a municipální ekonomie*. Praha: Oeconomica, 2011, 199 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-245-1836-7.
49. MAJEROVÁ, Věra. Sociologie venkova a zemědělství. Vyd. 4., přeprac. Praha: Credit, 2000, 246 s. ISBN 80-213-0651-3.
50. Meňházová, J., Hlaváčková, P., Březina, D. 2017. Application of the local multipliers calculation at the example of forest enterprise. Austrian Journal of Forest Science, s. 131-148.
51. Přehled o vývoji částek minimální mzdy. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV, 2018 [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/cs/871
52. Panorama zpracovatelského průmyslu ČR 2016. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. Praha: MPO, 2017 [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/panorama-zpracovatelskeho-prumyslu/panorama-zpracovatelskeho-prumyslu-cr-2016--232399/
53. *Monitor* [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: https://monitor.statnipokladna.cz/2016/obce/detail/00288691#prehled
54. Národní lesnický program z roku 2003. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [online]. Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, 2014 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://www.uhul.cz/nase-cinnost/narodni-lesnicky-program/podklady/273-narodni-lesnicky-program-z-roku-2003
55. Národní lesnický program pro období do roku 2013:hlavní zásady společné zemědělské politiky,tržní politiky a politiky rozvoje venkova,Evropská rada, Göteborg (2001). Brandýs nad Labem:Ústav pro hospodářskou úpravu lesů,2008. ISBN 978-80-7084-738-1.

56. *Nezaměstnanost v Olomouckém kraji k 31.12.2017* [online]. Olomouc: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/74020866/NEZ2017_12.pdf/c7b92c0d-818f-4b74-bedf-2d69cc41b5b2?version=1.4
57. OLIVA, Jiří a Michal HRIB. *Lesnická politika: Texty přednášek pro Fakultu lesnickou a dřevařskou v Praze* [online]. Praha: ČZU, 2012 [cit. 2018-04-22].
58. Pecháček, O. 2016. Aktualizace zjištění potenciálu dřevozpracujících podniků. Lesnická práce. 95(6), s. 31 – 33.
59. Pila Javořice, jedna z největších v Česku, koupí novou linku za 300 milionů korun Více na http://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/pila-javorice-jedna-z-nejvetsich-v-cesku-koupi-novou-linku-za-300-milionu-korun-1333916. *E15.cz* [online]. CN Invest, 2017 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: http://zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/pila-javorice-jedna-z-nejvetsich-v-cesku-koupi-novou-linku-za-300-milionu-korun-1333916
60. *Pila v Čáslavi* [online]. 2018 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: http://www.lesstimber.cz/vyrobni-provozy/pila-caslav
61. Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2018. Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/61546986/1300721803.pdf/bcb6d91b-626f-41fd-a705-3f7a49265b4d?version=1.0
62. POLÁČKOVÁ, J., JINDROVÁ, A .: Assessment of subjective aspects of the quality of life in the various regions of the Czech Republic. Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun., 2011, LIX, No. 7, pp. 267–27
63. PORTER, Michael E. *Konkurenční výhoda: (Jak vytvořit a udržet si nadprůměrný výkon).* Praha: Victoria Publishing, 1993, 626 s. ISBN 80-85605-12-0.
64. Postránecký, J. 2010. Regionální politika a regionální rozvoj v České republice. Urbanismus a územní rozvoj. 13(5), s. 10-16. ISSN 1212-0855.
65. Posuzování vlivů na životní prostředí (SEA). *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2018 [cit. 2018-04-19]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_koncepci_sea
66. PRAŽAN, P. *Analýza faktorů možností vývoje malých a středních pilařských provozů v ČR.* Praha, 2010. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Vedoucí práce prof. Ing. Ivan Roček, CSc.

67. Pražan, P. Jaké jsou v České republice pilařské kapacity a kolik jich je potřeba? Lesnická práce. 2017, 96(1), s. 44 – 45.
68. Program rozvoje obce Ptení. *Ptení: oficiální stránky obce* [online]. Ptení, 2016 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://www.pteni.cz/userFiles/uredni-deska/2016/02-pro-pteni-analyticka-cast-0_8.pdf
69. Program rozvoje venkova 2014-2020. *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2014 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/
70. *Průměrné mzdy v Olomouckém kraji v roce 2017* [online]. Olomouc: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/77521309/PMZ4q2017.pdf/2cfe2f4b-f076-4368-b399-6ae45ed114de?version=1.3
71. Přehled o vývoji částek minimální mzdy. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: MPSV, 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/cs/871
72. Ptení. *Regionálního informačního servisu (RIS)* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=589942
73. *Pteni sawmill: Javořice, a.s.* [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: http://ptenskapila.cz/index.php?id=1
74. *Regionální informační servis* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016 [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: http://www.risy.cz/cs
75. ŘEZANKOVÁ, Hana, Dušan HÚSEK a Václav SNÁŠEL. *Shluková analýza dat*. Praha: Professional Publishing, 2007, 196 s. ISBN 978-80-86946-26-9.
76. Sbírka listin: AGROP NOVA a.s. Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2017 [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=598950
77. Sbírka listin: Dřevozpracující družstvo. Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2015 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=308810
78. Sbírka listin: Javořice, a.s. Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2015 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=431481

79. Sbírka listin: Mayr-Melnhof Holz Paskov s.r.o. Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2015 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=240663
80. Sbírka listin: Stora Enso Wood Products Planá s.r.o. Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2015 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=670333
81. Sbírka listin: Stora Enso Wood Products Ždírec s.r.o. Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2015 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=147677
82. *Silvarium: Zprávy o lesnictví, dřevařství a myslivosti* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: http://www.silvarium.cz/
83. SLOUP, Roman; ŠIŠÁK, Luděk; PULKRAB, Karel; RIEDL, Marcel; HÁJEK, Miroslav; BUKÁČEK, Jan; DUDÍK, Roman. *Socio-ekonomická studie stanovující ekonomické dopady do regionu Křivoklátska v případě převedení části území do kategorie užívání "národní park": výzkumné projekty Grantové služby LČR.* Praha: Lesy České republiky, s.p., 2017. GS LČR. ISBN 978-80-86945-33-0.
84. SCHMITHÜSEN, Franz. Podnikání v lesním hospodářství a dřevařském průmyslu: základy podnikové ekonomiky a řízení. Vyd. 1. české. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2009. ISBN 978-80-213-1945-5. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:d7660d40-3266-11e4-8e0d-005056827e51
85. STÁVKOVÁ, Jana a Jaroslav DUFEK. Marketingový výzkum. Vyd. 2., přeprac. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2004. ISBN 978-80-7157-795-9.
86. *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. ISBN 80-239-7497-1.
87. Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje. *Olomoucký kraj* [online]. Brno: GaREP, spol. s r.o, 2015 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html
88. SVATOŠOVÁ, Libuše. Methodological starting points of regional development analyses. *Agricultural Economics*. 2005, **51**(2), 64-68. ISSN 1805-9295 (On-line).
89. Svatošová, L. 2012. The development of regional disparities in Czech Republic over the 2005–2010 years. Acta univ.agric. et silvic. Mendel. Brun., 2012, LX, No. 7, s. 337–344.

90. SVOJTKOVÁ, Ivana, ed. Sborník příspěvků ze setkání řešitelů výzkumných projektů z programu "WD výzkum pro řešení regionálních disparit": 11 a 12. října 2011, Kouty, Ledeč nad Sázavou. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, c2012. ISBN 978-80-87147-32-0.
91. ŠMÍDA, Filip. *Strategie v podnikové praxi.* Praha: Professional Publishing, 2003, 217s.
92. Tvrdý, L. Socioekonomické analýzy měst a regionů [online]. In:ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: http://accendo.cz/wp-content/uploads/2004_soceko_analyzy.pdf
93. *Unistat*. London: UNISTAT Limited, 1995, 796 s., ISBN 978-0952677604
94. Úřední deska 2018. *Ptení: oficiální stránky obce* [online]. Ptení, 2018 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: http://www.pteni.cz/urad-obce-pteni/uredni-deska-2018
95. VAĎUROVÁ, Helena a Pavel MÜHLPACHR. *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 145 s, ISBN 80-210-3754-7.
96. VAŘEKA, Jan. *Volba způsobů pořezů a výrobního toku na pile Javořice, a.s. ve Ptení*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce doc. Ing. Karel Janák, CSc.
97. Vašíček, J., Oliva, J.: *Lesnická politika.* Česká zemědělská univerzita v Praze. Praha, 2017. 210 s. ISBN 978-80-231-2741-2
98. V českých lesích se vytěžilo rekordní množství dřeva. Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/v-ceskych-lesich-se-vytezilo-rekordni-mnozstvi-dreva
99. Výpis z Registru ekonomických subjektů ČSÚ v ARES: 26243237. *Administrativní registr ekonomických subjektů* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2018 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://wwwinfo.mfcr.cz/cgi-bin/ares/darv_res.cgi?ico=26243237&jazyk=cz&xml=1
100. Výpis z Registru ekonomických subjektů ČSÚ v ARES: 63492202. *Administrativní registr ekonomických subjektů* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2018 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://wwwinfo.mfcr.cz/cgi-bin/ares/darv_res.cgi?ico=63492202&jazyk=cz&xml=1

101. Výroční zpráva 2016. *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.* [online]. Praha: PGRLF, 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: https://www.pgrlf.cz/wp-content/uploads/2017/06/VZ2016.pdf

102. Významné firmy: Olomouckého kraje 2018. Okresní hospodářská komora Olomouc [online]. Olomouc: Olomoucký kraj, 2017 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z:http://hkol.cz/wp-content/uploads/2017/12/n_170574_epava_olkr_firmy_cz_eng.pdf

103. WOKOUN, René. *Ekonomika v prostoru - svět, střední Evropa, EU, OECD, ČR*. Praha: Linde, 2008, 189 s. ISBN 978-80-7201-698-3.

104. Wokoun, R., Krejčová, N. 2013. Socioekonomická úroveň a faktory konkurenceschopnosti regionů v ČR. XVI. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách, Valtice. Masarykova univerzita. s. 30-41

105. Zákon č.100/2001 Sb.

106. Zákon č. 243/2000 Sb.

107. Zákon č. 248/2000 Sb.

108. Závěry a doporučení Koordinační rady k realizaci Národního lesnického programu II. *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů* [online]. Brandýs nad Labem: ÚHÚL, 2012 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: http://www.uhul.cz/images/NLP/5DoporuceniKA/Zavery_a_doporuceni_KR_k_realizaci_NLP_II.pdf

109. Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti. Integrovaný portál MPSV [online]. Praha: MPSV, 2018 [cit. 2018-10-10]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/cs/871

110. Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky: Report on the state of forests and forestry in the Czech Republic: stav k 31. 12. 2017, Praha: Ministerstvo zemědělství v nakladatelství Lesnická práce, 1995. ISBN 978-80-7434-477-0.

111. ŽIŽKA, M. a kol. *Hospodářský rozvoj regionů: Vymezení funkčních regionů, významné socioekonomické faktory, regionální odolnost a inovační intenzita.* 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7431-131-4.

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I – Nezaměstnanost v letech 2008 – 2011

Příloha II – Nezaměstnanost v letech 2014 – 2018

Příloha III – Shluková analýza (nezaměstnanost)

Příloha IV – Vstupní data pro shlukovou analýzu

Příloha V – Finanční ukazatele podniku Javořice, a.s.

Příloha VI – Konfrontační matice SWOT analýzy

Příloha VII – Korelační matice

Příloha VIII – Znění dotazníkového šetření

Seznam tabulek

Tab. 1: Příjmy obecního rozpočtu obce Ptení (v tis. Kč) 22

Tab. 2: Výdaje obecního rozpočtu obce Ptení (v tis. Kč) 23

Tab. 3: Ptení – vybrané socioekonomické ukazatele 24

Tab. 4: Přemyslovice – vybrané socioekonomické ukazatele 25

Tab. 5: Konice – vybrané socioekonomické ukazatele 25

Tab. 6: Základní informace o společnosti Javořice, a.s. 27

Tab. 7: Vývoj pořezové kapacity pily Javořice, a.s. 30

Tab. 8: Počty zaměstnanců v podniku Javořice, a.s. a AGROP NOVA, a.s. 32

Tab. 9: Počet podniků CZ-NACE 16 s více než 100 zaměstnanci v ČR 34

Tab. 10: Export surového dříví z ČR v letech 2011-2017 (v mil.m^3) 36

Tab. 11: Základní charakteristika velkopil 48

Tab. 12: Přidaná hodnota na zaměstnance v letech 2014-2016 (v Kč) 52

Tab. 13: SWOT analýza podniku Javořice, a.s. 60

Tab. 14: Přidaná hodnota a ukazatele výsledků hospodaření Javořice, a.s. 62

Tab.15: Přepočtené hodnoty ukazatelů PH a výsledků hospodaření Javořice, a.s. 62

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Zaměstnanost na pile podle místa bydliště (2016) 31
Obrázek 2 - Počet zaměstnaných osob ve společnosti v letech 1999-2016 32
Obrázek 3 – Výsledek hospodaření po zdanění 2014-2017 48
Obrázek 4 – ROE, ROA, ROS (SE Ždírec) 49
Obrázek 5 – ROE, ROA, ROS (SE Planá) 49
Obrázek 6 – ROE, ROA a ROS (MM Paskov) 50
Obrázek 7 – ROE, ROA a ROS (DDL) 50
Obrázek 8 – ROE, ROA a ROS (LT Čáslav) 51
Obrázek 9- Nezaměstnanost v (%) - Ptení 54
Obrázek 10 - Nezaměstnanost (v %) – Ptení II 54
Obrázek 11 - Nezaměstnanost v (%) - Přemyslovice 55
Obrázek 12 - Nezaměstnanost v (%) – Přemyslovice II 55
Obrázek 13 – Nezaměstnanost v (%) – Konice 56
Obrázek 14 - Nezaměstnanost v (%) – Konice II 56
Obrázek 15 – Nezaměstnanost v (%) – Suchdol 57
Obrázek 16 – Nezaměstnanost v (%) – Suchdol II 57
Obrázek 17 – Provozní VH (měsíční průměry), vlastní zpracování 63
Obrázek 18 – Výsledek hospodaření před zdaněním (měsíční průměry) 64
Obrázek 19 - Výsledek hospodaření po zdanění (měsíční průměry) 64
Obrázek 20 – Přidaná hodnota (měsíční průměry) 65
Obrázek 21 – Počet obyvatel v obcích v jednotlivých letech 67
Obrázek 22 – Počet obyvatel v obcích v přepočtu na hektar v jednotlivých letech 68
Obrázek 23 – Průměrný věk obyvatel v obcích v jednotlivých obcích 69
Obrázek 24 – Saldo obecního rozpočtu v jednotlivých letech 70
Obrázek 25 – Nezaměstnanost v roce 2008 71
Obrázek 26 – Nezaměstnanost v roce 2011 71
Obrázek 27 – Nezaměstnanost v roce 2015 72
Obrázek 28 – Nezaměstnanost v roce 2018 72
Obrázek 29 – Věková struktura respondentů 74
Obrázek 30 – Význam podniku z hlediska rozvoje obce a regionu 76
Obrázek 31 – Povědomí o podniku Javořice, a.s. 76